Fr. Josephus Baczynski Aug. mpp
Filius Cracov.
Die 1ª Augusti 1790. Aplicavit Pro Bibliotheca Conventus Cracovien.

V B J C
Aug. 8023

Laudetur SSmum SACRAMENTUM.

POWTORNA MĘKA CHRYSTUSA JEZUSA, w NAYSWIĘTSZYM SAKRAMENCIE;

Ná ßeśćiu dyscyplinách ArchiKonfráterniy Tegoż Náyśw: SAKRAMENTU w Kośćiele S. Iána Chrzćićiela, Przesławney Kollegiaty Warßawskiey we Czwartki Postu Wielkiego, Kázaniámi

REPREZENTOWANA;

y pod Sławnym Jmieniem

SZLACHETNEGO JMći Pána

P. MATEUSZA DAMIANA KOSTRZEWSKIEGO

Rádcy, y powtornie PREZYDENTA Miásta Rezydencyálnego J.K.Mći Stárey Wárszáwy,

Mośćiwego Dobrodźieiá,

Przez

X. Fortunáta ŁOSIEWSKIEGO Fránćiszkána, Ordynáryinego w Konwenćie Wárszáwskim Káznodźieie do Druku

PODANA

Tegoż Sámego Roku, raz zá wßytkich z swoiey woli Vmęczonego Zbáwićielá 1729.

w WARSZAWIE

w Drukárni J.K.Mśći OO. Scholárum Piarum.

Ná

Herbowny Záſzczyt,

SZLACHETNEGO JMći Pána PREZYDENTA.



I.

Mniemáſz Lacheſis, iák Aquilo dmuchnie,
Iż te *trzy Drzewá*, zlecą do twey kuchnie.
Dáremná chlubá! Eury zedmą gęby,
Nic przyidźię iednak, żádne ná twe zęby.

II.

Niecháy fatalne Iowiſz rzucá groty,
Niech Cerberowie źiemſcy, wywrą grzmoty:
Dálęko od tych DOM KOSTRZEWSKICH ſtroni,
Gdy z trzech Drzew *Laury* NIEDZWIEDZ z źiemie broni.

Bibl. Jag.

Mnie Wielce Mći Pánie PREZYDENCIE Mośćiwy Dobrodźieiu.

N*Iemogłem nigdźie lepiey żálow y kondolencyi moich, nád powtorną Męką Chrystusową promowowáć* causam, *iáko przed tym ktory iesteś* Præses & Iudex, *á oráz* Arbiter Civitatis, Mośći Dobrodźieiu. *Miáłem bowiem nádźieię, iż záostrzone bolem y strászną Męką Zbáwićielá náßego*, in acie *przemow Kwádragezymálnych moich, wynikáiące kondolencyi głogi, skoro tylko stáną* coram Præside, oleam *folgi y uięćiá żálow, wydadzą. Skłádam* querelas *y powtorne lezye* Cristi patientis, *á odemnie ná Ambonie Kośćiołá* Inclytæ Collegiatæ Varsaviensis *S. Jána, káżdemu w klar demonstrowáne; áskłádam przed tym, ktory* mæ-

ſtos conſolari, *y inſze miłośiernych uczynkow* opera exercere,*zwykłeś; iako też ſpráwiedliwość Prezydencyi twoiey, z doſkonáłością rozumu* in æqua bilance ponderare, *nie przeſtáieſz. Przywiodłá mię do tego godność cnot twoich, ktore kſztałtem chárakteru ná twardym dyámenćie wyrytego, prezentuią ćię, iáko niezgluzowánych liter, ták y wieczney pochwáł godnego legendy Pobudźił mię do tego y ow bezſinálny, ádorácyi, y promocyi* gloriæ & honoris Sanctiſſimi SACRAMENTI, *w tobie znáyduiący ſię zegar, ktorego ſame czoło, ná uſtáwiczną Adoracyą, bez mankámentu ſtáie ſię kompaſem; wybiiá złote godźiny ſercę; brzmią kwádranſami uſtá; nieuſtáie w reſonancyi prac twoich powźiętych w uſtawiczney y dalſzey promocyi honoru Náyś: SAKRAMENTV* malleus; *y owſzem co raz to więkſzym* auribus populi *ſwym zámachem głośne wydáie Echo, áby był Pochwálony Przenayś: SAKRAMENT. Mam tego oczywiſty dowod, y z tąd, że ſtárániá twoiego* adoream, *ná publiczną Adoracyą, przy publicznym noſzeniu do chorych* per vicos & plateas *Náyś: SAKRAMENTU, w pomienionym Kośćiele S. Jána, wznowiłeś był, y wznowić uśiłuieſz zwyczay: y cokolwiek do więkſzey ozdoby y czći tegoż Náyświętſzego SAKRAMENTU być może, náto prawie* omnem moves

lapi-

lapidem, *Iákoż y iá chętnie użytego, y powolnego dedykácyi, tey lichey prácy moiey* pro Honore SSmi SACRAMENTI, *uznáłem. Mám pod reką dokument, twoiey* SS. SACRAMENTI *Weneracyi, kooperácyą wprowadzeniá nowego Bráctwá S. ROZY Limańſkiey Dominikanki, do Kośćiołá OO. Dominikánow Wárſzáwſkich, w Wigilią Swiętego Pátroná Twoiego; ktorą Swiętą, ieżeli dlá wielu Cnot Iey, to iá rozumiem oſobliwię dla gorącego przećiw Náyś: SAKRAMENTOWI áffektu, czći, y Nábożeńſtwa, (iáko w Zywoćie Ieyże czytám w Rozdiále* 22. p. 134.) *ukocháłeś y uſzánowáł: ktorey ROZY, między inſzemi w Domu twoim poćiech y konſolacyi kwiátami, (nie tykáiąc Herbownych drzew, boć te záwſzę w niezwiędłe roſną Láury.) prym trzymáiącá ROZA*, (roſa Regina florum, *á u Ciebie* Filiæ ac Filiorum) *wonnośćią Cnot ledwie ſię nie rownáiącá, znáyduie.*

Idę ad Nilum *łáſk twoich, ktore* extra margines ſuperabundant, *ná przeświętny Zákon Pánień Sákrámentek, pytam ſię przyczyny? y nie inſzą znáyduię, tylko dlá uſtáwiczney y bezſenney, u tychże,* SSmi SACRAMENTI *adoracyi.* Superabundat *tenże* Nilus, *y w Mieśćie Stárey Wárſzáwy; kiedy iednym, iák Aryſtydes ſpráwiedliwy,*

inſzym iák Gracyán łaſkawy, ſtáieſz ſię. Sáma Herbowná SYRENA ſuo modulamine *wyſpiewuie, że pod iego łáſkawą dyrekcyą, y dobrych rządow áffluencyą*, ſitim *nieuczułá. Zániecham penetrowáć dáley* tam profundum omnis gratiæ & æquitatis Nilum, *bo gdyby przyſzło głębiey iego* tangere fundum, *boię ſię ábym zamiáſt Merkuryuszá, Ikará przykłádu nieodnowił. Biorę przed ſię y ſamo Imie twoie, ktore ćiebie* præcipuum *znáczy* cultorem SSmi SACRAMENTI: Matthæus, donatus, *żeś ſię BOGU Euchárystycznemu cále oddał. A że przy MATEUSZU y Anioła widźiemy; y ćiebie*, ad Panem Angelorum, *dobrym przykłádem, y uſtáwicznym ná większe uszanowánie tegoż Anielſkiego Chlebá ſtáraniem, káżdego* cordicitùs *zapraszáiącego, znám dobrze. Jeżeli by kto zázdrośnym przymowił mi ięzykiem, że ná moim záwiodę ſię* propoſitum, *bynáymniey; bo ſame* ingentia domeſticæ gloriæ decora, *wszytkim to remonſtruią. Oſobliwey pochwáły* lumen, *ſłáwa mi w oczách, dożywotny twoy przyiáćiel*, JeyMść Páni FRANCISZKA KOSTRZEWSKA, *ktorey pobożność y wielu niezliczonych cnot walor, iák ieſt oſobliwey eſtymácyi, ták niemniey twoich pochwáł przyozdábiá y koronuie* tempora: Uxor bona Viri corona. *Drugá to w ſwym żyćiu* FRANCISZKA, *gdyż co tamta*

Nie-

Niebieſkim w ádorycyi Nayś: SAKRAMENTU páłała ogniem, ta ogniſtym przy teyże oddaniu, wydáie ſię áffektem: co tamta cum ſpeciali devotione, żywe obfitych Modlitw przy częſtych Kommuniách wylewałá krynice, tá z niey káżdemu przykłádem ſwym czerpáć ich, pochop dáie. Coż rzekę o Synách twoich? ieżeli y ći zdánia moiego nie ſą dokumentem. Uwáżam Jána, áż ten cum Joanne Baptiſta, indice virtutum ſuarum, demonſtruie Eucharyſtycznego Baranká: Ecce Agnus DEI: kiedy czyli to przy częſtym ſłuchániu Mſzy Swiętych, czyli przy częſtych Kommuniách, inter lilia ſwoiey młodośći, publiczną ádorácyą SSmi SACRAMENTI, paſcit ſine macula Agnum: dáy Boże áby y z Iánem Ewangeliſtą, in pectore Chryſtuſa Pána, mogł polegać. Idę do Jordaná Syná drugiego, álić y ten flumine Jordanis, nie iuż ná Chrzeſt iáko przedtym, ále na więkſzą Chryſtuſowi ádoracyą; nie iuż ná poſtánowienie SAKRAMENTOW, (Baptiſmus Ianua SACRAMENTORUM) ále ná oddánie uberem w SAKRAMENCIE BOGU gloriam, y ná obfitą Domu ſpływá konſolácyą. Z kąd cokolwiek w tobie Mśći Dobrodźieiu chwálebnego ludzkie oko upátrzyło, to wſzytko y w ukochánych twoich Synách y Corách, quaſi in ſpeculo widźi, á widźi prawdźiwie, non degeneres filios, według tego, co ktoś mowi,

Sæ-

Sæpe Patris mores imitatur filius infans,
Qualis erat Mater, filia talis erit.

Utwierdzá mię w zdaniu moim y ten świeży pobożnośći twoiey ákt, żeś w dźień S. DAMIANA wtorego Pátroná twoiego (niby się Bogu wywięzuiąc) iedyną poćiechę twoię Febronią *w Roku żyćiá iey dźiewiątym Core, pod władzą pomienionych* Pánien Sákramentek *oddáł; nie dlá czego inszego (iá się domyślam) tylko áby záwczasu sposobiłá się do ustáwiczney między niemi* Náyświętszego SAKRAMENTU *ádorácyi, iuż z ćiebie w Domu pochop do tego wziąwszy. A że náleżyćie wyráźić nie mogę, cnot twoich* congeriē & attingere culmen (*znáiąc się bydź nie udolnym*) *oczekiwám tylko y expostuluię* benevolentiæ *y łáskawey akceptacyi, tey lichey prácy moiey,* fulcrum. *Oddáię tedy* cum humili cultu, ac debita veneratione *Kwádragezymálną żálu y kondolencyi nád powtorną Męką Chrystusa Pána odrysowáną plántę, do rąk twoich, ktory* Archi-Confraternitatis SS. SACRAMENTI *pierwszy Promotor, y osobliwey iego odorácyi, Architekt iesteś. Oddáię* librum, *Eucharystycznego JEZUSA męką* expressum *Tobie, ktory* censor *cáłego Miásta Wárszáwy, názwać się możesz: á oddawszy stáwam* coram Judicio *łáskawośći twoiey, oczekiwáiąc iuż nie* pænam contumaciæ *ále* favo-

rabile

rabile *benewolencyi twoiey* decretum. *A że powtorną Mękę Chrystusa JEZUSA, powtornie w pomienioney Kollegiaćie kázący Frančißkan, wtorego niby Chrystusa* (*iák go niektorzy názywáią* Christus de Assisio) *FRANCISZKA Swiętego, dwiema niegdy náznaczonego mieczámi* signatus apparuit Cruce duorum ensium, ☞ *za Pánuiącego nám ßczęśliwie Herbu dwoch Mieczow, Wtorego AUGUSTA, Tobie powtornie drugiey Metropolij Polskiey, Stárey Wárßáwie Prezyduiącemu, prezentuię*; secundos fortunatosq; dies *przy Błogosłáwieństwie Boskim, ná cały dom twoy tyle ominuie, ile tu liter Drukárská wyćisnełá Prása. Ná co się y pißę iáko*

ex Brev. Fran. die 17. 7bris.

Godnego Jmieniá

Wáßeci Mośćiwego Pána y Dobrodźieiá,

Cultor

y Náynifzy Sługa,
X. F. Ł. F.

L. SS. S.

Do Czytelniká.

ABys łáſkawy Czytelniku nie rozumiał, z pierwſzego ná tytuł tey Xiązki weyrzeniá, iż iá znowu ſtráſzną Mękę iák pierwſzą, rzetelnie y prawdziwie ćierpiącego prezentuię ći IEZUSA; Piſmoć Swięte remonſtruię, że tylko ráz Chryſtus ućierpiáł zá nas, y umarł. Czemu iá mocno wierząc, wyznáię, y Piſmo przyznaię.

1. Chriſtus reſurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Quòd enim mortuus eſt, peccato mortuus eſt ſemel. *Roman*: 6. *b*. 9. & 10.

2. Chriſtus - - per proprium Sangvinem introivit ſemel in Sancta, æterna redemptione inventa. *Hebræ*: 9. *d* 12.

3. Et quemadmodum ſtatutum eſt hominibus Semel mori: - - ſic & Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata. *Ibd*: *lit*. *g*. 27.

4. - - Sanctificati ſumus per oblationem Corporis JESU Chriſti ſemel. *Ibid*. c. 10 *b*. 10.

5.

5. Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt. 1. *Pet*: 3. *d.* 18.

Obelgi iednak ktore ponoſi w Náyświętſzym SAKRAMENCIE, w Niebie kroluiącemu ſtáną zá Mękę: czego iá w tey Xiążce oſobliwie, zelô & pietate *probuię, y to dwoiakie zdánie moie, zdaniu S. Iána Chryzoſtoma* (Homil. 16.) *coś podobne, oświádczam: te ſą Słowá S. Iána Chryzoſtoma:** Quod Chriſtus paſſus non eſt, hoc jam in oblatione patitur & ſuſtinet, cùm propter nos frangitur ut nos ſanet. *Ná inſzym záś mieyſcu to piſze:* Nihil hîc ſenſibile nobis Dominus tradidit, ſed in rebus ſenſibilibus, omnia inſenſibilia. &c. *Ieżeli tedy* nihil ſenſibile *w Náyświętſzym SAKRAMENCIE nam zoſtáwił, toć nie ćierpi iák przy męcę, iák ná Krzyżu. Przeto z Piſmem Swiętym, y Kośćiołá Chryſtuſowego Doktorow zdániem, trzymay, á tylko* zelum *honoru Náyświętſzego SAKRAMENTU w tey Xiążce uważáy; w modlitwách twoich o Promotorach Nábożenſtwá do Náyświętſzego SAKRAMENTU pámiętay, y ſam ſię o tenże honor ſtáray: áby záwſze był Pochwálony Przenáyświętſzy SAKRAMENT.*

* Ex P. Petro Skarga S.J. in lib. intitulato, Pro Sacramentum Euchari: contra Hereſim Calvinia. *p.* 419.

Imprimatur

NICOLAUS ZACHNIEWICZ
Canonicus Surogatus Varſavienſis
mpp.

FACULTAS
A.R. Patris Miniſtri Provincialis.

CUm opus, cuius titulus *Powtorná Męká Chryſtuſa JEZUSA w Náyś: SAKRAMENCIE,* à R.P.B. Fortunato Łośiewſki Ord. Noſtri Minorum Conventualium S. FRANCISCI Præsbytero Concionatore protunc Ordinario Conventûs Varſavienſis elaboratum, aliqui ex Noſtris Theologis ad hoc aſſignati perlegerint, & typis mandari judicaverint: ideò & nos damus facultatē, ut ſervatis ſervandis juxta præſcriptum Noſtrarum Conſtitutionū, publicæ luci pateant. Datum in præfato Conventu Noſtro Varſavienſi die 20. Auguſti Anno D. 1729.

Fr. CONSTANTINUS KOSSOWSKI
Miniſter Provincialis Commiſſarius Generalis mpp.

KAZANIE PIERWSZE
miáne w pierwßy Czwartek,
Przed Niedźielą Pierwſzą Poſtu,
Dniá trzećiego Márcá.

Rursùs Crucifigentes Filium DEI, & oſtentui habentes. ad Hæb. 6.b. 6.
Znowu Krzyżuiący Syná Bożego, y wpośmiech máiący.
Et ecce vidi in Throno Agnum ſtantem, tanquàm occiſum. Apoc: 5. b. 6.
A oto widźiáłem w ſzrzodku Tronu Báránká ſtoiącego, iákoby zábitego.

A Znowuż Minorytá (ktoremu tu ieżeli nie *minui* z Jánem, to ábo niemym Memnonem, lub Zácháryaſzem do czáſu, ſtáć by ſię náleżáło) ná te dość wyſoką wſzedł Ambonę? *rurſus*: znowuż Kálwáryi y Męki JEZUSOWEY Syná, (iák

Go godny Jezuita w Nárráeyi Kázániá swoiego, pod sekretem (ále znácznie) ogłośił, *Franciscus Filius Calvariæ, Filius Passionis Christi:*) á Seráfickiego Oycá Fráncisztká, syn niegodny, iá mowię Fránćisztkan, ná Kalwáryą z JEZUSEM mam wychodźić? *rursus Crucifigentes Filium Dei*, y tám Go ná Krzyżu podnośić, (słowy mowię Gospodárzá tuteyszego:) *Christum oportet crescere.* Znowu ia w tey Przeświętney Bázylice JANA Krzćićielá, po tákrocznym wytknięćiu ná Krzyżu, w Domu Elżbiety y Zácháryászá, niewinnego Báránká Chrystusa JEZUSA, ná tym Tronie Ołtárzowym, przy Tronie Krolewskim, pálcem mam wytykáć? *ecce in medio Throni Agnus stans tanquam occisus.* Godźi się NN. *post bissextilem* pierwszego Roku, pod imieniem drugiego Pápieżá z Zákonu Dominikáńskiego Benedyktá; w Stolicy Wtorego Augustá; zá roskázem dwoch Imion, Iáná, Joáchimá Pásterzá Nászego, przy dwoistym przezácnym Duchownych y świeckich ludźi *Auditorium*; przy dwoch, pobożnych Rezydentow, *Soc: IESU* Instytutu literach S. I., gdy y Fráncisztkan (po drugim

P. Ad: Narã: in lib: Sekret Pobożności p. 244.

Ioan: 3. 2.

drugi

drugi, *1mô Annô Concionator*, *2dus ordine in Conventu Varſavienſi*; *2dus*, *2dô Annô, in ordine ibidem*, *4tus*; y raz poraz, to ieſt Rok po Roku), drugi raz tu ſtáwa, podwoić czyli powtorzyć y tákroczne *thema* w inſzym Kośćiele miáne, y znowu o drugiey Męce JEZUSOWEY mowić: *rurſus Crucifigentes Filium Dei, & oſtentui habentes.* Ale ách ſłowá ſamym z ſiebie ogłoſem, y rezonáncyą ſercá pobożnych ràniące! (bárdźiey iák *feralis*, po wczoráyſzym, Kátolikowi dźień, o tey Męce pomyślić). Drzę od żálu y ſtráchu wſpomniawſzy ſobie ná pierwſzą y iednę JEZUSA męke, á dopieroż tę odnowić, lubo wznowić drugą, co zá męká! Widźieli 24. Koronátow w Niebie (iákich tu widźieć ná podniebieniu) Báránká Chryſtuſa JEZUSA, niby bez duſze; *tanquàm occiſum*; áż záraz korony z głow pozrzucáli: *mittebant coronas.* Y naywefelſzá myśl wypáść z głowy muśi, gdy Chryſtuſa ná Krzyżu obáczy bez duſzy. Kiedy S. Kiliáná zábiáno, ſáme przez ſię dzwony Kośćielne dzwoniły. Kiedy X. Hieronym Ruiz Jezuitá pierwſzy raz ſtánął ná wyſpie Peru z Socyuſzámi, źiemiá zádrzáłá, dáiąc niby znáć

Apoc. 4. 10.

Ex Laureа Poetica P. C. W. S. I. d. 2. Mar

znáć iákie ich tám trudnośći czekáły. Kiedy *Paulinus* Noláńſki Biſkup umierał, źiemiá ſię tákże wſtrzęſłá. Chryſtus powtornie miałby ćierpieć y umieráć? wzruſz ſię ná tę powieść źiemio! záſęp ſię Niebo! rzucayćie (przy dniu dźiśieyſzym Jowiſzá) pioruny obłoki! mięſzayćie ſię Zywioły! drętwieyćie Stworzeniá! záwyi piekło! ieżeliby tego miáłá bydź potrzebá, áby znowu Chyſtus miał ćierpieć; *rurſus Crucifigentes Filium Dei.* Pokázał ſię niegdy Pan JEZUS Swiętey Giertrudźie, y z tym oświádczył; iż ieżeliby tego potrzebá było, y dla niey ſámey gotow był znowu ćierpieć, co ćierpiał dla wſzyſtkich. Bodáy nie ſłyſzeć tákiey potrzeby, żeby Chryſtus choć z ſwoiey ochoty (iák przed 1696 lat, z dobrey woli, *oblatus eſt, quia Ipſe voluit*) miał bydź znowu męczony, krzyżowány. A ták ieſt y nie ináczey! y co Swięty Páweł do Hebráyczykow mowił *Rurſus Crucifigentes ſibimet ipſis Filium hominis, & oſtentui habentes*, my ſámi do ſiebie niektorzy mowić powinni, że znowu JEZUSA męczemy, krzyżuiemy. *Gloſſa Ord:* ná pomienione mieyſce z liſtu S. Páwłá mowi,

Bloſius apud Carap:

ſemel

ſemel Clavîs, poſtremò linguîs, powtornie krzyżuią Zbáwićielá, raz gwozdźiámi, drugi raz ięzykámi. A S. Piotr Dámiáni te słowá uważáiąc piſze, *Qui Dominicum Corpus pollutîs tractare manibûs (ac pollutîs ſumere labijs) non veretur, crucifigentium JESUM, particeps eſſe convincitur:* kto niegodnie Ciáło Chryſtuſowe w Nayświętſzym SAKRAMENCIE przyimuie, (ábo drugim kommunikuie) do tych nálezy, ktorzy ukrzyżowáli JEZUSA, iákoby mowił S. Dámian: ſą y teraz ſą, ktorzy JEZUSA w Nayświętſzym SAKRAMENCIE znowu krzyżuią, znowu męczą, á S. Jan Chryzoſt: *Homil:* 60 *ad popul: Antioch:* mowi; *Illi (ideſt Iudæi) Sanctiſſimum Corpus occiderunt; tu verò pollutâ ſuſcipis animâ:* iákoby to iedno było u S. Doktorá, y Ukrzyżowáć Chryſtuſá, y niegodnie Ciáło Jego Przenayświętſze w SAKRAMENCIE przyimowáć.. Aponieważże ták, więc z tey rácyi y z okoliczności czwártkowey Páſſyi z Bráctwá Nayś: SAKRAMENTU; mękę JEZUSOWĄ tylko *in confuſo* ſtáwiwſzy ſobie przed oczy; powtorną JEZUSA Mękę w Nayświętſzym SAKRAMENCIE (práwie iák pálcem Já- *lib: 4. Epiſto: 14.*

ná Chrzćicielá? *Ecce! Agnum stantem tanquā occisum*) pokáże. Táz sámá Propozycya ma mi służyć pod iednym że Themá ná pięć Kázań; á szoste Kázánie też Mękę przez zkoncentrowáne, Jeyże w Boleiącey MATCE *Epithome*, zákończy.

Dodáy głosu choć iak z pártytury (bym kogo nie uráźił) *Vox clamantis*, Chrystusow Káznodźieio JANIE Swięty, ktorys Páwłowi Dyákonowi po chrápotliwym, wolny y dobry uprośił głos; (o co Ci w owym Hymnie *Ut queant laxîs resonare fibrîs &c.* supplikował; gdźie y Muzyczne głosy, *ut, re, mi, fa, sol, la*, wyráźił). Day Pásterską Benedykcyą, ná wszystkie Kázániá (zá ktorego licencyą stánąłem tu niegodny), choćci nie obecny, ále *ad officium* iák przy pierwszey Męce, *præsens*, drugi Jánie, J.W. Náyprzewielebnieyszy Pásterzu. A że mi tu pozwolono mowić, więc po moiemu iák mi Regułá káże, mowić będę, *annuntiando uitia & virtutes*; w czym y niektorych záwczásu przeprászam. Ná obrázách owego Udoná máluią zwyczáynie S. Micháłá stoiącego z Mieczem nád kárkiem iego, zá ktorego káżdym uderzeniem

Mar: 1

Durā: l. 7. c. 14.

ex Reg. Min: S. Frā: cap: 9.

niem w kárk, Przenayświętſzá HOSTYA w Kielich wypádłá: Pod wáſzą cenzurę do kogo náleży, á oſobliwie *Officio tuo* W. Mći X. Officyále iák pod miecz Micháłá poddáię ſię, ieżelibym co przećiwnego Honorowi Nayświętſzgo SAKRAMENTU miał wymowić. Chcę iednák áby choć iák zmęczone, czy wymęczone ſłowá moie, pádáły niby Krzyżem ná Chwałę BOGA w Nayświętſzym SAKRAMENCIE utáionego. Przy náſtępuiącey Niedźieli: *Invocabit*, y twoiey wzywam pomocy Ubolewáiącá MATKO, y wáſzey tu Sákrámentálnemu Máieſtátowi áſſyſtuiący Swięći Aniołowie, áſſyſtencyi. A tym czáſem *Dom: 1 Quad. Introitus.*

Laudetur Sanctiſſimum Sacramentum.

NIe potrzebá NN. owych Polſkich Peregrynántow Rádźiwiłow, áby nam Jerozolimſką reprezentowáli Kálwáryą; áni dźiedźiczney Xiążąt Czártoryiſkich pod Krákowem, (choć właśnie iák Jerozolimſká); áni pod Uiázdow chodźić, ábo o pięć mil zá Wárſzáwę pobożney inwencyi widźieć Kálwáryą, nie potrzebá. W tym ſámym Kośćiele czyliż nie druga Jerozolimá? (mowię tylko do repre-

zen-

zentácyi Męki JEZUSOWEY) czyli nie Kálwáryá? tylko tám y owdźie ſpoyrzyićie. Tám *Cœnaculum* Wieczerzy Páńſkiey; tu co Rok bywá *lavanda* iákoby nog Apoſtolſkich; tu do Ogroycá przychodzą; w tym Ołtárzu Piotr, Jan, y Jákub przy JEZUSIE ná Gorze Tábor, iák niegdy ná Gorze Oliwney; pod tą Káplicą ubiczowány, iák w Piwnicy, czyli w więźieniu Rátuſzá Jerozolimſkiego Zbáwićiel; w tám tym Ołtárzu ćierniem Ukoronowány; owdźie Piotr płáczący; przy nim Krzyż gotowy, w tamtey Káplicy, Chryſtus ná Krzyżu wiſzący; owdźie Mágdálená pod Krzyżem ſlochaiącá; Grob Páńſki ſamo Cyboryum: á w wſzyſtkich tu z oſobná (p.t.) poboznych Kápłánach, przy Ołtárzu *in amictu* Kápłáńſkiego ápparátu, iák Chryſtuſá brzytką chuſtą oczy záwiązáne máiącego, *in Alba*, iák w ſzyderſkiey Herodá ſukni, *in cingulo*, iák w łáńcuchu y powrozách; *in manipulo*, żelázną rękáwicą uderzonego, *in Stola* powrozem ná ſzyię zárzuconego; *in Caſula*, w Sukni Purpuowey *in Cruce Caſulæ inſerta* Krzyż nioſącego *in tonſura* ćierniem Ukoronowánego, przy Męce ſwoiey Chryſtuſá; w Kielichu záś boleśći

in Variis Altaribus ac locis Inclitæ Colleg: Varſa: hæc videntur.

Vide Lanuza de Vener. Sacrā: homil: 5. §. 12

leśći

leśći Męki Iego, á w Korporále *Sindon* czyli Prześćirádło ktorym Ciáło Iego uwinione było w grobie widźiemy. Spoyrzyimyż ná bok przez krátę, y tám Jerozolimy znáki, y tám Kálwáryi ślády znáydźiemy. Przed Aloizym w dźień y w nocy otwárte Nayświętſzego SAKRAMNTU *cænaculum*; przed Jgnácym Krzyż, ſam Chryſtus nieſie do Rzymu; u Xáwierá tyle Krzyżow, ile ich raz widźiał, bá y ćierpiał nie raz; w Sercu Stániſłáwá Koſtki, iák w Grobie, ſámi Anieli Ciáło deponuią JEZUSOWE; á procz tego w ręku ſámego Borgiaſzá záwſze Kárwárya. Nád to wy wſzyſcy NN. (procz u niektorych Herbownych Krzyżow) Inſtrument męki JEZUSOWEY Krzyż, ná ſobie reprezentuiećie. Herbowná záś ſtárey Wárſzáwy Syrená przez głos ſwoy wdźięczny y melodyiny, lámentuiących nád JEZUSEM Jerozolimſkich Niewiáſt Echo niby wydáie. Tę tedy pierwſzą mego JEZUSA Mękę, krućiuśieńko *in confuſo* w Kośćiele tym y w was przypomniáwſzy ſobie: Przypátrzmy ſię y powtorney w Nayświętſzym SAKRAMENCIE, ách gdźie ſtráſznieyſzey! Męká JEZUSA pierwſza ma ſwoie z rożnych okoliczności y rá-

à latere præfatæ Collegiatæ Eccleſiæ Patrũ S.I.

cyi rozmáite dość bolesne! *Epitheta* czyli denominácye; męká wielká. ćięszká, naywiększá, náyćięższa, náyokrutnieyszá? Coż mowić z wielu tákże rácyi o powtorney w Náyświętszym SAKRAMENCIE? czy ieszcze nie ćięższá, iák nayćięższá? czy nie okrutnieyszá, iák náyokrutnieyszá? sámo pospolite (choć ći tylko coś do podobieństwá) wydáie to przysłowie: gorszá záwsze recydywá. A y niech kto záwini co, ieżeli będźie *prima culpa monita*, álbo dyskretniey postrászony winowáycá, pewnie drugi raz będźie dobrze *punita*: y nie káżdy zdámiśię dány sobie mile przyimie policzek, á dopieroż żeby mu y
Mat. 5 drugi według S. Ewángelii miáno dáć: *si quis te percusserit in dextram maxillam, præbe ei & alterã*:
Deut. 19. oddałby, wybiłby y *dentem pro dente*, y *oculum pro oculo*: ábo przynaymniey z Chrystsem czyli by się niespytał: *quid me cædis?* Zgádzáią się Do-
Ioan. 18. ktorowie Swieći z Swiętym Tomászem z Aqvinu, że cokolwiek Pan BOG cudownym sposobem uczynił ná tym świećie: (procz tego co iuż dáwno było), to wszystko zácnieysze, godnieysze, y nád insze rzeczy stworzone, niby wáżniey-
Ep. 4. 26. art. in Corp. sze iest: *quæ enim per miracula facta sunt, fuerunt*

alijs

alÿs potiora: ták owá Mánná ná puſzczy, ták Chleb, ow z pięćiorgá bochenkow ná kilká tyśięcy ludźi podźielony, ták y wino w Kánie Gáliley ſkiey; Ciáło Chryſtuſá JEZUSA dość cudownie w żywoćie Mátki Nayświętſzey uformowáne, bo z Duchá Przenayświętſzego *concepit de Spiritu Sancto*; gdźie cudowniey w ręku Kápłáná káżdego: *omnium Officina miraculorum*, mowi Swięty Dámáſcen: toć y ćiężſza, toć y okrutnieyſzá męká iego! Ale podźmy do rzetelnieyſzego mowy moiey dokumentu.

Mam to z godney relácyi, á podobno y wiele z was pámiętáćie, ábo wiećie, że tu przedtym Nayświętſzy SAKRAMENT przy Ołtárzu w Niebowſtąpienia Páńſkiego, miał ſwoie *cænaculum*, czyli *Ciborium*: nie pytam ſię tedy czyli iuż Káplicá Krzyżá Swiętego w tey ſtrukturze y ſam Krucyfix był ná tym mieyſcu, iáko teraz y tá Káplicá Nayświętſzego SAKRAMENTU, z temi ubiczowánego, ukoronowánego JEZUSA obrázámi? Powiedzćież mi proſzę, co zá rácyá, że ná to mieyſce iák do Jerozolimy, iák pod Kálwáryą, między znáki y táiemnice Męki JEZUSOWEY przenieśiony Nayświętſzy SAKRAMENT?

MENT? nie miał, nie! Pan JEZUS: iáko podobno y nie ma, tey ktorá iuż kroluiącemu po Wniebowstąpieniu swoim, w Niebie należy chwáłá y Honor, Przeniosł się pod Kálwáryą, przeniosł się ná mękę; powterney męki w Nayświętszym SAKRAMENCIE spodziewáiąc się. Powiedźćież mi proszę y to, cáły Fundáment y początek Męki JEZUSOWEY zkąd się wźiął? od ust, od ięzyká: począł mruczeć niecnotá Judász ná dobre uczynki Mágdáleny y JEZUSA, począł mruczeć ná ow oleiek ktory wyláłá ná
Matth: 26. Nogi Páńskie: *potuit venundari*, przedáć to było dlá ubogich, co potych wymysłách y prożnośćiách,(czyliby też teraz był co mowił,gdyby był widźiał, co się to dźieie y w pośćie! co zá zbytki w stroiách wymyślnych, perfomách, malowidłách, czyli smárowidłach ćiał swywolnych) áż iák o przedáży mowić począł niecnotliwy-- przekupień, sámym JEZUSEM hándlowáć zá-
ibidem czął: *quid mihi vultis dare, & ego vobis eum tradam?* Przodkowáł przy poimániu ięzyk, *Dux & antesignanus nequitiei*, iák go názywa Chryzostom: przy Trybunáłach niesprawiedliwych in-
Luc: 23. stygowáły ná JEZUSA ustá: *probibet dare Tri-*

butum

butum Cæsari: przy szyderskiey Koronácyi pomágały urągániem swoim *ave Rex Judæorum:* Ioan: 18.
zá ktorym słowem tłuczeniá twárzy S. nástąpiły,
ná śmierć krzyżową Ustá JEZUSA wywołáły!
crucifigatur: náwet go y ná Krzyżu męczyły *blasphemabăt eum*: słowem Język y ustá początek y Mat: 27.
fundáment męki JEZUSOWEY: *non immanitate clamorum sed punctione linguarum occiditur* mowi S. Augustyn. Z tym wszystkim iednák owe zdrádźieckie Judászá, JEZUSA pocáłowánie cáłey męki JEZUSOWEY początek znáczy: sam mu to záráz w oczy wymowił Pan JEZUS: *osculô tradis Filium hominis.* Luc: 22.

A máłoż y podźiś dźień y nád Judászá gorszych bo ná przedźiwne y delikátne JEZUSA w Nayświętszym SAKRAMENCIE Ciáło okrutnych zdráycow y kátow! *est & osculum sacrilegij* (mowi w swoich stromátách Xiądź Gáspár Druzbicki Jezuitá) *est & osculum sacrilegij corū qui indigne Eucharistiæ communicant*. Miiam Swiętokrádzcow ták wiele, ktorzy zá grosz, zá káwáłek Chlebá Nayświętsze przedáwáli Hostye! áby tylko przpomnieymy sobie Poznáńską, ách świętokrádzką! Historią w Roku 1399. gdźie bez-

bezbożna Niewiaſta Katolicka, ukradźione w Kośćiele OO Dominikanow trzy Hoſtye, Zydom dość tanio przedała. Niewſpominam że *Miechovita.* kiedyś S. Woyćiechowi po fatygach Duchownych ſpoczywaiącemu pokazał ſię Pan JEZUS iakby od Judaſza przedany, narzekaiąc że Go znowu w Pradze (w Czechach) Zydom w Katolikach (iak teraz tymże, Folwarki, Browary, Kramy, Sklepy, Piwnice, iuż gdźie indźiey y Maiętnośći, Staroſtwa, Domy, Dworce, y Kamienice arenduią Katolicy, inśi przedaią) przedawano; y zawołał *tu ſtertis & ego iterum vendor infidelibus*: przedaży mowię tak ſtraſzney y brzydkiey nie wſpominam! zdradzaiących w uſtach ſwoich o iak wiele Judaſzow! iak wiele z iednym żołądkiem idą do ſtołu Szatańſkiego co y do Stołu Pańſkiego? *menſæ Domini parti-* 1. Cor: 10. *cipes & menſæ Dæmoniorum.* Właśnie iak owi Samarytani, co w Boga wierzyli y oraz Bałwany 4. Reg. 17. czćili: *cum Dominum colerent, Dijs quoq; ſuis ſerviebant*: iak owi między Zydami Perekińczykowie, co ieden Ołtarz Bogu prawdźiwemu, a drugi Melchomowi Bogu fałſzywemu ſtawiali, na obudwoch przyſięgali: *jurant in Domino, &*

jurant

jurant in Melchom: Ják wielu iák! (mowię z S. Nánzyánzenem) ktorzy iednemiż uſtámi cáłuią Amázyą, co y Przenayświętſzego Ciáłá JEZUSOWEGO, przyimuią Reliquią! temiż uſtámi kommunikuią, co y ludźi (połáćinie mowiąc według Kośćielnego terminu, ále oni gorzey) exkommunikuią, popolſku klną, po Niemiecku Sákrámentuią, po Heretycku bluźnią, po Fráncuſku zdrádzáią, po Máchiáwelſku oſzukuią, po Dworſku ſłowá nicuią, zwodzą, obmáwiáią, krzywoprzyſięgáią, iákby to zá czáſow Dáwidá, kiedy im podobni *ore ſuo benedicebant, & corde ſuo maledicebant*. Ják wielu, ktorzy iednym áffektem iednoczą ſię z Nierządnicą, co y z Chryſtuſem w Przenayświętſzey Hostyi: *tollens membra Chriſti faciam membra Meretricis*: Wielu, wielu! ktorzy iednymże ſercem uczęſzczáią do Zboru Luterſkiego, co y do *cœnaculum* Kośćiołá Kátolickiego. Wołá ná tákich gniewliwie y żárliwie S. Hieronim: *dic qualiter iisdem labiis Filium Virginis oſcularis, quibus oſculatus es labia meretricis? cum Juda oſculô DEI Filium tradis*: powiedz Kátoliku iákim ſumnieniem! iákim ſercem! iákim duchem! temiż uſtámi cału-

Sept. Psal. 61. 1. Cor. 6. Citat: à Suar: 3. par: q. 66.

cału-

cáłuieſz Syná Pánny, ktoremi cołowáłeś uſtá nierządnicy? z Judáſzem pocáłowániem Boſkiego Syná wydáieſz. Zwyczáy ieſt (tu ſię go nápátrzyć) iż gdy Biſkup oſobliwie tym ktorych ordynuie do ſtánu duchownego, dáie Kommunią, iáko też y Krolowi przy konſekrácyi y koronácyi, wprzod ręce iego czyli pierśćień cáłuią: iábym rozumiał że dla tego, iż ieżeliby ieſzcze iáká mákułá choć powſzechnego grzechu ná ſumnieniu znáydowáłá ſię kommunikuiących, przez otárćie uſt ſwoich o rękę Biſkupią zetrzeć ie chcą y zmázáć. Bez tych Ceremonij my wſzyſcy inśi Nayświętſze Ciáło JEZUSOWE w uſtá bierzemy, y ſam práwie ma ſię do nas, ſam przychodźi, *ſe dat, conveſcens in edulium* (iáko według rewelácyi S. Brygitty miał ſię przy ſtole ſwoiey oſtátniey Wieczerzy, upadł do nog, á w Ogroycu náchylił ſię do Judáſzá, gdźie od ſiebie niżſzego wzroſtem, áby go pocáłował) á iákież te uſtá náſze? czy otárte należyćie z mákuły grzechowey ſłow brzydkich, przeklęctwá, bluźnierſtwá, kłámſtwá? czy mowię otárte przez ábſolucyą Kápłáńſką? czy zmyte łzámi pokuty? czy zdmuchnione z nich grze-

Ex Pōtif: Roman:

Lib: 4, c. 66.

grzechowe kurzáwy przez ſerdeczne wzdychánia y nábożne odethnięćiá? áh nie ſądzę iakie; ſądźćie wy ſámi NN. Co rozumiećie y o owych Kátolickich uſtách, ktore y w Kośćiele (mowiąc że to *allamoda*:) witáiąc ſię cáłuią, y tuż záraz do Swiętey Kommunii przyſtępuią. Mowił tym podobnym wręcz S. Chryzoſtom ieſzcze zá czáſow ſwoich, *Regem utiq; non audes oſculari, ſi os tuum oleat graviter, & Regem Cælorum impudens oſcularis anima tua vitiis olente*: iákby teraz w głos nie wołał ná tákich! Nie wláśniżmy Judáſzowie *oſculo tradimus Filium DEI*? Wytknęłá iák pálcem S. Ewángelia Judáſzá przychodzącego do pocáłowánia Páná JEZUSA; *ecce Iudas unus de duodecim*: czyliby ná wielu (y ná mnie ſámego:)wſzyſtko przenikáiący Bog, zwłáſzczá gdy przyſtępuiemy do S. Kommunii nie mogł pálcem ſkázáć: *ecce Iudas*, oto ten y ow Judáſz y zdraycá moy powtorny. Znáyduią ſię podźiś dźień w innych Kráiách nieiácy łotrzykowie názwáni od áffektu miłośći, *Phileti*, ktorzy pod pretextem świádczenia áffektu, ábo uſługi iákiey oſobliwie podrożnym, ſpodkáwſzy ſię z niemi, świádczą ſię, mile dy-

Homil: in Epiſ: ad Eph:

Luc: 22

ſzkuruią, witáią, cáłuią; nieznácznie ſztyletem pchną, zábiią. Expreſſya Judáſzowſkich áffektow przy Stole JEZUSA, przy owey Wieczerzy oſtátniey, *Nunquid ego ſum Rabbi, Math:* 26. nietychże Philetow? o iákże ich wiele y teraz: wita nie ieden w Przenayświętſzym SAKRAMENCIE Chryſtuſá: *Ave verum Corpus*: oświádcza ſię z ſwoią niegodnośćią czyli ſynceryzácyą, ſłowy dźiśieyſzego Ewángelicznego
Mat:8. Centuryoná: *Domine non ſum dignus, ut intres ſub tectum meum*: Uſtá do Uſt JEZUSOWYCH przytyka, á tym ſámym práwie záraz ná mieyſcu zábiia JEZUSA: *non immanitate clavorum ſed punctione labiorum*. Hiſtoryá męki JEZUSOWEY świádczy, że po zdrádźieckim owym pocáłowániu, związánego prowádząc Zydźi, wepchnęli w rzekę Cedron: toż świádczy y Káncyonał Polſki, ſámi Zdráycy ſzli po mośćie, á Páná wiedli w rzekę prośćie, kędy o kámień zbił ſobie brodę. Codźień pewnie, práwie iák wepchnięty w nurty grzechowe świętokrádzkiey Kommunii w wielu ſię nurzá cáły JEZUS w Nayświętſzym SAKRAMENCIE, y tám o Kámienne ráni ſię ſerce, á nie męká ż to? powtárzam
ſłowá

słowá S. Dámiáná: *Qui Dominicum Corpus pollutis tractare manibûs; aut pollutîs ſumere labiîs non veretur, crucifigentium IESUM particeps eſſe convincitur*: y kończę.

Ráz Judáſz przedał JEZUSA: przedáwáli Go y w Kátolikách Práżánie Czeſcy Zydom, odkupował ich S. Woyciech: *quos venales reperit Chriſtianos, redemit.* O moy JEZU! ktorego teraz po świątnicách y Kośćiołách twoich Kápłáńſkie piáſtuią ręce, nie wiem ieżeli gdźie podobney nie odnáwiaſz kwereli: *Ego iterum vendor infidelibus!* czyli gdźie záprzedány Zydom, Heretykom, ábo ná czáry, ná zábobony, nie ięczyſz nie lámentuieſz, nie nárzekaſz! *Ego iterum vendor infidelibus.* O Piuśie V. Pápieżu ieſt trádycyá, iż miał w zwyczáiu nogi u Krucyfixá w gábinećiku ſwoim cáłowáć z oſobliwſzym Nábożeńſtwem; więc ktoś niezbożny trucizną też nogi pomázał, zbliży ſię z uſtámi raz y drugi y trzeći Pápież do nog, á Krucifix nog umknie: á gdy to niegodnośći ſwoiey Pápież przypiſuie, wydáło ſię co było, że Chryſtus chćiał ſługę ſwoiego ochronić. Nie czyni tego Chryſtus w Nayświętſzym SAKRAMENCIE, nie umyka

ſię od uſt náſzych w ręku Kápłáńſkich: á wielu niebáczni, bezbożni, iádem grzychowym záráženi, bierzemy Go w uſtá náſze. Pocáłowánie ieſt to *Symbolum pacis*, znák pokoiu; Judáſz go záżył ná wielki niepokoy, bo ná zdrádę JEZUSOWĄ. Jutrzeyſzy Solennizánt Krolewic Polſki Káźimierz S., z dáwnego Imienia názywa ſię Kázemir, to ieſt roſkázuie pokoy: iákoż w ręku iego *Author pacis*, *Rex pacificus*, *Chriſtus JESUS*, ná Krzyżu, y w lilii figurowány *Lilium convalium*; y owſzem y Euchárylſtyczny BARANEK ſpokoyny: *qui paſcitur inter lilia:* to w Nim znáczy y figuruie, że pokoy roſkázuie; toż y o ſámych Uſtách tego S. Krolewicá rozumieć, ktore záwſze pokoy przy Nayświętſzey Kommunii znáczyły Chryſtuſowi; wſzákże y przy Mſzy S. *poſt Agnus Dei* przed Kommunią, gdy Kapłan ma mowić te ſłowá *Pax tecum* Ołtarz cáłuie. O Swiętym Porfiryuſzu nápiſáno, że gdy w Jerozolimie ná Gorze Kálwáryi był, widźiał oczywiśćie Ukryżowánego JEZUSA, ktory Dyzmáſowi práwemu łotrowi pocáłowáć tegoż kázał Porfiryuſzá, dáiąc mu znák przyſzłego w Niebie pokoiu. V nas wielu, ile przy Swiętey

Cant: 2. — ibid. d. — Col: b. m. 26. Feb:

tey

tey Kommunii prawie lilie w uśćiech, iák u Amadeuszá Fráńciszkáná, ábo w sercu S. Witálissa Biskupá Sálisburgu: *Rosas & Lilia loquimur*: rzekł by kto; że pokoy, że znáki áffektu y miłośći Páná JEZVSA; *labia ejus favus distillans, in ore mel*; á w sercu Krzyż, á w sercu męká JEZVSOWI gotowá; *in corde fel.* Cant:4. Więc Eucháryftyczny Zbáwićielu, Báránku Boży ktory głádźisz grzechy świátá, ktoryś ná prożbę S: Klemensá Pápieżá dla sprágnionych ludźi wpostáći Báránká, nogą w skáłę uderzywszy, z niey strumień wody żywey puśćił: uderz w kámieniste sercá nasze, ábyśmy, gdy o tey twoiey powtorney mowić dźiś záczynam męce, skruszyli się ná iey opłákiwánie, y ná obmyćie okrućieństwá naszego, łzy wyláli. Sławetná Wárszáwo zápáláłáś tu przed dwiemá láty 4600. lamp, osobliwszym Nayśw: SAKRAMENTV dewotom, SS. Kostce y Aloizemu: teraz, teráz áby *Ad introduct: neocanonizator:* ná te sześć páffyi zápał sercá twoie zámiást lámp, (iákie widźiał Ján Swięty około Apokáliptycznego Tronu *septem lampades ardentes ante Thronum, qui sunt 7 Spiritus:*) z śiedmi stánow twoich, ná honor Eucharyftycznego JE- *Apoc:4.*

ZVSA, y do Kompáſſyi nád Męką Iego, wſzákże y wodá w lámpy znábożeńſtwá nálána od S. Konſtáncyuſzá Aweniońſkiey Kátedry Mánſyonáryſty, ogniá przed Nayśw: SAKRAMENTEM dodáwáłá: zápal mowię ſerca twoie Wárſzáwo zámiaſt lámp; niech im Anioł Máteuſzá w tym prezyduie, áſſyſtuie; niech (iák zwyczay około lámp pálących ſię w Kośćiele) ma dozor Pewnego Aſcety pobożnym rádzę y życzę áffektem: *utinam loco lampadum ante Euchariſtiam ſuſpendere poſſitis cor veſtrum ut ardeat continuò.* Aták, *Laudabitur Sanctiſſimum SACRAMENTVM. Amen.*

Preſidis ant. Civit: Var hoc Anno, nom:

P. Ant: Krześimowſki Or: Ciſ:

KAZANIE II.

Ná Dyſcyplinie drugiego Czwártku.

Rurſus Crucifigentes Filium Dei. &c.

POwtornie do was NN. przychodzę: więc o powtorney męce JEZUSA moiego w Nayświętſzym SAKRAMENCIE, toż ſamo dwoiſte powtá-

rzam

rzam Themá: *Rursus Crucifigentes Filium Dei, & ostentui habentes.* Znowu Krzyżuiący Syná Bożego, y w pośmiech máiący. *Et ecce vidi in Throno Agnum stantem, tanqàm occisum.* A oto widźiałem w srzodku Tronu Báránká stoiącego iákoby zábitego. Raz młot uderzywszy w złoto, korony nie ukuie, powtorzyć bá y nie raz, bá y posetnić młotowe rázy potrzebá. S. Jgnácy Loiolá nie raz ná dźien, ále trzy codźienne exáminá sumnienia rádźił; ráno, w południe, y w wieczor. Wielu co y iednego nieczynią w tydźień. Raz, drugi, trzeći śpiewáią w Niebie Aniołowie Swięty, Swięty, Swięty; á postáremu y tego nie dosyć, bo *incessabili voce proclamant.* Przyszedł ktoś z Antyocheńczykow do Swiętego Chryzostomá o porádę, y rzecze: nápominam Brátá młodszego, nie słucha żádney rády! coż czynić dáley będę? pytá się S. Doktor ileś go rázy upomniał, odpowie, rázy dwá: rośmieie się S. Biskup, śmieszny's człowiek! ták raz czy dwá częstą się widzą ádmonicyą, choćby przez cáłe życie ponáwiáć nápomnienie potrzebá, ustáwáć byś niepowinien: *ô rem miram! semel aut iterum sæpius tibi*

ad Heb. 6.

Apoc. 5.

tibi videtur, per totam vitam id fecisses, non oportuisset te deficere. Zygmunt pierwszy Krol Polski nigdy ná iednę prozbę nikomu nic nie uczynił, nie wyświádczył; ále záwsze do iutrá ábo y dáley odkłádał; z tąd názwány *Crastinus.* U Wládysłáwá Jágiellona kto tylko o co prosił, záraz otrzymał. Bolesłáwá śmiáłego nikt o rzecz iednę nie prosił dwá rázy. S. Jan Ewángelistá powtárzáiąc raz y drugi owę godną pámięci lekcyą Uczniom swoim: *Filioli diligite alterutrum*: Synáczkowie kocháyćie się wzáiemnie: gdy mu przymawiáli, że o tym ták często dyszkurował, odpowiedźiał: *quia præceptum Domini est*, bo to iest przykázánie Páná BOGA. Nie rozumiem NN. ábym ia iuż u was zátym drugim rázem, gdy o powtorney męce JEZUSA w Nayświętszym SAKRAMENCIE chcę znowu mowić, ná iáką miał przyiść cenzurę lubo inwektywę, że znowu o tym mowię, żeśćie to iuż słyszeli, że to iuż było; bo choćby y ták było: rázem wymowić (słowy mowię Leoná Pápieżá, *non potest deficere quòd dicatur, dum nunquam satis potest esse, quod dicitur*: Máteryi tám do mowienia zbywáć nie może, kędy

Ex Commen: S. Hieron. in Epist: ad Galat l.3.c.6.

Ser: 11. de Pass: Domini

ie st

ieſt zawſze co powiedźieć) zá iednym mowię rázem wymowić, y pálcem wytknąć; *ecce Agnus ſtans tanquàm occiſus*, niepodobna; co Chryſtus częſto á boday nie codźień: codźiennie w Nayświętſzym SAKRAMENCIE ćierpi od wielu. *Præceptum Domini eſt* mowi S. Ian o ſwoiey lekcyi: ia o moiey máteryi mowię *honor Domini eſt*: honor w tym Boſki. A przeto y Piotrá Dámianá, ná záłożone Themá, powtorzywſzy zdánie; *qui Dominicum corpus pollutîs manibûs tractare (ac pollutîs ſumere labijs) non veretur, crucifigentium JESUM particeps eſſe cõvincitur*; powtarzam y Propozycyą moię: Powtorna JEZUSA Męká w Nayświętſzym SAKRAMENCIE. *Loc.cit.*

W Domu Iana Chrzćićielá iákby w Eliaſzowym, (*Elias es tu*) Eliaſzowego ieżeli nabędę duchá, *zelo zelare pro Domino*: niech to będźie ná chwałę twoię w Nayświętſzym SAKRAMENCIE utáiony Boże. *Laudetur Sanctiſſimum SACRAMENTUM.* *Joan. 1. c. 3. Reg. c. 19.*

WIelu z was Kátolicy ták rozumiem propozycya moiá dźiś tydźień, y dźiś táż ſámá záłożona, zda ſię być do probowánia y nowa y trudna;

dna ; á ia mowię : że ztąd tylko pewnie nowa ; iż Nayświętſzy SAKRAMENT *omnium novitatum novitas* iák mowi S. Hieronim : Mnie záś łátwieyſzy niebyło, bo mam w domu probácyą. Powiedzćie mi proſzę co tego zá rácya, że Nayświętſzy SAKRAMENT do chorych, w drogę wieczności wybieráiącym ſię zbáwienny wiátyk, po cáłey Wárſzáwie Stárey y Nowey , y bez świec, y bez dzwonienia, y bez wſzelákiey áppárencyi noſzą ? wſzákże w inſzych Kráiách ná cáłą práwie dzwonią Páráfią, áby iedni ze świecámi, drudzy z Rożáńcámi, z Koronkámi w ręku z ſzedſzy ſię do Kośćiołá, Eucháryſtycznemu Pánu do chorego idącemu áſſyſtowáli. Krákow przy Kośćiele Fárnym Pánny MARYI, czterech świeckich ludźi w kápách kármázynowych do pochodni, dwoch do báldáchinu , dwoch Klerykow do pochodni y do dzwonká záwſze konſerwuie, y Kápłan należyćie ubrány pod báldáchinem Nayświętſzy SAKRAMENT nieśie. Wſzákże y tu między inſzemi obligámi przy záłożeniu Bráctwá Nayświętſzego SAKRAMENTU (procz dawnego zwyczáiu) Stefan Wierzbowſki Biſkup Poznáńſki, ná to obli-

Fundatio Wodźieciorum.

bli-

bligował osobliwie Bráći Bráctwá tego, áby ieżeli sámi nie mogą, to kogo z domowych swoich z świecą, ná podobną Nayświętszemu SAKRAMENTOWI do chorego wysyłáli Processyą. Pomyślćiesz wy Kátolicy o odpowiedźi ná to pytánie; á ia tym czásem proszę do piwnice czyli więźienia, w ktorym ostátnią noc przed śmierćią swoią odpráwił Chrystus JEZUS: á ieżeli świec álbo pochodni (bo tám ćiemno?) nie maćie, záwieszone iuż ták rozumiem według moiey perswázyi ná konkluzyi pierwszego Kazánia uczynioney, sercá twoie, Szláchetna y Sławetna Wárszáwo, zámiast lamp przed Nayświętszym SAKRAMENTEM, weśćie z sobą. Ah nocy gdybym miał tyle mocy opisáć ćię! nocy podobna nigdy niewidźiána! żywo w ziemię zágrześć by się álbo wprzod piasku sobie ná oczy násypáć potzebá, niżeli táką drugą widźieć! Kośćioł Swięty nie śmie ziáwić tego, co się tám dźiało z JEZUSEM? co zá dysgusty? co zá męczárnie? chybá sam dźień uwiádomi ostáteczny, sam ie nam sąd Boży obiáwi. Gorsza to tám dáleko noc nád Sykulczykow wieczor w Sycylij, *Siculæ vesperæ*, kto o nich słyszał:

ſzał; gorſza nád Bártłomieiową noc we Fráncyi, kędy kiedyś ále zdami ſię w Roku 1572. po zádzwonieniu ná Jutrznią w dźień Swiętego Bártłomieiá, żaden z wiárołomnych Hugonotow iutrá niedoczekał: zkąd owá Chronoſtyczna Sektarzom kondolencya, LVtetIa Mater DeVoraVIt Vos. A o nocy oſtátniey Chryſtuſowey mowić ſię może: *quis cladem illius noctis, quis verbera fando explicet?* Auguſtus Ceſarz uſłyſzawſzy o śmierći iednego dłużniká, ktory wiele wielom winien był, á ná to záwſze ſypiał dobrze y ſmáczno iadał; kazał dla śiebie po nim zákupić pośćiel, choć podobnego, ſmácznego wyknąć ſnu. Niemiał podobnego ſzczęśćia pod czás pomienioney nocy Chryſtus, gdy zá náſze długi; żárty, ſzturkánia w twarz plwánia, zá włoſy tárgánia, uſzu wyſzczypywánia, trzewikámi w twarz bićia, (iák Grecka czyta werſya: *colaphîs eum ceciderunt, crepidîs eum ceciderunt*) y oká zmrużyć niedozwoliły. Janá Dánielowiczá Podſkárbiego Koronnego około Roku 1631. z uczynionym ná pewny dźień ślubem, á w nocy dla drogi przypadku do Częſtochowy przyiezdzáiącego, nierychley ieſzcze w noc

Matt. 25.

wita

wita Iáſna Gorá *ſplendide*; zápalił ſię pokorny Pan bárdźiey od wſtydu, iák od ogniá; więc dla ochłody ſkłoni głowę do ćieniá y rzecze: wybaczćie *in ſplendoribus Sanctorum* wychowáni Oycowie nocnym gośćiom, *Filij tenebrarum in nocte ambulant*, dźieći ćięmnośći nocy ſię iáko Mátki trzymáią. Kátolicy moi noc názywa ſię *Mater ſcelerum*, mieyćież to zápewne, więkſze ſię poſpolićie w nocy niżeli w dźień, y częſtſze niecnoty dźieią: (wieſz o tym Wárſzáwo) ták też przez owę noc, przez ktorą w Domu Káifaſzowym zoſtawał JEZUS oſobliwſzą muśiał y ćiężſzą ponośić mękę. Gedimin Xiążę Litewſkie łowámi przytrzymány ná Gorze krzywey nád Wilnem, záśnie; iák dźień ták noc miedzy zwierzem, ledwo oko zámknie widźi wilká żeláznego, ſłyſzy wyiącego, w nim ſto wilkow ryczących. Ile złośliwych Zydow, nocy owey w Domu Káifaſzowym widźieć było około JEZUSA, tyle bluźnierſko, bezbożnie, z obelgámi wyiących, ryczących, á práwie ſzczekáiących ná JEZUSA, ſłyſzeć pſow: iż co 4. *Reg.* 10. o dniu iednym ktoś, to ia o owey nocy JEZUSOWEY oſtátniey mowić mogę: *nox tribu-* *Gwagvin.*

tribulationis & blaſphemiæ nox iſta. Y co kiedyś w SenaćiePolſkim nád ćiemną pewnego Posłá Orácyą ſłycháć było: *nox! nox!* to z podźiwieniem, to z áklámácyą, to z żalem nád noclegiem JEZUSOWYM wołáć mogę: noc! noc! Nie wáſze to nocy nie ná báſzetách, ná pijátykách, ná kolácyách, ná zdrádźieckich álbo o ſwywoli konferencyách, ná komplementách, y niepodczćiwych dyſkurſách ſtrawione, w dźień zámienione *noctem verterunt in diem*: nie wáſze pod páwilonámi, zá párawonámi, ná miękkich puchách, ná koſztownych Aſſweruſá inwencyi łożách, wyłegánia ſię; ktorzy *dormitis in lectis eburneis.* Chryſtus Pan co w więźieniu, czyli piwnicy u Káifaſzá przez owę noc ućierpiał, w dźień ſądu Páńſkiego, wſzyſtko należyćie obaczemy.

Iob 17. c. Amos. 6. a.

Iuż tedy teraz proſzę o rezolucyą czemu w Wárſzáwie Nayświętſzy SAKRAMENT do chorych ćicho, bez świec, bez áſſyſtencyi, potáiemnie noſzą? nápoczątku Kośćiołá Chryſtnſowego wolno było Kátolikom y publicznie nośić álbo wozić z ſobą Nayświętſzy SAKRAMENT, áby gotowi záwſze będąc ná śmierć, ile

ile męczeńską, bez Nayśw. SAKRAMENTU nieumieráli: y owszem w podrożą lądem, álbo morzem, wybieráiąc się, bráli z sobą Nayświętszą Hostyą. Domyślam ia się sam NN. co chcećie odpowiedźieć ná zádáną Kwestyą: táki tu zwyczay: zwyczay! zkąd? dla czego? Heretykow, áby się przynaymniey publicznie z Nayświętszego SAKRAMENTU nie náśmiewáli, nieurągáli. O Chryste Eucháryftyczny! (żárliwego tu niegdy Káznodźieię wászego, drugiego w utrzymániu y promocyi, Wiáry Kátolickiey Atánázego, powtorzę słowá:) niedosyć że, że ći w Kráiách y Miástách swoich wszelkiey czći zábránia, niedopuszcza publiczney rewerencyi Dyssydencka niewierność! niebez tego żebyś y tu przynaymniey pokutnych nienásłuchał się tyrow, nie náćierpiał náśmiewisk, dyzgustow, kontemptow! ieszczeż w Mieśćie wolnym Kátolickim, w Stolicy wiáry y żárliwośći Polskiey, przy exemptách Mázowieckich, publiczney nie możesz mieć áppárencyi? wolnego do Kátholikow swoich przeyśćia? Pisze *Nicolaus Orlandus* że Roku 1531. we Włoszech, gdy do chorego z Assystencyą

Baron. A.635.

P.A.K. S.J.

Lib. 2. fol. 49.

cyą Miniſtrow, z Nayśw. SAKRAMENTEM ſzedł Kápłan, w drodze ná dwá ſtádá Osłow nápadł, ná dwie częśći beſtye rozdźieliły ſię, mieyſce wolne przeyśćiu Kápłáńſkiemu z Pánem niedoſtępnym zoſtáwiwſzy; á gdy przechodźił, ná koláná beſtye pádły, głowy ku źiemi zniżáiąc, y dotąd pokornym klęczeniem czćiły Páná ſwoiego, poki Kápłán nie przeſzedł S. O. Franćiſzek báránká wyuczył, że przed Nayśw. SAKRAMENTEM przyklękał. W ręku Antoniego Pádewſkiego (ktorego tu nie bez rácyi, iabym rozumiał, że dla tey ſámey Hiſtoryi, o ktorey mowię náprzećiwko Ołtarzá Nayświętſzego SAKRAMENTU maćie,) gdy Heretyk Iſtotnego Ciáłá w tym że Nayśw. SAKRAMENCIE przeczył, w oczách iego ośieł zgłodzony, owies minąwſzy, Nayśw. SAKRAMENTOWI uczynił ádorácyą, przyklęknąwſzy. Gorſze od beſtyi Heretyctwo, że dla nich należytego ſobie y między Kátolikámi Nayśw. SAKRAMENT mieć nie może honoru, dla nich go uſtępowáć muśi: kto temu winien, kiedy Páſterſkiego nie ſłucháią głoſu, ná urzędowne nie dbáią inchibicye, żárliwych

oto

oto Káznodźieiow y ubolewáiących nád tym nie ápprehenduią Kápłánow: ściſſy ſwego czáſu zá to ráchunek Bogu potrzebá dáć będźie.

Posłucháyćieſz Kátolicy inſzey rácyi, á ráczey reflexyi moiey nád tym zwyczáiem wzwyż wſpomnionym. Zwyczay ieſt w Kośćiele Swiętym w wielki Piątek, iż Páſſyą JEZUSA moiego (według naypewnieyſzey S. Jáná rálácyi) ná gołym pulpićie, bez świec, (ktore potym *ex communi cera*, byle z woſku zápáláią) bez kádzeniá, bez áſſyſtencyi, y bez dálmátyki, Xiądz ábo Dyákon śpiewa, ná ktorą páſſyą áni dzwonią (iák owo zwyczáynie pod czás Ewángelii) w niektorych Kośćiołách. Nie záwſzeż Kátolicy ná Chyſtuſá Euchároyſtycznego Wielki Piątek dlá pomienionego w Wárſzáwie zwyczáiu? ni dzwonká, ni świátłá, ni áſſyſtencyi, ni przyzwoitego ápparátu. Aleć y u kátolikow podobna Jemuż męká, práwie codźień Wielki Piątek, codźień noc owá u Káifaſzá oſtátnia, y nayćięższá. Nocne przy tyśiącznych lámpách, ſetnych pochodniách, nieprzeliczonych luſtrách, Páłácow, kámienić, izb, domow redutowych illuminácye, przy wielu látárniách około káryt, *Ex Gavanto.*

E przy-

przy pochodniách, wizyty! á Chryſtus w Nayświętſzm SAKRAMENCIE w dźień żádney świecy, á w nocy ledwie iednę ma w látárni ſmárkátkę, idąc przez miáſto; á częſto y Kośćielne nocne dlá nie doſtátku álbo ſzczupłey fundácyi gáſną przy nim lámpy. Ná niektorych Obrázach ſiedzącego w więźieniu owym nocnym Chryſtuſá, máluią żydow, ktorzy ſmrodliwe pochodnie z ſmoły do Nozdrzow Swiętych przytykáią: ná poł z łoiem robionych świec ná wącha ſię, *amator caſtitatis* w Chlebie Anielſkim Chryſtus; ná Stołách Páńſkich *ex virgine cera*, áni zákopcą. Wymyślne dzwonki przy źimowych powozách, z drogi by náygodnieyſzemu choć nie rownemu áby uſtępował, znák dáią: Kápłan Páná nád Pány w Nayswiętſzym SAKRAMENCIE nioſąc, bez dźwięku y znáku dzwonká, czáſem y nayliżſzemu uſtępowáć muśi. Nie ſtąpi człowiek pod czás y mnieyſzey kondycyi, bez iákieykolwiek áſſyſtencyi, bez ſługi, chłopcá, ſłużebnice, lub páchołká, y przez drogę: po wielu ulicách, drogách, przycznicách, gnoiách, z iednym tylko idźie Kápłánem Chryſtus w Nayświętſzym SAKRA-
MEN-

MENCIE. Złotem tkáne, iedwábiámi przerábiáne, ná Stołách Páńſkich, czáſem y pod nogámi w Kośćiele, dywány, kobierce, poduſzki widźiemy: Nayświętſzy SAKRAMENT dobrze, że Kośćielny Korporáł, ábo Burſę, lub Pálę ma w wielu domách. Umbrelle, máſzkárki, świátowe twárzyczki máią od Słońcá; od pluſku y niepogody ſwoie opończe y kárety, máią ludźie: w Nayświętſzym SAKRAMENCIE BOG, by w naywiękſzy upał ábo ſłotę, po ulicách chodźi, *ſub dio.* Wcále wielki Piątek Náyświętſzemu SAKRAMENTOWI codźień w Wárſzáwie.

Mieyſce to ná ktorym Chryſtus Nayświętſzy SAKRAMENT przy oſtátniey wieczerzy poſtánowił, to ieſt owo *Cænaculum*, czyli wieczernik, w ten czás kiedy w nim Apoſtołowie boiąc ſię Zydow przy męce JEZUSOWEY zámknięći Ser: 83. byli, Chryzolog S. názwał więźieniem: *non erat domus illa, ſed carcer.* Coż ſą Kośćielne Cyboria, Monſtrácye, Kielichy? ieżeli nie włáſne Euchárystycznego Chryſtuſá więźienie: w nich *captivus amoris* Chryſtus JEZUS więźień Miłośći: ták ie názwał y X. Stefan Wierzbowſki Biſkup Poznáńſki. A dopieroż y práwdźiwiey w ſercu

Erectio Confra: SS. Sacrameti in Diœc: Poſnan:

świętokrádzkim czy nie więźień? Sálomon ná łożu swoim spoczywáiąc, záwsze miał sześćdźiesiąt zbroynych Zołnierzy, ktorzy go pilnowáli, y strzegli od wszełkiego przypádku lub nápáśći: opuszczony od Uczniow swoich podczás męki Pan JEZUS, ná cáłą noc do owego więźienia czyli piwnice w domu Káifászowym wtrącony; co tám ućierpiał? iuż tylko námieniłem zániedbány ná cáłe nocy w więźieniach Cyborii á często y w dźień, w Nayśw: SAKRAMENCIE czegoż nie ćierpi. Nie raz wynieśiony á ráczey wykrádźiony z Kośćiołow, rzucony ná źiemię, nogámi zdeptány, psom, świniom, ciśniony, w śmiećiach ználeźiony: świádczą o tym Historye. A gdyby więźniá tego pobożna pilnowáłá straż, nigdyby ná tę mękę, ná táką zniewágę nie przychodźił. Nárzeka Chrystus ná owych trzech Apostołow: Piotrá, Jákobá, y Janá, że iedney godźiny nie mogli z nim wytrwáć ná modlitwie w Ogroycu: *non potuistis unâ horâ vigilare mecum:* iák bárdźiey może żálić się ná nas, w Nayświęt: SAKRAMENCIE przez cáłe nocy, po cáłym dniu opuszczony. Pytał niegdy ukrzyżowany JEZUS

Ex lib: Zábáwá Duchowná.

Mathæi 26.

w Oł-

w Ołtárzu ſwoim obok Ołtárzá Nayśw. SAKRAMENTU w Kośćiele Panny MARYI w Krákowie ſtoiący, owego S. Manſyonáryſty Swiętoſłáwá: *quare ſilet Eccleſia ?* czemu ćicho w kośćiele ? czybyż ſię teraz w Nayśw. SAKRAMENCIE y częſto nie mogł ſpytáć ! czemu nie maſz nikogo przy mnie ? więźniá w kátuſzy choć y zamkną poſtáremu go záwſze pilnuią, ma ſwoie wárty więźień. Ten *captivus amoris* dlá miłośći náſzey niewolnik choćiaż ći dobrowolny *oblatus eſt quia ipſe voluit*: nikogo ná ſtraży nie ma: nie maſz Gonzágow, żeby po cáłey nocy czuwáli przed Nayświętſzym SAKRAMENTEM, y przyświecáli: (Aloizego tylko pobożná ludzkość przy tym Cyborium w widocznych pikturách czyni ápparencyą). Tylko ná iednym mieyſcu w Wárſzáwie, á podobno y w Polſzcze, má ſwoię uſtáwiczną Adorácyą: A ktoż y tám z nábożeńſtwá áby godźinę ná dźień, ábo w tydźień Chryſtuſá pilnuie ? choć by y powrozem (iák tám zwyczay) uwiązány niedoklęczá. Kośćioł S. pierwſzych wiekow miał to Nábożeńſtwo że ſię zgromádzáli Kátolicy w nocy ná oddáwánie BOGU chwały, y

Iſa: 53.

P.R.D A. H. CC.C.V Capellă SS. Sacră: Varſav: adornavit.

In Eccl. Monial adorat: SS. Sacram:

po prześládowániu Kośćiołá Bożego trwał ten zwyczay świątobliwy przez kilká wiekow. Oźiębłość náſzá, gnuśność náſzá, do tego nás przywiodłá, że ten Krol, ten Kápłan, ten Oblubieniec áni ſtráży, áni áſſyſtencyi, áni Oblubienice duſze pobożney częſtokroć nie miewa. O więźeniu S.! ſzczęśliwśi nád ćiebie by náygorśi łotrowie, máią ſwoich Aſſyſtentow, ktorzy im wednie y w nocy uſługuią. Zá Bolesławá Krzywouſtá Roku *1318.* po záchodźie Słońcá, ták niezwyczáynemi nád Polſką ogniámi záiáśniáło Niebo, że ſię gorzeć cáłe przez godźin trzy zdáło: zádumiał ſię nád iáſnośćią nocy Poeta, y záwołał; *o nox! nulla poteſt clarior eſſe dies.* Záłobná czyli żáłoſná nad nocą, y w dźień, to ieſt nád záćmionym w *Nayśw:* SAKRAMENCIE więźniá JEZUSA honorem exclamacya. *O nox! nulla poteſt eſſe obſcurior.*

Między innemi okrutnemi y ſwywolnemi wymyſłámi w owym nocnym u Káifáſzá więźieniu, y ten był; iż záwiązawſzy brzydkim ſzmáćiſkiem oczy JEZUSOWI, złośliwi Zydźi,
Luc:22. biiąc Go, prorokowáć kázáli: *Prophetiza, quis eſt, qui Te percuſſit?* Bez Proroctwá, Kátolicy! widźi

widźi oczywiśćie Euchárystyczny JEZUS co się z nim dźieie w tym więźieniu? zásłoniony welámi, umbrákulámi, ieszcze tym lepiey y większą widźi nászą swywolą, á swoię obelgę, y mękę. Máluią zwyczáynie przed JEZUSEM w teyże piwnicy męczonym, przyklękáiących ná iedno koláno żydow/wieleż nas żebyśmy áby ná iedno kolano náleżyćie, dopieroż ná obádwá przed Nayśw: SAKRAMENTEM przyklękáć mieli? temu y owemu, tey y owey ieszcze w przod do nog upádamy y w Kośćiele, á potym Nayświętszemu SAKRAMENTOWI, ledwie dyk czyniemy, ábo Fráncuski komplement, nogę zá nogę záłożywszy. Nie konfuzyáż to JEZUSA? nie obelgá? Pisze Xiądz Koiáłowicz Jezuitá: że w Wilnie w Kościele S. Jáná w Káplicy Nayśw: SAKRAMENTU, obráz Ukrzyżowánego JEZVSA, gdy według zwyczáiu ná post chćiał zásłániáć Zákrystyan, głosem owego Krucyfixá przestrzeżony áby go nie zásłániał: iákoż od tego czásu nigdy Krucyfixá owego podźiśdźień nie zásłaniáią. Niech kto chce iáko chce dáie tego rácyą, ia swoię czynię reflexyą: y w Obráźie Ukrzyżowánego siebie,

In Miscelaneis rerum ad M. D L. spect: fol: 22.

bie, chćiał widźieć Chryſtus co ſię dźieie z utáionym w Nayśw: SAKRAMENCIE Ciáłem Iego! widźi pewnie y tu bliſko Cyborium wiſzący, co ſię y w Kommuniach, przez zmyślone, nábożeńſtwem pokryte z nim dźieie hipokryzyie. Przy iednym obruśie, ktorym Stoł twoy przykryty, z iednąże ſerwetą raz, dwá, trzy nie ſiedźiſz Kátoliku ábyś iadł, odmieniáć ie zá każdym ſiádániem, obiádem ábo śniádániem káżeſz: w iednym że Korporále, zá iednym welum, przez nieludzkość y nienábożeńſtwo náſze, przez ſkępſtwo Páráfiánow, iák długo záſłoniony y ukryty bywa Nayśw:SAKRAMENT. Anná Chotkiewiczowá Xiężna Oſtrowſká przy każdey Kommunii ná ápparencyą y potrzeby do Cyborium, pięć czerwonych złotych kłádłá ná Ołtarz. Xiądz Popłáwſki Biſkup ſwego czáſu świątobliwy, z głowy Krucyfixá w tym Kośćiele cudownego, z Nábożeńſtwem oſobliwym włoſy zbierał, y zá Relikwie rozdáwał. w Więźieniu Káifaſzowſkiego Páłácu, kto áby ieden włoſek wyrwánych, z głowy y z brody y rozrzuconych ieſzcze żyiącego JEZUSA podnioſł? Iák wiele rázy od Zydow pſom rzucony

ny Nayświętszy SAKRAMENT z cáłym Ciáłem JEZUSA; iuż y zá nászych czásow, od Káłmukow, Kozákow, z puszek Kośćielnych wyrzucony ná źiemię, ktoz zbierał należyćie? Usłyszał Antonius Trewizánus Senator Wenecki, że Ignácy pod Kośćiołem S. Márká ná gołey źiemi leżał, y záwołał: *tu delicatè quidem cubas, sed famulus interim meus, humi sub dio est.* S. Káźimierz Krolewicz Polski często cáłe nocy pod progiem Kośćielnym przeleżał. Leonardus Perinus Iezuitá przez kilká lat niemiał stołká w komorze swoiey, áni też śiadł, (drugi Styllitá) toć ten w Kośćiele záwsze klęczeć muśiał. My w Kośćiele ledwie się niewylegamy; á JEZUS Euchárzstyczny drugą noc y długą, (bo y w dźień) w więźieniu *Cyboryi* bez spoczynku odpráwuie. Stáńczyk Zygmuntá wtorego, tu w Wárszáwie gęste poduszki bogáte, ktore do Kośćiołá nieśiono zá Pániámi widźi, y iákby niewiádomy rzeczy, wgłos się pyta, álbo Ich Mć spáć w Kośćiele będą? ledwoć się iuż y ná Ołtarzách nie kłádą beśpiecznie y przy wystáwionym Nayświętszym SAKRAMENCIE rozpośćieráiąc się, drugich z łáwek wypycháią. *Laur. Pòèt. 10 Feb.*

Cokolwiek NN. do tych czas tylko o powierzchowney nam wiádomey, y czáſem widomey, mowiłem w Náyświętſzym SAKRAMENCIE JEZUSA konfuzyi, obeldze, y niby męce, gdźie dáleko więkſzą á ſobie tylko ſámemu wiádomą, ćierpi w więźieniu świętokrádzkiego ſumnieniá! ſłuchaymy co mowi S. Chryzoſtom właśnie do mego zdánia: *quodſi hominis veſtem nemo temerè attingere audet, quô pactô omnium Domini corpus purum & immaculatum, cum tanta ignominia accipimus?* ieżeli proſtey ſuknie czyiey czáſem gołą ręką nieśmiemy wźiąć, dotknąć ſię, á czemuż Ciáło Páná nád Pány czyſte y niezmázáne, z táką irreverencyą przymuiemy? y dáley mowi: *Regem tuũ nolles fœtido ore alloqui; Regem verò Cœli animo gravè olenti ſumis, contumelia eſt iſta!* niechćiałbyś z Pánem, z Krolem Ziemſkim mowić, gdyby ći z uſt cuchneło; á Krolá Niebá w śmierdzące uſtá, y do brzydkiego ſercá przyimuieſz, ćiężka to obelgá? ćiężka háńbá iego! pewnie że ćiężka obelgá, rowna owey w więźieniu nocnym u Káifaſza: wy uważayćie Kátolicy, á ia konczę.

Hom. 3 ad Epheſios.

Szczę-

Szczęśliwa byłá dźiśieyſza noc owych czterdźieſtu Męczennikow w Sebáśćie Mieśćie Armenij, (o ktorych dźiś Kośćioł S. wſpomina) gdy po wytrwánym ćiężkim mroźie przez cáłą noc, ná chwale Boſkiey, nádzy nád ieźiorem, oczywiśćie korony z Niebá odebráli: ktoż wie Kátolicy, ieżeli iedná godźiná ile wieczorowa, ile nocna, gdy od wſzyſtkich opuſzczony JEZUS w Nayświętſzym SAKRAMENCIE śiedźi iák w więźieniu, w Cyborium, iemu choć y w Domu na chwałę oddána, w nadgrodę ćięſzkiey ná niego u Káifaſzá oſtátniey nocy, niewyſłuży nam korony w Niebie? S. Fránćiſzká Rzymiánká (o ktorey wczoráy ſłyſzeliśmy) po káżdey Kommunij oſobliwie, á częſto y przed Naysw. SAKRAMENTEM nabożnie modląc ſię, iáko ſłup niewzruſzony ſtawałá: áby kilká godźin, áby dwie, po S. Kommunij, (á gdyby y cáły dźień) y przed Kommunią, w Kośćiele przed Naysw. SAKRAMENTEM, wſtrzymay ſię Kátoliku od gadek, w domu od ſwywoli, od bieśiády, pijátyki, *immobilis* iák y tá S. Mátroná *permaneas*; nádgrodźiſz obelgi inſzych, y w piwnicy Káifaſzá, y w Nayświętſzym SAKRAMENCIE JEZU- Brev. Rom.

ZUSOWI wyrządzone. S. Kátárzyná Bonońſka iutrzeyſza według Kálendarzá Fránćiſzkáńſkiego Solennizántká, przy Mſzy S. częſto ſłyſzáłá koncerty Anielſkie, gdy Xiądz Præfácyą kończył, Swięty, Swięty,Swięty wyśpiewuiących. Bluźnierſtwá Zydowſkie w owym więźieniu nocnym, bluźnierſtwá Heretykow, bá y złych bezbożnych Kátolikow, uczynione JEZUSOWI w Nayśw. SAKRAMENCIE, zátłumiſz, zágłuſzyſz; tylko bądź nabożnieyſzy y więkſzy Zelánt Honoru Nayśw. SAKRAMENTU, z więkſzą áttencyą Mſzy S. ſłucháiąc, z więkſzym Nabożeńſtwem do Stołu Páńſkiego przyſtępuiąc. Szczęśliwym dniem názywa Effemeris Polſka dźień śiodmy tego Mieśiącá, w ktory Roku 967. wſzyſtkie báłwány Pogáńſkie potłukli, połąmáli, powyrzucáli Polacy, prawdźiwą wiárę iednego Bogá przyiąwſzy. Wyrzućmy y my z ſerc náſzych, z ſumnienia náſzego, pokątne bożyſcá, zátáione grzechy, w báwełnę uwinione zbrodnie; niech záwſze dźień weſoły, dźień ſzczęśliwy, dźień iáſny będźie u nas przy Kommunij, przychodzącemu Bogu prawdźiwemu, zá owe brzytkich ſow ná JEZUSA u Káifaſzá hu-

Miechov. Bielſki.

ki nocne, zá odebráne iemuż, tu po Mieśćie w dźień álbo w nocy w Nayśw. SAKRAMENCIE chodzącemu, ápparencye, y áſſyſtencye. Piſze Hiſtorya Poznáńſka o owych trzech Hoſtyách Zydom przedánych, że naypierwey Zydowká ślepa zá pryśnieniem Krwi JEZUSOWEY z Hoſtyi ſkłotych przeyzrzáłá; á gdy ie w koſzu pełnym gnoiu wynośili zá Miáſto ná bágniſká Zydźi, káleká ná ręce y nogi w Bramie Mieyſkiey zá przeyśćiem JEZUSOWYM, czerſtwy powſtał, á drugi iuż práwie konáiący ozdrowiał Obecny tu w Nayśw. SAKRAMENCIE JEZU, pokaż kiedy ten cud, (luboć żeś ich poprzeſtał iuż w tymże SAKRAMENCIE iák mowi S. Auguſtyn *illa miracula Corporis Chriſti, jam aſſiduitate vileſcunt*) pokaż mowię ten cud, ná ukaránie náſtępuiących ná twoy Honor Heretykow, ábyś potáiemnie, w burśie, w ręku Kápłáńſkich, po Ulicách noſzony, tknął iákiego tákiego żeś tám ieſt ukryty, abyć należyty záwſze y ná káżdym mieyſcu był honor oddány: odkryi y nam wſzyſtkim oczy, ktorzy ie ſobie y tobie záwiężuiemy przez zákryte, zátáione, ná ſpowiedźiách grzechy náſze, przez hypokry-
tyczne

tyczne Kommunie, zmyślone Nabożeństwá; ábyśmy pámiętáli że wgodźinę śmierći wszystko się to w oczách nászych pokaże: *in fine*
Eccl. 11. *hominis denundatio operum ejus.* A ták będźie pochwalony Przenayświętszy SAKRAMENT.

KAZANIE III.

Dniá 17. Márcá.

Ná trzećiey Dyscyplinie trzećiego Czwartku.

Rursus Crucifigentes Filium &c.

Ecce vidi Agnum stantem &c.

AZaż iuż usátwićie się NN. o tey u niektorych do wyrozumienia przytrudney Propozycyi moiey, że powtorna w Nayświętszym SAKRAMENCIE JEZUSA moiego iest męká, gdy trzećí raz toż Temá dwoiste powtarzem, y trzeći raz Pro-
In Calé. b. m: pozycyi iedneyże moiey probowáć chcę; wszákże ma bydź *omne trinum perfectum.** Dniá wczoráyszego pisáno o S. Tárellu, że gdy po trzeći raz niespodźiewánie przylećiawszy kur ná rámię iego

iego zápiał, iák owo kiedy ná Piotrá, *gallus iterum cantavit*, (nie raz! nie raz! nie iednego z nas własne sumnienie trąca, tyka, budźi) przeráżony głosem kogutá Tárellus, popráwił żywotá, czterdźieśći lat do zgonu swoiego ostro pokutuiąc. O Łokietku Krolu Polskim, o Miecysłáwie Stárym, o Leszku białym, Polskie powiádáią Historye, raz, drugi, trzeći, dobijáli się Tronu, áż się ośiedźieli: dla Krolestwá doczesnego iák trudne, iák pełne pracy niebeśpieczeństwá, powtorki! dla wiecznego, á ktoż się áby ná raz przykrośći, niebeśpieczeństwu iákiemu nárážić? kto się odważy? tylko *ter pulsare licet* by też do naylizszego; do Niebá y częśćiey, mowi bez determinácyi Ewángelia, *pulsate & aperietur vobis*; á ktoż kołáce? S. Patryársze moiemu Fránćiszkowi, nayupodobáńsza liczbá trzy: trzy rázy do niego przemowił JEZUS: *crucis vox hunc alloquitur ter dicens, vade Francisce repara Domū meā quæ labitur*: trzy Zakony postánowił: *tres ordines hic ordinat*: ná trzy *vota* essencyálne Professow Reguły swoiey obligował; trzy Osoby Troyce Przenayświętszey, w osobliwym záwsze miał poszánowániu, *Trinitatis Offi-*

Marci 14.

Lucæ. 11.

Brev. Franci.

Officium Feſtô ſolenni celebrat: trzećiego dniá po złożeniu ćiáłá ſwoiego w Kośćiele náſzym Aſſyſkim, powſtał ná nogi, gdźie podźiśdźień nienáruſzony ſtoi. S. Páweł o ſobie powiáda, że prożbę ſwoię do P. Bogá po trzykroć czynił: *ter Dominum rogavi.* S. dźiśieyſzy Patricius Apoſtoł Hibernij, potrzykroć w niewolą brány, potrzykroć z niewoli wykupiony, *à ſervitute tertiò exemptus*; po trzy ſtá rázy ná dźień przed Bogiem uklękał; noc tákże każdą ná troię dźielił; raz ſto Pſalmow odmawiał y dwieśćie pokłonow Bogu oddawał; drugi raz w źimney ná poł z lodem wodźie ſtoiąc, ręce y oczy do Bogá podnoſząc, oſtátek pięćdźieśiąt Pſalmow recytował; á trzeći raz ná gołym kámieniu niby śpiąc, odpoczywał. Y Chryſtuſowi nayukochańśi trzech Apoſtołowie Piotr, Ian, y Iákob, ná gorze Thabor, y ná gorze Oliwney. Bogu tákże trzech nayoſobliwśi Patryárchowie Abráhám, Izáák, y Iákob; (wſpomina o nich dźiśieyſzey Mſzy feryálney, *offertorium*. Y my oſobliwſze ákty y Modlitwy, záwſze troiemy, Swięty Boże, &c. Boże bądź miłośćiw &c. Báránku Boży, &c. od powie-

2. Corint. 1.

Brev. Rom.

wietrza głodu, &c. *Salvum fac populum &c.* y grzeſzącego brátá raz drugi y trzeći nápomnieć, y przy trzech świádkách *in ore duorum vel trium teſtium*;y Piotrowi nietylko raz, trzy, śiedm, ále y śiedmdźieśiąt śiedm rázy, grzech brátu odpuśćić *usq̃ ſeptuagies ſepties*, kazałChryſtus. Y ia NN. gdy niektorzy exhortámi, y ia ſam, Kazánie moie názwáć możemy, á exhortá raz, drugi, y trzeći, ile tám gdźie należy, być powinná, *argue, obſecra, increpa*, y ia mowię iák powtorzyć, ták y potroić záłożoną mogę máteryą, z wyráżonego dwoiſtego Themá,y z zdániem Piotrá Dámianá: *qui Dominicum corpus pollutîs manibûs tractare &c.* potroić mowię mogę záłożoną máterią. Powtorna JEZUSA Męká w Nayświętſzym SAKRAMENCIE.

Matth. 18.

Ibid.

2. *Timoth.* 4

Niosąc Xiądz do uſt pobożnego Kátoliká Nayśw.SAKRAMENT, zwyczaynie wymowiwſzy te ſłowá raz; oto Báránek Boży: mowi z nim trzy rázy,Pánie nie ieſtem godźien. Przy tym trzećim Kazániu moim wyznáię y ia, że nie ieſtem godźien ták częſto wſpomináć Cię Euchárystyczny Boże,iednákże niech mi ſię godźi wytknąć iák pálcem , potrzeći raz, *Ecce*

Agnus ſtans tanquàm occiſus. O Głowie S. Jáná Chrzćićielá czytáłem, że gdy ią Skoczká owá Herodyánná, odćiętą od ćiáłá wźięłá ná tácę, poſzedſzy z nią do ſwego gábinetu, kolnęłá w ięzyk ſzpilką, exprobruiąc, gadáłeś o mnie! źiewnęłá gębá niewinnego Káznodźiei, thnieyćie ná mnie Swięte Uſtá Káznodźiei: tego, ábym mogł bydź *in Spiritu Baptiſtæ vox clamantis & tonantis*: á że *poſt tres ſæpe dies vileſcit hoſpes*, á inśi mowią, *hoſpes non hoſpes*; y ia zá trzećim rázem iuż beſpieczniey, iákby w domu (boć y procz tego w Domu Bożym, *Pſalmo 48.* y w domu wáſzym, *ſepulchra eorum domus eorum*) poſtąpię ſobie: wprzod iednák *Laudetur Sanctiſſimum SACRAMENTUM.*

Ták rozumiem NN. iż pámietáćie gdźieśmy dźiś tydźień odeſzli Páná JEZUSA, o to w więźieniu u Káifáſzá ná noclegu. O noclegu! o nocy! gdy ſobie o tobie ieſzcze wſpomnę, drzę wſzyſtek; á wiećież Kátolicy iák to więźienie Polſki názywa Káncyonał? piwnicą: gdy ták śpiewa; w Piątek wywiedźion z piwnice: chwáłá Bogu! że przećię áby w piątek, áby w poſt (ieżeli tylko ták ieſt:) Piwnice, ſklepy, ſzyn-

ſzynkowne domy zámknięte. w Piątek wywiedźioń z piwnice ! Oſkárżono przed Pirruſem Epirrow Krolem niektorych młodźikow, że przy kieliſzku ſzárpáli iego honor, wiele przećiwko Pánu mowili (teraz ſię przy kieliſzkach, przy ſtołách bánkietowych Pánu, y Pánom naywięcey y naybárdźiey oświádczáią:) przyználi ſię, y przydáli żeby byli y więcey gádáli, gdyby im było winá nie brákowáło. Nie ośiedźi ſię przed roſpuſtną piiánego gębą y Bog ná Niebie: *poſuerunt in cælum os ſuum.* Ruſzył go tám beſtya nie człowiek, ieden, w Roku 1580. dniá 21 Czerwcá, w Necdendorfie Niemieckim Miáſteczku záśiadſzy z drugim ná wino, koſztuiąc ktore lepſze; że iedno złe było, pił nim do BOGA bluźniąc; gdybyś Pánie lepſze był dał, lepſzym bym był do ćiebie ſpełnił. Swiádkiem cáłe Miáſteczko, domowi, y gośćinni, bo ow iák wryty ſtánąwſzy z ręką, y z náczyniem w Niebo wyćiągnioną, ruſzyć ſię ludźiom, wołom, koniom nie dał; áż go tám z domem ſpálono. Ze w piwnicy Káifáſzowey ták wiele dokázowáli Zydźi nád JEZUSEM, nie dźiw: (*Mallonius* powiáda że go tám y bi- *Pſalm. 82.*

Ex Strö ma. P. G. Drużbicki S. I. czowáli: *in carcere Caiphæ miſerabili illa nocte Dominus etiam flagellis cæſus videtur:*) Nie dźiw mowię że tám ták wiele nád JEZUSEM dokázywáli, bo w piwnicy, bo piiacy; Pſalmo 68. *adversùm me loquebantur, & in me pſallebant, qui bibebant vinum*: mowi przez Dáwidá Chryſtus. Siłaby wyliczáć, iák wielcy Bácchuſa Káwálerowie Isaiæ 5. *potentes ad bibendum*, ſtáć ná nogach nie mogąc, ktorych ledwie ćień od pijánſtwá, Swiętych y ſamego BOGA ná poiedynek wyzywáli, iák w Niebo ſzturmowáli, iák Obrázy Swięte, Krucyfixe znieważáli, rąbáli, kłoli, ſtrzeláli wołáiąc: (było to y w Polſzcze) ieżeliś Bog, umykay nog. Uſzy bolą ſłyſzeć com czytał w Xiążce Adorácyi Nayśw: SAKRAMENTU: pijánicá ieden w Fryzyi uderzył pięśćią w puſzkę, ktorą nioſł Xiądź do chorego, ták dálece że ſię rozſypáły Swięte Hoſtye ná źiemię. 27 dniá tego Mieſiącá w Roku 1407, w Krákowie, ná Miech: lib: 410. idącego z Nayśw SAKRAMENTEM Xiędzá do chorego rzucáli kámieniámi żydźi, cáłe Miáſto zá Exagerácyą kryminału tego przez Káznodźieię Budká w Kośćiele S. Bárbáry, ná Zydow ſię obruſzyło, od ſzoſtey ná dźień godźiny,

dźiny, áż do wieczorá mſzcząc ſię dyshonoru Euchárystycznego Páná. Połowá Fryzyi ná ukáránie pomienionego wyſtępku pijaká, zátopioná, y wiedźiáno z rewelácyi, iż ieżeli wſzyſcy zá iednego pokutowáć nie będą záćiągną ná ſiebie ćiężkie káry y widome. Nád ręką z kuflem wyćiągnioną pomienionego wzwyż, do BOGA piiącego pijánicy, czynię wprzod reflexyą. Wyćiągáią proſtacy rękę, y też pobożni niektorzy Kátolicy, przy podnieśieniu Nayświętſzego SAKRAMENTU, ábo Iego benedykcyi, y potym ſię policzkuią: (chwalą Páná iák mogą) śmiech to lutrom, (iák tu nie dáwno w tym Kośćiele iednemu iż y przez Miáſto idąc z tego śmiał ſię do woli) śmiech to y niektorym Kátolikom; JEZUSOWI Euchárystycznemu płácz y żal, druga męká. Niektorzy kálumniátorowie zmyślnie powiádáią ná Ceremonie Zákonu Dominikáńſkiego; kędy lewą ręką przy Mſzy S. Nayświętſzą Hoſtyą kłádą w uſtá Kápłáni, *è ſiniſtra ſumat Chriſti Corpus*; iż to zá pokutę wyſtępku owego Bernárdá *à Monte Peſſulano* Dominikáná, ktory Henryká VII. Ceſarzá, w Hoſtyi Swiętey trućizną ná-

Ex Relatis.

Rub: Miſſal: Or: Præd: ex Dict: Sacro Macri Melit:

nápuſzczoney, miał otruć: to bayki. Poſiągamy ſię bezpiecznie ięzykiem, iákby rękámi do Ciáłá JEZUSOWEGO (*lingua gladius acutus*) Bog dobry, Bog łáſkáwy że záraz nie ſkárze, ſkośćieć, ſtrętwieć nie każe ięzykowi álbo ręce, bluźnierſkiemu, Swiętokrádzkiey, gdy ſię práwie na Nayśw: SAKRAMENT porywamy: *qui Dominicum Corpus pollutîs manibûs tractare* (*ac polluto ore ſumere*) *non veretur, Crucifigentium JESUM particeps eſſe convincitur.* W Kánonách Kośćielnych ieſt náznáczony czás, iák długo wſtrzymáć ſię od iadłá y pićia po S: Kommunii powinniśmy: *ſi mane Dominica portio editur, usq; ad ſextam iejunent, qui eam cõſumpſerunt &c.* Kápłánom w nocy Bożego Národzenia celebruiącym, ſześć zdamiſię godźin náznáczony poſt, przed pułnocą. A kiedyż ieżeli nie po Kommuniach naywiękſze piátyki? wieluż y przed Kommunią trzeźwych bywa? grzech iż ták rzekę, ſkrupuł ludźiom ná wśi, á y w Mieśćie niektorym, po Spowiedźi, po Kommunii, y záraz, nie upić ſię: kiedyż ſię Wielkanocne Kommunie, Wieczerza Páńſka obeydą bez tráktámentow y do pułnocy? co dźiennie z dźi-

Pſalmo 56.

de Conſecr. diſt ſecũda.

z dźiśieyſzym Epulonem Ewángelicznym ráczą-ſię, częſtuią niektorzy, *epulabatur quotidie ſplē-didè*; naybárdźiey, naydłużey po Kommuniach Uroczyſtych. Mágdálená y Mártá Sioſtry po-kázywáły mieyſce JEZUSOWI ná ktorym Łá-zarz iuż śmierdzący leżał: *Domine vide iam fœtet, quatriduanus enim eſt.* A czyliż iákiego tákiego z Kátolikow ſtráſznieyſzą demonſtrá-cyą Anioł ſtroż Eucháryſtycznemu nie poká-zuie JEZUSOWI przed Kommunią? *vide Do-mine fœtet:* temu gorzałká, temu wino, owemu zbytecznie pite piwo z gárdłá iedźie, wybucha, *fœtet.* Podczás Wielkieynocy widźiał raz Pu-ſtelnik pobożny przy Kośćiele Kramiki, tu Szkáplerze, tu Páćiorki, tu wyglądáły Xiąże-czki; uważa Puſtelnik pilnie, kto w Kramie ſiedźi, widźi że bies ukryty Rubrycele prze-rzuca, ſkrobie, ſpoyrzy ſtárzec co wyſkrobá-no, áż *Communio Paſchalis* máło co widáć: y ſpyta á to ná co gluzuieſz bieſie? odpowie nie bywa teraz *Communio Paſchalis* ále *menſalis, uſualis*: nayczęſtſze po Kommunii (tylko z zwy-czáiu) pijáńſtwá, obżárſtwá; naypierwſzy ná Spowiedźi u wielu grzech, upiłem ſię; bo też

Luc: 16

Ioā: 11.

y

y oſtátni práwie bywa przed Kommunią, w nádźieię Spowiedźi. W Roku 1651. ſtráſzna Krákow obláłá powodź, Kośćioł Oycow Bernárdynow ná Strádomiu dwá łokćie w rozláney brodźił Wiśle. Pływał tu Nayświętſzy SAKRAMENT pod Wárſzáwą w owym z Pátrycyuſzow Wárſzáwſkich (z ktorych zá ſtárániem Jerzego Báryczki Prezydentá ſtárey Wárſzáwy, ten tu Cudowny Krucyfix z Niemiec, z między Heretykow przyprowádzony, á zá ſtárániem Iacká Báryczki potym Dominikáná, OO. Dominikáni do Wárſzáwy z Czech wprowádzeni y fundowáni) pływał mowię w Swiątobliwym Kápłánie *Sacerdos, Unctus Domini*, á ozdobie przy tym Kośćiele *Cleri Sæcularis*, to ieſt w Xiędzu Márćinie Báryczce, z roſkázu Káźimierzá Krolá w Roku 1349. dniá 13 Grudniá w Wiſłę wrzuconym. Pływa w ládá trunku u pijákow po S. Kommunii práwie záwſze; y ci y ci męczą JEZUSA: *in me pſallebant qui bibebant*. Mowi do ſenſu mego S. Ambroży, *tunc quisquam conculcat, ſpernit Filium DEI, quando eo indignè participat in SACRAMENTO (non abſtemius, crapuloſus:) nonne Illum*

Longinus.

In Cap: 10. ad Hebr:

con-

conculcat? nonne contemnit? W ten czás profánuie, w ten czás lży Syná Bożego każdy, kiedy niegodnie przyimuie Ciáło Iego, bez náleżytey wstrzemieźliwości, postu, ábstynencyi.

Więc tedy wywiedźiony w Piątek JEZUS z piwnice powielu y brzydkich illuzyách, biciach, szturkániach skázány od Piłátá ná chłostę przy pręgierzu. O moy Boże co zá bićie! co zá plagi! Nayświętsza MARYA Pánna S. Brygidźie prezentowáłá u słupá JEZUSA mowiąc: *Filius meus nihil operimenti habuit, sed sicut natus, sic stabat.* Swięty Anzelm widząc obnáżonego przy pręgierzu JEZUSA z włásnych sukien, mowi z wielkim żalem: *nota hæc dedecoris adeò inaudita est, ut verbera licet tot & tanta quasi non perciperet, præ pudore ac vexatione dedecoris ea ignoraverit*; niesłychána wstydu JEZUSA notá, ktory ták wiele y ciężkich plag iákby nie ćierpiał dla wstydu y konfuzyi swoiey, dla obnáżenia swego nieczuiąc się. O bezwstydne po Ogrodách, po Pokoiach, po izbach wászych, nágie posągi, Obrázy, státuy! męczárnia JEZUSOWA. Belármin Kárdynał Jezuitá, będąc u kogoś w oso- *Revel: lib: 1. cap: 7.*

bliwym pokoiu, á widząc tám nágo odmálowáne, ábo w inſzy ſpoſob wyrobione oſoby, pocznie dobywáć z kieſzeni chuſtek y nágość owych oſob pokrywáć; ſpytány coby czynił? odpowiedźiał: *facio opus miſericordiæ*; czynię uczynek miłoſierny, gdy nágich pokrywam. O nie byłoć nikogo z więkſzą przez to JEZUSA boleśćią, ktoby był podobną obnáżonemu u pręgierzá Zbáwićielowi uczynił przyſługę. Stał kochány JEZUS obnáżony, y oczu dla wſtydu áni śmiał podnieść: *tanta erat pudoris Chriſti vis, ut nec oculos auderet levare.* Piotr Krol Hiſzpáńſki, z Henrykiem brátem ſwoim woiuiąc, Hiſpal Miáſto dobywſzy, między innemi okrućieńſtwy znáczną Mátronę imieniem Ozoryą żywo ſpálić roſkázał; gdy ią ná ſtos położono pánná imieniem Sábella Szátę nieprzyſtoynie ſię odkrywáiącą poſtrzegſzy, ná ſtos ogniá ſkoczywſzy, ſzáty pomknęłá, y poty trzymáłá, poki y ſamá nie zgorzáłá. Nie ná lázłá ſię podobna S. Duſzá, áby Pánieńſkie Ciáło JEZUSA pokryłá byłá przy pręgierzu, nie było áby owey iák ná gorze Tábor obłoczney záſłony, ktoraby byłá pátrzących ná ná-
giego

giego JEZUSA pokryłá oczy: *nubes lucida obumbravit eos.* Słowem wſtyd wielki, konfuzya, męká JEZUSOWI obnáżonemu, przy pręgierzu ſtoiącemu, ſamemu Oycu Przedwiecznemu (iák mowi ſam Chryſtus przez Dawidá) wiádoma: *Deus tu ſcis confuſionem & reverentiã meam.* Spoyrzyimyż y ná Euchároyſtycznego JEZUSA, Kośćielnemi welonámi pokrytego, á częſto w oczách náſzych w Monſtráncyach, ábo w ręku Kápłáńſkich odkrytego, co ćierpi? Niech ſłynie, w Swiętey y w świeżey pámięći dekret Innocentego XI Pápieżá, w Roku 1683. 30. *Novembris* wydány, á potym Roku 1725. przez Zelántá Kośćiołá JEZUSOWEGO Andrzeiá, (*Andreas an ardes*) drugiego Stániſłáwá Koſtkę w wenerácyi w Nayświętſzym SAKRAMENCIE utáionego Báránká, dźiśieyſzego Biſkupá Płockiego, w ſwoiey Dyecezyi repromulgowány, w ktorym żadney Niewiáſty niewſtydliwie ná pierśiach obnáżoney, do Nayśw: Kommunii przypuſzczáć bez náleżytey záłuſzki, zákázał Záłuſki. O iákże wiele rázy, przed záſłonionym oſobámi czyli przymiotámi chlebá y Winá, ále rzećiwiſtym JEZUSEM, by gdźie

Matth: 17.

Pſalmo 68.

to w Kościele świecą ſię y prezentuią, obnáżone twarzy y pierśi! Bárbárá Lángá, dewotá Kośćiołá S. Bárbáry w Krákowie, w nayWiękſzey potrzebie ſwoiey, w utrapieniu álbo chorobie, by tylko mogłá byłá widźieć Nay: SAKRAMENT, doſyć miáłá. Chryſtus w Monſtráncyach przez kryſztał, iák przez perſpektywę ná nas pogląda: *mittit criſtallum ſuam ſicut buccellas*: á niektore oczy áni ná Niego weyrzą; inne przez wymyślne tylko kiedy niekiedy poglądáią welony; á w twarzy odkryte y w obnáżone pierśi, iák wielu oczy wlepione.
Pſal. 147.

A gdy ták obnáżony ſtánął u pręgierzá JEZUS, trudno wymowić co zá śmieſzki! co zá żárty! owá Jerozolimſka hołotá z niego czyniłá: *illudebant ei* podźiś dźień w oczách Nayświętſzego SAKRAMENTU, w Kośćiołách Kátolickich podobnych nie ſłyſzeć że, nie widźieć że śmieſzkow, żárćikow? Gdyby teraz Turczyn nie będąc dobrze wiádomy wiáry náſzey, wſzedł do Kośćiołá ná ten czás, kiedy ſą ludźie zgromádzeni, cożby ſobie pomyślił? prędzeyby uwierzył że to ieſt mieyſce igrzyſk, komedyi, śmiechow, niżeli nábożeńſtwá. Moſkiewſkie Cerkwie,

kwie, Luterskie Zbory, Tureckie Meczety, Zydowskie Bużnice, nie ták są sprofánowáne, iák násze Kośćioły, á w nich Nayświętszy SAKRAMENT. Dźiśby dźiś, rzewliwiey płákał złotousty Chryzostom, y wołałby; *tunc Domus Ecclesiæ erant, nunc Ecclesia domus, imò domô quælibet & profana magis &c*: pierwszych Chrześćiáństwá czásow, domy Kośćiołámi były, teraz Kośćioły domámi kárczemnemi; więcey poszánowánia rospustnym kochániom, niżeli czyniemy Bogu; więcey do ludźi niżeli gadamy do Bogá w Nayświętszym SAKRAMENCIE. W przeszłotygodniowey Wtorkowey Ewángeliy słyszeliśmy, że JEZUS wygániał z Kośćiołá przedáiących y kupuiących: y teraz cále Domy iego Swięte, często własne targowiská. S. Edwárdowi Angielskiemu Krolowi pod czás Mszy S. w Kośćiele nabożnemu, sam Chrystus z Przenayświętszey Hostyi widomie błogosłáwił. Osobliwa łáská Páná Bogá nászego, wielka ćierpliwość y łáskáwość, że iákiemu tákiemu w Kośćiele beśpiecznemu, nie nabożnemu z Przenayświętszey Hostyi niepogroźi. S. Cypryan powiáda: że ná beśpieczną niegdy w Kośćie- *Serm. 5. de Lapis.*

le Niewiáſtę, ogień z Cyborium gdźie Nayśw. SAKRAMENT chowáno, wybuchnął, Znáć po dźiś dźień w Chełmnie w Prusiech w Kośćiele náſzym ná łáwce uderzenie pochodnią, Błogosłáwionego Jana Lebedábá Fránćiſzkáná tám leżącego, z ktorą go zwyczáynie máluią: tą pochodnią uderzył w łáwkę gdy ludźie w Kośćiele gadáli, przed obecnym w Nayświętſzym SAKRAMENCIE Bogiem. Swięty Chryzoſtom powiáda że práwie diaboł był opętał ná ow czás żydow owych, ktorzy z obnáżonego náśmiewáli ſię JEZUSA u pręgierzá: *manifeſtum eſt diabolum fuiſſe, qui in omnibus tunc graſſabatur.* Gorśi od bieſá niedyſkretni niektorzy ná Nayświętſzy SAKRAMENT Kátolicy. Częſto przy exorcyzmách, pytáni diabli przećiwni Honorowi Nayświętſzego SAKRAMENTU, ieżeliby zá ich poduſzczeniem ták bezbożnie obchodźili ſię ludźie, y nie poludzku z JEZUSEM Eucháryſtycznym! wyznawáli wgłos że nie: y owſzem ſámi częſtokroć brzydząc ſię tą niezbożnośćią, y nieuſzánowániem Nayśw. SAKRAMENTU, trapili tym bárdziey zá to opętánych. A krotko rzekſzy, beśpiecznie z S.

Ex relatis.

Hie-

Hieronimem mowić mogę: *polluimus panem idest Corpus Christi, quando indignè accedimus ad altare*: profanuiemy, szpećiemy Chleb ten Anjelski, dyzgustuiemy JEZUSA Eucharystycznego kiedy niegodnie do niego przystępuiemy: Y dáley mowi; *opera peccatorum despiciunt Mensam Dei*: grzechy ludzkie, złe ákcye bezbożne uczynki despektuią Stoł BOGA SAKRAMENTALNEGO. Przypátrzćiesz się Kátolicy obnáżonemu u pręgierzá JEZUSOWI, á ná tym Ołtarzu, przymiotámi chlebá pokrytemu, y iákie ubiczowánie było iego, ábyśćie ná przyszłą wiedźieli páſſyą, pomyślćie: á ia kończę. *In Malach. c. 1.*

Dwudźiestego śiodmego dniá tego Mieśiącá Cal. 6. m. o S. Rupercie Biskupie Vargionum pisze, że w sám dźień Wielkonocny, po odpráwioney ná Mszy S. Kommunij, w białe száty przybráni Aniołowie, śpiewáli Alleluia. Godniż my po nászych Kommuniách podobne słyszeć kánty! koncerty? Swięta Mechtyldá záwsze od mięsá y winá wstrzemiezliwa kilká dni przed káżdą Kommunią, pośćiłá o chlebie y wodźie: więc iey też w chorobie (iák y S. Kostce) Nayświętszy SAKRAMENT przynieśli Anie-

nieli. Zárłocy, pijacy, ile po Kommuniách SS. godniż tego? Weyrzyimyż y ná obnáżonego u pręgierzá JEZUSA, á w Nayświętszym SAKRAMENCIE reprezentuymy go sobie: ktoż go obnáżył? wzięta ná Chrzćie świętym niewinnośći sukienká utrácona. U Persow práwo było, że ktokolwiekby ná nágiego człowieká weyrzał był ná gárle karány. Ah iákaż mię kárá czeka, żem ták obnáżonego Zbáwićielá, ná prospekćie rynku Ierozolimskiego stáwił! iákie ytych czeka karánie? ktorzy po Kośćiołách przed Nayświętszym SAKRAMENTEM, ćiáłem, oczyma lubieżnemi, świecą. Obnáżony u pręgierzá JEZUS, á my się z grzechámi przy spowiedźiách kryiemy, y ták do S. idźiemy Kommunij. Xiądz Ferdynánd Lomes Jezuitá gdy umierał, widźiał ieden pobożny Dominikan z Kollegium ku wschodowi podnoszący się obłok: *Nubes lucida orientē versùs ascendebat.* W Kośćiele Ierozolimskim kiedy się chwałá Boska záczynáłá przy iego dedykácyi, mgłá iákaś okryłá *Sancta Sanctorum*, iż ludźie ledwie widźieć y sámi śiebie mogli. Podobną niby zasłonę, podobny obłok widźisz kiedy Euchárystyczny JEZUS? gdy do niego przystępu-

Alex. ab Alex. lib. 3. c. 25.

Laur. Poët. diebo-dierna

2. Paralip. c. 7.

ſtępuiemy, wzdychánia ſerdecznych áffektow náſzych, nabożnych modlitw *oratio ſicut incenſum*; *obumbrat* że iegoż *nubes lucida?* Gdy ſię ná iednego Syná Oćiec ſkárżył, że nie iákiey Láidźie Amázyi, ſwoie drogie dárował ſzáty: (wiele podobnych uſłyſzał by querel teraz ná młodych dyſzy ſzábelká, kontuśik, kśiążeczká czáſem y álwar, czerwony złoty ieden y drugi, Oycu Mátce wźięty, ná ſwywolą, dla kompániy złey, w zaſtáwie) on náto odpowiedźiał: *amor veſtē non habet*: Pánie Oycze miłość to ſpráwiłá, wſzákże y oná ſámá nága, bez żadney odźieży zoſtáie. Y mego JEZUSA miłość obnáżyłá u pręgierzá. Więc przez tę miłość proſzę ćię Pánie, okryi łáſką twoią odárte z niewinnośći, inne z poczćiwośći, (innych z fortuny, z dobrego Imienia) duſze, ćiáłem tylko pokryte; day káżdemu z nas *veſtem nuptialem*: ſzátę godową: żebyśmy godni byli uśieść u Stołu twoiego: *ad cænam Agni providi.* A teraz w tymże Báránku, *Laudetur Sanctiſſimū SACRAMENTUM, Amen.*

KAZANIE IV.

Ná Dyscyplinie czwartego Czwártku.

Dniá 24 Marcá.

Rursus Crucifigentes Filium DEI &c.
Et ecce vidi in Throno Agnum stantē &c.

CZwarty raz w Kwádrágezymie, przed czwártą Niedźielą, we czwartek przy czwarteyDyscyplinie stánąwszy ná tey Ambonie, nie tylko czterech Ewángelistow Ewángelią, cztery Obrády Kośćielne, to iest *Concilia, Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Calcedonense*, iák cztery Ewángelie, nie raz tu ták rozumiem wspomináiącey; ále też ná cztery częśći świátá sławnemi głośney Káznodźieiámi (*à solis ortu usq; ad occasum laudabile Nomen JESU*) Czwarty raz mowię stánąwszy tu, czwarty raz cytowáne reduplikuię Themá: *Rursus crucifigentes Filium DEI &c.* y S. Dámiáná zdánie, dla czwartey w Alfábećie, á pierwszey Imienia iego litery D. *Qui Dominicum Corpus, pollutîs manibùs tractare &c.* dla tego mowię czwarty raz powtárzam y Themá, y zdánie S. Dámiáná; áby iák czterem Ewángelistom, iák czterem Conciliom pomie-

nio-

nionym, według decyzyi S. Grzegorzá Wielkiego, honor y wiárá, od wſzyſtkich dána byłá (*quatuor Conciliјs tanquam quatuor Evangeliјs honorem eſſe voluit*), ták y moiá propozycya, zá czwartym áby rázem, u was NN. wálor y prawdę ſwoię mieć mogłá. Zá nim iednák do teyże iuż wam dobrze wiádomey przyſtąpię propozycyi, z okázyi, czyli z okoliczności liczby, *quatuor*, y teraz ná Zegárze godźiny czwartey, nád wáſzemi kwádránſámi, kwáterámi, kwádrámi, czterech Krolow Xiążkámi, kwartámi, kwáterkámi, áby w przod weſtchnąć muſzę. O kwádránſe godźin náſzych! iák wy częſto ná prożnowániu, ná ſwywoli, cáłe dni, á zátym trawićie látá y żyćie: *Singulos dies ſingulas vitas puta*, lekce czás ważącemu Lukullowi Rzymiáninowi, powiedźiał Seneká. S. Symforyánowi rodzona Mátká, gdy ſzedł ná śmierć, powiedźiáłá: *horæ unius negotium, eſt æternitas. Cal: b. m. 22. Aug*: O! wymyślne po wáſzych ogrodach kwátery! w ktorych ſię nie raz iák Theſeus w Lábiryncie wikłećie ſwywolnie, iák wam częſto nieſkończone w Chwale wieczności pſuią peryferye! Zár-

Brev: Romā:

tował ktoś z prácuiącego Ogrodniká; y do wyrobionych nowo kwáter, kwiát rzucił Poetycki: nie uydźieſz Ogrodniku ćiężkiey u mnie winy; Kwátery ſtáre pſuieſz, á trawiſz godźiny. Ach! żale, nie żárty! częſto kwátery zgubá, nie tylko godźiny, ále wieku cáłego ſzkodá: *quam facili caſu, tempus & hora perit.* O kwádry, loſy, á ráczey koſtek, gry zákazáney! przy ktorych nie raz (y tu w Wárſzáwie przed kilką lat) w kwadry truny, trupokupczyna, ktorey ſame kośći, Smierć, rzuca. O! Xiążki *quatuor Regum*, po wáſzemu kárty! iák wy y ſzkolnym okupácyom wiele przeſzkádzaćie, czás do náuki niektorym zábieraćie! o kwarty, kwáterki, iák częſto gárcámi iákby w beczki obżártuchow, pijánic gárłá zlewaćie ſię! nie utrzyma drugich y piątek Kwádragezymy. Już tedy do moiey czwarty raz przyſtępuię Propozycyi. Powtorna Páná JEZUSA męká, w Nayświętſzym SAKRAMENCIE. Gdy Leo Pápież nápiſał liſt przećiw niezbożnemu Neſtoryuſzowi y Eutycheſowi, położył go ná Grobie S. Piotrá Apoſtołá w Rzymie, y rzekł: Ty ktoremu Chryſtus tę Stolicę y Kośćioł ſwoy oddał,

Baroni. An: 449.

dał, popraw, ieżelim co iáko człowiek nie oſtrożnie napiſał; Więc czwartego dniá pokázał mu ſię S. Piotr mowiąc: czytáłem y poprawiłem. Czwarty raz ſłyſzyćie też ſamę NN. propozycą, wolno, ile do kogo należy, poprawić co ſię nie zda, y publicznie: á Tobie naypierwey Goſpodárzu mieyſcá tego, Chryſtuſow Káznodźieio Janie S. y pálcem wytchnąć wolno; co nie oſtrożnie wymowię: gdy ná Eucháryſtycznego JEZUSA ięzykiem, iák pálcem ſkaże: *Ecce Agnus ſtans tanquam occiſus.* Przy dźiśieyſzych Nieſzporach, Uroczyſtośći twoiey Zwiáſtowánia Nayśw: MARYA Pánno, ták chwalebney y weſołey Taiemnice; że nie wſpomnię, wybaczyſz: bo *in compendio* boleśći twoich, iák zámyśliłem, będźie tego czas. Atoli áby po Anielſku według zwyczáiu S. Dominiká y S. Wincentego Ferreryuſzá ná Kázániu, pozdráwiam Cię: *Ave MARIA,* y S. Elżbiety Mátki Janá Chrzćićielá ſłáwię ſłowy, *benedicta tu in mulieribus:* y z Kośćiołem S. proſzę; *ora pro nobis peccatoribus nunc;* áby mowá moiá, ná záwſze wſzyſtkim nam byłá ná zbáwienie; á teraz ná wychwalenie Nayświętſzego SAKRAMENTU.

Ro-

ROzumiem tedy według dźiś tygodniowey perſwázyi moiey, iż ieżeli nie wſzyſcy (ále wątpię) to przynâymniey niektorzy przypátrzyliśćie ſię biczowániu y plágom obnáżonego przy ſłupie JEZUSA; co kto okiem duchownym áby doyzrzał, co kto o ták ćiężkim kátowániu áby pomyślił, myśl o tym y dáley, y záwſze pámiętay. Ja weyrzawſzy ná zránionego od głowy áż do ſtop, ſkátowánego, pooránego, krwią zpluſzczonego JEZUSA, ſłowy Lupuſá Biſkupá, ktoremi niegdy Attylę, Tyránná witáł, wołam (proſzę záwołać zemną, czyiá pobożna łáſkáwość) *Salve flagellum DEI!* witay biczu Boży. Ták álbowiem ubiczowány Pan JEZUS, że ſię z ubiczowániem iego żadne pręgierze, biczowánia, chłoſty, dyſcypliny porownáć nie mogą. S. Jádwigá częſto ſłużącym ſwoim, biczowáć ſię rozkázowáłá. Rádźiwił z Książąt Polſkich ſławny Peregrynánt, bez wſzelákiey dyſkrecyi, y folgi nád ſobą, biczowáć ſię tákże nie raz ſwoim kázał ſłużącym: (teraz przykro, kiedy y zá pokutę pięć ábo ſiedm rázy, uderzyć ſię dyſcypliną káże Spowiednik) Był ieden táki w Czyſcu duchowny,

wny, ktory że zażywotá dyscypliny nie zwykł był czynić, każdy Diábeł co ich było w czyscu, po iedney mu pladze zádał, y samym S. Męczennikom (według zdánia pewnego Káznodźiei w swoich Homiliách) zádáne nayćięższe flágellácye y kátowánia, w kompárácyą z flágellácyą JEZUSOWĄ, nie idą. O.X. Janie Brebeuf Jezuićie czytam, że go w nowey Fráncyi ták kátowáno: odćięto ręce y nogi, ustá kámieńmi stłuczono, ięzyk pálono, powrozem w smole zmáczánym zápalonym opásano; wárgi rozdárto, nos urznięto, wrzącą wodą zláno, skorę z głowy zdárto, ćiáło od kośći odbito, pierśi rozćięto, y serce okrutnicy rozdárszy między się, pożárli. Y to bez podobieństwá do flágellácyi y kátowánia JEZUSA moiego. S. Mágdálená *de Pazis* sześćdźieśiąt wybránych mocnych żołdákow ráchuie, ktorzy biczuiąc JEZUSA zmordowáli się B. Nonnus powiáda, iż rzemieniámi, powrozámi, z ćiernia rozgámi, żyłámi wołowemi, ostrożkámi, y łáńcuchámi sieczony. *Landurphus* świadczy: że 15790 plag dano JEZUSOWI. *Lancpergius* pisze iż dwákroć trzydźie- *Landr: Poet: 16 Mar:*

śći

śći tyśięcy kropel krwi, z Niego wyláno, ták frodze śieczono, iż y ná pádáiące śztukámi ćiáło nic nie uważáiąc, bito áż do kośći: á iák długo, trudno wypowiedźieć, trudno śię y domyślić! bo śą niektorzy, ktorzy twierdzą że dwá rázy był biczowány, y że przez dwie godźiny tá kátownia trwáłá, powiádáią. Ale ná coż czynić te reprezentácye? kto tám z was Kátolicy bliżśzy Káplicy Nayś: SAKRAMENTU przynieś mi ná Ambonę przywiązánego támże u śłupá JEZUSA, ábo mnie znić po Niego pozwolćie, y co was tu ieśt w kápach, pobożni nád JEZUSEM kompácyenći, podayćie áby dyścypliny wáśze, ieżeli ná doręczu ośtrych biczow, łáńcuśzkow, ćiernia, powrozow nie máćie; á ia (gdyby można y wśámey rzeczy) niech śię śtánę Włádyśłáwem Gielnowczykiem, niegdy Miáśtá Záłuśkich Gielnowá Obywátelem (Rzeczypośpolitey záśłużonych, ábo z ich ludźi wielce pobożnych znaydźieśz) Niech śię mowię śtánę Włádyśłáwem Gielnowczykiem, Wárśzáwśkim niegdy Káznodźieią Bernárdynem, y podniożśzy śię (iák on kiedyś káżąc o męce Páńśkiey ośobliwie o ubi-

czo-

czowániu JEZUSA) nád tę Ambonę, gdyby nád Kośćioł! wźiąwszy w iednę rękę tegoż przy słupie JEZUSA, á w drugą ukrwáwione dyscypliny, rzewliwym y serdecznym głosem, niech wołam ná cáłą Wárszáwę, o! JEZU! o JEZU! o JEZU moy naymilszy! áby wam táż sámá reprezentácya zá naylepsze y dostáteczne o ubiczowániu JEZVSA stánęłá Kazánie. A wiećiesz Kátolicy, zá co ták strásznie ubiczowány, wychłostány po cáłym ćiele Chrystus? zá násze delicye, zá násze lubieżnośći, zá grzechy ćielesne; mowi S. nász Bonáwenturá: *Flagellatus fuit ad satisfactionem pro delicijs & lascivia.* Pewny godny męki JEZVSOWEY Kontemplátor, uważáiąc te słowá Psalmisty Páńskiego oChrystusie, *fui flagellatus tota die&c.* *Psalmo 72.* tę czyni reflexyą: znáć, że tám luzowáli się oprawcy, iedni od poránku, drudzy od południá, inni ku wieczorowi Chrystusa bili: á że przez poránek rozumie się wiek młody, przez południe wiek męski, wiek śrzedni, przez wieczor wiek stáry, wiek doyzrzáły; więc tu znáć Chrystus, zá grzechy ćielesne tego wieku troiákiego odpowiádał: *fui flagellatus tota die*: że

záś wyráźnie z przydátkiem tego Pſálmiſty tu-
Ibidem dźieſz wſpomina biczowánie zéránne, *&* *ca-ſtigatio mea in matutinis*: toć znáć przez to znáć dáie, że go wiek záránny, wiek młody, przez ćieleſne biczował grzechy, *caſtigatio mea in matutinis*. luboć temi czáſy *etiam nives ardent*; á iák poſpolićie mawiamy, y w ſtárym piecu bies pali.

Weyrzyimyż iuż ná Euchárystycznego Páná JEZVSA, tuż przy ubiczowániu ſwoim, ſwoie *Cænaculum*, *Ciborium*, á iák tu powiedźiáłem, ſwoie więźienie máiącego, y gdy uwáżam, nie bez rácyi Stefan Wierzbowſki Biſkup Poznánſki (iák wiećie) Bráctwo Nayświętſzego SAKRAMENTU tu fundował; á kto inſzy to więźienie Iego, przy ubiczowániu lokował: bo y Chryſtus wywiedźiony z więźienia Jerozolimſkiego w prędce ubiczowány: *mane facto, ap-*
Math. 27. *prehendit Pilatus IESUM &* *flagellavit*: y z tego tu więźienia Euchárystyczny częſto wyſtáwiony czegoż nie ćierpi? zá rozgi wierzbowe, ćierniowe, lub inſze poćiſki, dokuczáią Mu grzechy náſze: *quotidianis criminibus DEUM (præſertim in Euchariſtia denuò) flagellamus*, mowi

mowi S. Augustyn. Nieludzkość y wielką á práwie diabelską złość przyznáią niektorzy tym, ktorzy Chrystusá biczowali; tu czásem z Eucháry-stycznym ledwo iednego ludzkiego, ábo w tey po śćiánach áppárencyi Káplice Nayświętszego SAKRAMENTU widźieć poludzku obchodzącego się Kátoliká. Dwie godźiny, á iák inśi powiádáią; że czásu niewiedzą, iák długo sieczony u pręgierzá Pan JEZUS: krotkie Nábożeństwá násze, prętkie po Kommuniach expedycye, o iák długo męczą JEZUSA! S. Augustyn zá czásow swoich w Afryce gánił publicznie tych, ktorzy przed skończeniem Mszy S. odchodźili, y ná iey długość nárzekáli: iákoż notuie Bároniusz, że zá nálegániem niektorych z Pánow, z Monárchow, po iednym tylko wierszu y *Gloria Patri* z Psálmu, przy káżdym Introićie, Kośćioł zostáwił, cáłe przed tym odmawiáiąc, ábo śpiewáiąc Psálmy. Łokietkowe nábożeństwá, kwádránsowa dewocya, dla teskniących sobie w Kośćiele, cáłodźienna Chrystusá flágellácya: *fui flagellatus tota die.* Adam Sędźiwoiá z Czárnkowá Czárnkowski, Woiewodá Łęczycki, Generał Wielkopolski,

ad Annū 418.

Stároſtá Pyſdrſki &c. ná Seymy publiczne, lub też y prywatne choć bárdzo ſpieſzne obrády wyieżdzáiąc, ile z Poznánia, wſtępował záwſze do Kośćiołá Bożego Ciáłá, gdźie przy Mſzy S. y ſam podrożne przydłużſze odmáwiał modlitwy, y Kápłánſkie brał błogosłáwieńſtwo; á nigdy ſobie w tym nie przykrzył, czáſu mu nie ubywáło; y záwſze chwalebnie co zámyślał, dokázał. Poznáńſká Hiſtorya piſze, że wykrádźione owe trzy S. Hoſtye, w piwnicy ćiemney ná przygotowánym do tego położywſzy ſtole żydźi, náprzod Ie nieznácznie bluźnieć poczęli, potym zdeptawſzy ſproſnemi nogámi, ſzpetnemi ſkálawſzy plwoćinami, oſtremi nożámi święte zránili Ciáło, zdárli SS. kſztáłtow ná Nim ſzátę. W Roku 1407. 27 dniá tego Mieſiącá w Krákowie, Kátolickie dźiećię zkłowſzy żydźi, krwią ſię iego mázáli: Dniá dźiſieyſzego piſze *Cal: bon: mor:* o Szymonie dźiećięćiu 29 mieſięcy máiącym, że w Trydenćie od żydow nożyczkámi porznięty, igłámi, ſzydłámi ſkłoty, zrániony. Tylko námieniłá Poznáńſká Hiſtoryá, co w Nayświętſzym SAKRAMENCIE Chryſtus od żydow u

Miech: Bielſc:

ćier-

ućierpiał: ktoż wypowie co ćierpi y teraz od wielu Kátolikow, á codźień? *quotidianîs criminibûs Dominum in Euchariſtia denuò flagellamus:* S. Wicterpus Biſkup pokázawſzy ſię po śmierći S. Herkuli Pánnie, pokázał iey y Chryſtuſá ubiczowánego: przelękłá ſię S. Pánienká, y wołáć poczęłá, *& quis denuo flagellavit Chriſtum meum?* á ktoż to znowu ták ſrodze ubiczował mego JEZUSA? odpowiedźiał S. Biſkup; *ſic Eum laniari à tractantibus & ſumentibus indignè Euchariſtiam*; ták Go katuią, ták Go biczuią, ktorzy niegodnie Ciáło Iego w Nayśw: SAKRAMENCIE przyimuią. Bo zdártey przy obnáżeniu Ciáłá JEZUSOWEGO Sukience, zdárta ſkorá, odbite ná JEZUSIE przy pręgierzu y Ciáło. Kſztałty Eucháryſtyczne iák iákie ſukienki á prawdźiwe właſne JEZUSA Ciáło, ile rázy zdárte, poſzárpáne! żali ſię oſobliwſzy męki JEZUSOWEY kontemplátor S. Bonáwentura, á znim pewny Aſceta: *Ah anima flagellatoribus Chriſti crudelior, quæ ſciens quòd in Paſſione impÿ fecêre milites, attentare non erubeſcas, ut magis laſcivâ molliq; vitæ Chriſtum (in Euchariſtia iterum) lanies,*

quàm tortores lacerarunt flagellis! Ah Duſzo Chrześćiańſka, ſrożſzá nád profoſow, Chryſtuſá biczuiących, ktora wiedząc co przy biczowániu Iego czyniłá Jerozolimá bezbożna, nie wſtydźiſz ſię, y owſzem śmieſz to czynić, że bárdźiey lubieżnośćią, ćieleſnośćią, delikátnym żyćiem twoim Chryſtuſa w Nayśw: Euchárystyi kátuieſz, ániżeli Go káći owi zránili biczámi, rozgámi! Stárożytnośći doſyć káránia y konfuzyi było ná wyſtępnych Krolow y Pánow, że po ich śmierći wyliczywſzy Exceſſá y niecnoty, ſuknie ich chłoſtáno y bito: á nieſłáwnych niewſtydem niewiáſt kleynoty y ſzáty wieſzáno u pręgierzá. (nie wyſtárczyłby ieden pręgierz náto w Wárſzáwie) teraz záś zwyczay w kryż rechtach Zołnierſkich y práwo tákie, że zbiegá Zołnierzá, choćby Officierá byle złodźieiá (według owego Axioma *Nobilis fur ſuſpendatur*) obraz ná ſzubienicy wieſzáią: częſto záś teraz *Sacrilegia minuta puniuntur, magna in triumphis feruntur*: y niedźiw bo powiádaią niektorzy że práwá ile Polſkie, iáko páięczyná, bąk ſię przebiie, á ná muchę winá. Alec moy JEZUS, Pan nád Pány, Krol nád Krolmi, w nay-

naymnieyſzym nie przewiniony wyſtępku á wcále nie winny, nie tylko z ſukienki włáſney ſromotnie odárty, ále y z Ciáłá práwie zdárty áż do kośći.

Jákob Pátryárchá widząc ukochánego ſwego Syná Jozefá ſukienkę, tylko podártą w cudzey zbroczoną, á rozumieiąc że w iegoż ſámego krwi, ile rázy ią obaczył, łzámi ſię zálawſzy, cáłował lámentuiąc: *tunica Filij mei eſt*: mego to Jozefká ſukienká. Hugo Kárdynał przez tę ſukienkę Ciáło JEZUSA Chryſtuſa Syná Boſkiego rozumie: *humanitas Chriſti, tunica Filij DEI eſt*. A u wieluż w obſerwáncyi iák Jozefowa u Jákobá? w Rzymie inſkrypcya Krzyżowa, ktora byłá nád Głową JEZUSA; Kolumná przy ktorey był biczowány, włocznia ktorą był przebity; w Turynie, Prześćierádło ktorym uwiniony w Grobie; á drugie ktorym był odźiány w żłobie, w Aſſyżu w Klaſztorze Fránćiſzkáńſkim, w Páryżu Ciernie, ktorym był koronowány; w Wenecyi *ſpongia* to ieſt gąbká, ktorą Mu wino z żołćią podáwáno, ná Krzyżu do pićia, w Medyolánie cáły goźdź, á w Krákowie znáczny káwał z owych ktorymi Gen. 37.

był

był przybity do Krzyżá, iákieyże nie máią obſerwáncyi? Sukienká Syná Boſkiego *Tunica Filij DEI*, Ciáło JEZUSOWE, czegoż nie ćierpi! zámiaſt ſwoiego poſzánowánia, kto ſię wzruſzy ſerdecznym żalem, widząc tu co dźień przy pręgierzu JEZUSA? kto zápłácze, słyſząc, czytáiąc, iák powtornie w Nayśw: SAKRAMENCIE ná rożnych mieyſcach ſieczony, ſkátowány, ubiczowány? *qui tunc à Iudæis cæſus, nunc etiam peccatis Christianorum cæditur.*

V. Beda in Matt. cap: 26. lib: 4.

Z Rewelácyi S. Brygitty mamy, że gdy biczowano okrutnie JEZUSA, Rzymiánin niektory, ieden z Dworſkich Piłatá Poncyuſzá, wſzedſzy ná Rátuſz á przypátruiąc ſię iuż prawie nieżywemu JEZUSOWI przy owey kolumnie, rozumiał z weyrzenia że kámienny iáki poſąg ábo czyi ćień, á nie człowiek żyiący w ćiele, więc zawoła ná owych kátow okrutnych z fukiem, czy Go zábić chcećie? á wtym dobywſzy rápierá czyli ſzpady, odćiął od pręgierzá JEZUSA: padł iák ołow ná źiemię JEZUS, nurzaiąc ſię we krwi właſney; y łzy krwáwe czyli krople w oczach Iego ſtánęły. W Gábennie Mieśćie iáko Piſze X. Kwiátkiewicz Iezuita,

Anno 1531.

zuita, dorádźił pewny Zwigliánin Heretyk Máğiſtrátowi, áby ná portátylu, ná ktorym przy Mſzy S. Ciáło y Krew JEZUSOWA byłá, głowy Kátolikom ućináno; áleć on naypierwſzy ſkutek rády ſwoiey ná ſobie doznał, bo iemu naypierwey głowę ná tymże Portátelu ućięto. Godnyś pámięći lubo z Imienia nieznáiomy Rzymiáninie, ktoryś przećię áby nátymże mieyſcu gdźie Ciáło JEZVSOWE ſieczone, gdźie krew wylána, głowie iego położyć ſię (luboć z wielkim bolem) dał ſpoſob, łzy czyli krople krwáwe w Oczach JEZVSA moiego, te mię nie ćieſzą. Sam pewnie nád Ciáłem ſwoim zránionym iák Iakob nád ſuknią Iozefá uboléwał, *tunica Filij DEI eſt.* Według Hiſtoryków Polſkich, w Chwaſtowie Miáſteczku Polſkim w Roku 1648, gdy Xiądz śpiewał te ſłowá: *Salvum fac populum &c.* trzymáiąc Nayś: SAKRAMENT z puſzką ołtárzową, dźiećinnym głoſem że płákał Euchárylſtyczny Chryſtus, ſłycháć było. Co Dawid w Pſalmie *41* mowi: że mu z płáczem káwałek chlebá źieść czáſem przyſzło: *fuerunt mihi lachrimæ meæ panes die ac nocte*; to teraz ledwie że nie wkażdey S. Ho-

STYI z tego Anielskiego Chlebá, ten płácżliwy dla grzechow náſzych ile ćieleſnych, iák dla biczow przy pręgierzu, ſłyſzeć głos, *lachrimæ meæ panes die, ac nocte.* Zali ſię Grodeccius ná Wrzeſzczowſkiego Szláchćicá Polſkiego, ktory w przeſzły Wtorek to ieſt dniá 22 Márcá w Roku 1656, świętokrádzką rękę śmiał podnieść ze Szwedámi, ná Obraz Nayś: MARYI Pánny, ná Iaſney Gorze Częſtochowſkiey. Wołáć by, wrzeſzczeć by, ná tych nie raz, drugi, trzeći, czwarty, ále y codźień potrzebá, ktorzy świętokrádzkie uſtá otwieráią, *pollutas manus* podnoſzą, ná Eucháryſtycznego JEZVSA, iák by ſię właśnie ręką porywáli; ſłowy pomienionego Wikterpá Biſkupámowię: *Sic laniatur Christus à tractantibus & ſumentibus indignè Euchariſtiam.* Już tedy daymy odpocząć JEZVSOWI, choć ći ná źiemi w własney krwi, leżącemu: odpocząwſzy ſobie, znowu Krzyż dzwigáć muśi ná gorę Kálwáryą. Kto łáſkaw NN. podzćie zá Nim iáką drogę, z iáką tám áppárencyą y áſſyſtencyą poydźie, przypátrzćie ſię: wątpię żeby ztáką, z iáką w przeſzły Poniedźiáłek w Roku 543 prowádzony do Niebá, S. Benedykt w

In Gi-antbo z Macbi:

bo-

bogáty płaſzcz przybrány, między wielu lámpámi, pochodniámi, przy áſſyſtencyi ſamego BOGA, z tym háſłem czyli głoſem : *hæc via eſt, quâ dilectus Domini Benedictus aſcendit*. Wy mowię Kátolicy podroży JEZUSOWEY ná Kálwáryą przypátrzćie ſię choć w domu (życzę słowy Xiędzá Antoniego Rubiná Jezuity, iák on ſobie życzył: *det vobis Dominus IESUS ſua ſequi veſtigia*) á ia kończę. Brev: Romã:

Seráficka Pánná S. Tereſſa ſama o ſobie świadczy że ią nie co inſzego od áffektow y przyiáźni niektorey świátowey lubo przyſtoyney, ktorymi ſię byłá nieco uplątáłá oderwáło; tylko ſtáwiona iey przed oczy poſtáć do kolumny przywiązánego y ubiczowánego JEZUSA. Weśćie Go z tąd z Káplice Nayś: SAKRAMENTU Kátolicy, ábo z pod tey z tego kątá káplice (ach pokątne y w Kośćiele rozmowki? hipokryzyą pokryte nábożeńſtwá widźi BOG ſercá wáſze; ákcye wáſze by nayſkrytſze) zánieśćie do domow wáſzych, niech ſtoi przed oczyma do pręgierzá przywiązány, kiedy wy więzow Małżeńſkich nie dotrzymuiećie, Práwá Boſkie, propozytá poprzyſiężone, Apud Ryber l. 1. c. 2. Ibidem Capella Flagell: Xti in Angulo Eccleſiæ

ktorymiśćie śię obowiązáli rwiećie, tárgaćie, w nie potrzebnych wikłaćie śię áffekach, mánelkámi, łáńcuszkámi, obrączkámi: *Signum funiculus, signatum Rahab meretrix.* W żywoćie S. Iuliánny Pánny czytam iż w więźieniu będąc gdy ią diabeł w postáći Anioła ná złe popudzał, fomentował, opádły z niey więzy; ktorymi przywiązawszy diabłá do słupá ubiczowáłá. Podszczuwáczow wászych domowych, to iest ćiáło, złe námiętnośći, pássye, náłogi, (o ktorych w dźiśieyszey Homilij S. Ambroży mowi: *Caro nostra diversarum cupiditatum immodicis æstuat illecebris*) gdyby y tych ktorzy was do złego, ná swywolą, ná rospustę, ná wielką obrázę Páná BOGA od Nábożeństwá, od świątobliwych zámysłow odwodzą, wiążćie, krępuyćie, do pręgierzá JEZUSOWEGO przywięzuyćie, nie mieyćie politowánia nád niemi, niefołguyćie im: żeby y was dla nich sam BOG nie kárał: Bądźćie nád niemi y sami nád sobą, iáko Attyla Rzymowi; *flagellum DEI.* A ieżeli y to mniey ktoápprehenduie; proszę iákom nápierwszym uprászał Kázániu zá miast lampy pochodni, zápalćie

Lib: 4. in Luc: cap: 4. circa finem.

ćie

ćie ſercá wáſze dla áppárencyi *ſuſpendatis corda veſtra loco lampadum*: Stáwiam wam w oczách S. Bernárdá z Nayświęt: SAKRAMENTEM. Oślep lećiał ná piekielną przepáść Gwilhelm Xiążę Akwitánij, Pan iák niepomiárkowány, roſpuſtny, ták niewypowiedźiánie okrutny. Ná żadne perſwázye, ná żadne káry Kośćielne nie reſpektował, ślepe Xiążę y Wodz ślepych. Záſzedł drogę roſpuſtnemu Tyránnowi Bernard Swięty, Ciáło JEZUSOWE pokaże: pátrz (rzecze) ná BOGA, ieżeli niechceſz ná ludzi! oto BOG twoy, Pan twoy, Sędźia twoy; ſpoyrzał ná Hoſtyą ſproſny okrutnik, obaczył ſię y popráwił; y táki ſpoſob pokuty upátrzył, ná iáki do tych czas weſołe pátrzy Niebo, y nápátrzyć ſię nie może. Spoyrzyiże ktoś drugi Gwilhelm ná Tego Euchárystycznego JEZUSA, obacz, że to Pan twoy, Sędźia twoy,, ktory dla ćiebie y przez ciebie znowu ćierpi: *Ecce Agnus ſtans tanquam occiſus*. Prezentuię go y z Piłátem: *Ecce Homo*: oto Człowiek, dla ćiebie niegdy u Pręgierza, znowu przez ćiebie w Nayś: SAKRAMENCIE ubiczowány, ſkátowány; á obacz ſię, á popraw ſię kátoliku. Słuchay pobo-

żny ále y żáłoſny, iáſnego rownie z Gwiazdámi zdánia *Didaci Stellæ: Si Chriſtus tam graviter flagellatus eſt innocens pro peccatis alienis, quàm graviter putas noxios, niſi ſe correxerint, eſſe flagellandos pro peccatis proprÿs.* Dźień iutrzeyſzy, dźień właśnie męki JEZUSOWEY y śmierći, bo dwudźieſtego piątego dniá Márcá zá nas ćierpiał. Gdy o piątym zámyśláć będę ná przyſzły Czwartek Kazániu, prędzeybym ſobie życzył śmierći, iák ieſzcze o powtorney JEZUSOWEY w Nayświęt: SAKRAMENCIE uſłyſzeć męce przeto ná tym ćzwartym Kazániu, ná cztery miáſtá tego rogi, zámiaſt owych tryumfálnych Koloſſow Boleſłáwá Chrobrego, Krzywouſtá, Stefáná Bátorego, ná Kolumnie ubiczowánego JEZUSA piſzę: *non plus ultra, non plus flagella!* ábo z Swiętą Kátárzyną Seneńſką, *non amplius Domine peccatum, non amplius.* A wy N. N. mowćie, y piśćie po domach wáſzych, *Laudetur Sanctiſſimum SACRAMENTUM*, Amen.

KAZA-

KAZANIE V.

Ná Diſcyplinie Piątego Czwartku.

Dnia 21. Márca

Rurſus Crucifigentes Filium DEI &c.

Et Ecce vidi in Throno Agnum &c.

ZAwiodłem ſię ná zdániu moim y mniemániu! niemiałem iuż, iákoż ſobie y nie życzyłem(bo wprzod śmierći) widźieć ná Krzyżu powtorną mękę JEZUSA moiego w Nayśw: SAKRAMENCIE; áż widzę ieſzcze przed czáſem *primam Aprilis*, dla mnie. Ták to zwyczánie y w inſzych bywa okolicznośćiách *homo proponit, DEUS diſponit, ſpes alit & fallit.* Niedźielá przeſzła: *Dominica lætare* názwána, ćieſzyłá mię w zámyſłach moich (ćieſzyłá inſzych że iuż połpoſtu minęło, iuż ſię przeważył; luboć go pewnie więkſza połowá Wárſzáwy nie zna, ták *in quantitate* iák *in qualitate* áż oto náſtępuiąca *Dominica Paſſionis*, Krzyż, y ieſzcze ſtráſznieyſzą nád inſzą Mękę JEZUSA prezentuie *Vexilla Regis prodeunt, fulget Crucis myſterium.* Dźień jutrzeyſzy *1ma Aprilis* u dawnych Polákow przez lat 415 dźień święttny Merkuryuſzá,

ryuſzá, im kto więcey nákłámał, ná zwodźił nie oſtrożnych, tym więcey bożká uſzánował. Pierwſzego dniá Kwietniá urodźił ſię Syn Włádyſłáwowi IV. Krolowi Polſkiemu; weſtchnął ná nowinę, boię ſię ſtráſzney od Syná *primam Aprilis*. Rodźićielſkich nádźiei nie záwiedźieſz? prorokiem boiáźń byłá, rozdráźnił tylko Oycowſkie y publiczne nádźieie Syn Włádyſłáwow Zygmunt, po krotkim żyćiu tym żáłośniey umárł, im do chwały obiecował więcey; *magna ſpes & iam gloria*. Nárzekáłá wielkim płáczem Polſká ná *1mam Aprilis*, ktora w Roku 1548. dwádźieśćiá ſzeć rázy ſámych Tátárow zwyćiężcy Zygmuntowi IV. dźień oſtátni, y publiczney z nim fortunie przynioſłá. Ia NN. nie poſtrzegłem náſtępuiący dźień *1mam Aprilis*, po piątym tu Kazániu moim, y w tym ſię zdániu y mniemániu moim záwiodłem, że już piąty raz powtorney męki Zbáwićielá moiego widźieć w Nayśw: SAKRAMENCIE y wam pokázáć nie miałem. Y Themá piąty raz dźiś záłożone *Rurſus Crucifigentes &c.* y zdánie S. Dámiáná, by kiedy to dźiś (gdy o Ukrzyżowániu Zbáwićielá moiego nie co mowić

Vaſſomberg. Bielſki lib: 5.

wić chcę) powtorzyć muſzę : *qui Dominicum Corpus pollutîs manibûs tractare* (*ac polluto ore ſumere*) *non veretur, crucifigentium Ieſum particeps eſſe convincitur.* Iákoż y słowá dotrzymáć potrzebá, (choć ći nie według umowy Piotrá Twárdowſkiego *Verbum* Szláchćic) gdym ná piąci Kazániach te o ktorey mowię powtorną mękę Zbáwićielá moiego w Nayświętſzym SAKRAMENCIE pokazáć obiecał *Ecce in Throno Agnus ſtans tanquam occiſus*. Więc ſię y do piątey w ten piąty Czwartek *feria 5ta* wrácam liczby. Pięć przezroczyſtych kámyczkow w torbeczce ſwoiey *in pera paſtorali* noſił Dawid, ktore pięć liter Imienia JEZUS, (według zdánia wielu, znáczyły, pięćioro chlebá ięczmiennego w przeſzłą niedzielę, ná pięć tyſięcy ludźi wyſtárczáiącego : *de 5. panibus ſaturavit 5. millia hominum*: pięć tákże bochenkow chlebá ná cáły oboz u Abimelechá Kápłáná uproſzonego od Dawidá: *vel 5. panes da mihi*: Chleb Ten Anielſki ná cáły záwſze wyſtárczáiący świát że mi znáczą : *ſumit unus, ſumunt mille; quantum iſti, tantum ille : nec ſumptus conſumitur*: y z ſwoią qwinqwenną że ſię Páweł

Ioan:6.

1. *Reg: cap:21.*

Sequẽ: Miſſ:in Feſto Corporis Chriſti

2. Cor: 11mo. Apoſtoł záchwála: *quinquies quadragenas unâ minus accepi*: y *Quinquageſima*, to ieſt zápuſtne dni oſobliwſzym Nábożeńſtwem do Nay: SAKRAMENTU w Zákonie Soc: JESU y w náſzych niektorych Kośćiołách Fránćiſzkáńſkich uſzánowána, w nádgrodę tey ktorą ma pod ow czas Chryſtuś zelżywośći, gdy mi przyſzłá ná pámięć: y wyliczone chleby, y wſpomnione kámyczki, y qwinqwenná Páwłowa, mękę y plagi JEZUSA znáczą mi. Niechże mi ſię godźi piąćią Ran Jezuſowych nápiętnowánego S. O. FRANCISZKA niegodnemu Fránćiſzkánowi (choć by też y z piąći zmyſłow ktorego, wáſzych y moich, ná to poruſzyć) niech mi ſię mowię godźi y piąty raz, ná piątey dyſcyplinie *feria 5ta*, przed piątą poſtu Niedźielą, ná pierwſzym záłożoną Kazániu popiętnić czyli powtorzyć propozycyą. Powtorna Páná JEZUSA męká w Nayświętſzym SAKRAMENCIE.

Xiądz Piorr *Cotonus* Jezuitá záwołány Henryká IV. Krolá Fráncuſkiego Káznodźieiá, gdy ná Ambonę przy Krolu wchodźił, ſam Krol prowádźił go pod rękę. Dźiś ná Krzyżu nie

ná

ná Kátedrze (luboć y Krzyż zá nayuczeńſze ſtánie nam Akádemie: *in quá pependit Magiſter*) mam cię ſiągáć y wytykáć ięzykiem, iák pálcem, Zbáwićielu moy; więc poday rękę niegodnemu Káznodźiei, ábym Cię tám mową moią doſtał, ktory powiedźiałeś o ſobie: *&* *Ego ſi exaltatus fuero à terra, omnia traham ad Me Ipſum*: A ieżeli słow ſtáwáć nie będźie, niech łez nie zbywa, gdy iák Moyżeſz láſką w opokę, Krzyżem Twoim uderzyſz w kámieniſte ſerce: *fluent perennes lachrimæ, ſi virga pænitentiæ, cordis rigorem conterat.* Piąty ákcent przywroconego głoſu Páwłowi Dyákonowi (iákom w pierwſzym námienił Kázániu) wyrążony w Hymnie, *ut queant laxis &c.* w tey ſyllábie *Sol*: więc też y mnie *ſolve polluti labij reatum S. Ioannes*. Przydłużſze zdami ſię to Kazánie będźie dla tey rácyi, bobym záraz zdiąwſzy z Krzyżá JEZUSA, y pogrzeb Ciáłá Iego Przenayświętſzego, chćiał gdzie złożyć: A tym czáſem *Laudetur Sanctiſſimum SACRAMENTUM.* *Ex officio S. Andr: Apoſt: 30.9br:* *Ioã: 12.*

ZA nim tedy ſtánę z wámi pod Krzyżem JEZUSA, chćiałbym wiedźieć iáką áſſyſten-

cyą y co widźieliśćie ná Iego proceſſyi z Je-
Andrichom: fol:164 rozolimy ná gorę Kálwáryi (od ktorey proceſſyi wſzyſtkie inſze w Kośćiele S. wźięli początek). Smiechu godna owá Shyzmátyczká z Oſtroga przećiwko Kátolickiey z Záſłáwia ná Oſtrog, do Sokalá idącey, proceſſya (luboć ſię płáczem bo plagámi ćiężkiemi zákończyłá) ktorą Náliwáyko Arcygłowny nieprzyiáćiel Unij y Kośćiołá Łáćińſkiego wypráwił: (iákoż Náliwáyko czyli náliigárło coż dobrego inſzego wymyślić może?) W tey Proceſſyi większa chorągiew z prześćierádłá, pomnieyſze z chłopſkich worow wiſiáły, zá dyſcypliny liſie ogony, zá nábożne śpiewánia ryki y krzyki, iákich po kárczmach opiłe chłopſtwo nie czyni. Coż ná Proceſſyi JEZUSOWEY widźieliście? pytam powtornie. Ach Proceſſya proceſſu y długiego wywodu godná, prowádząca JEZUSA z Krzyżem ná Kálwáryą! widźieć tám było owych około JEZUSA gromádnych grubijánow, nie dyſkretnych, okrutnych, co raz Go popycháiących, ſzturkáiących, Zołnierzow, oprawcow, y kátow; owych wſpoł z JEZUSEM idących łotrow; gmin ludźi niezliczonych

Swięty

Swięty Cypryan świádczy że około czterech millionow ludźi było ná ow czás w Jerozolimie, ktorzy się zeszli byli ná Swiętá Wielkanocnę; y ći ledwie nie wszyscy szli w Processyi ná Kálwáryą zá JEZUSEM: *quatuor milliones hominum ob Solennitatem Paschatis tunc Ierosolymam confluere solitorum interfuisse spectaculo.* Z ktorych iedni byli samego pátrzenia dwornośćią uwiedzeni; drudzy przybyli z umysłu; Niektorzy żáłowáli Chrystusa (iáko niektore Niewiásty); drudzy ćieszyli się y chychotáli; ći gwozdźie, insi drábinę JEZUSOWI prezentowáli. Szedł między niemi JEZUS sam sobie ná sobie Krzyż niosąc (ále nie dla siebie) *bajulans sibi Crucem*: zwyczay nigdźie niepraktykowány y niesłychány! áby, by naywiększy złoczyńcá szubienicę, miecz, ábo pręgierz miał nośić dla siebie ná plác; łotrow Krzyże niosł kto inszy. Ach żáłosna wielce processya! z okázyi y okolicznośći tey processyi przypátrzmy się y nászym ktore z Nayśw: SAKRAMENTEM osobliwie, odpráwuią się. Nie gánię pobożney (iák rozumiem) inwencyi, stroienia kámienic, okien wászych, ná procesIoã: 19.

ſye Bożego Ciáłá, wypráwiánia Cechow, y inſzych ápparencyi: gánię niektorych ieżeli tákie ſą intencye, iż ie dla tego ſtroią, ſzpálery, kobierce, kunſztowne málowánia wywieſzáią; áby ie świát widźiał, ludźie chwalili, y wiedźieli co kto ma. Tyſiącámi Aſſyſtencyi ná dość boleſney proceſſyi Jezuſowey ná Kálwáryą liczyć było: Więcey w Wárſzáwie po oknach, iák zá Nayśw: SAKRAMENTEM w proceſſyi idących widźieć ludźi. Ia tu dźiś nie będę ná proceſſyi, ále wy ktorzy Euchárystycznemu áſſyſtowáć w proceſſyi będźiećie JEZUSOWI, á oſobliwie Przewielebni Kápłáni obaczyćie, czy nie więcey ludźi w łáwkach ſiedźieć álbo ſtáć będą (áboś przećię y ieden táki niebędźie) ániżeli zá Nayśw: SAKRAMENTEM po Kośćiele poydą. Widźiałem tę, iż ták rzekę, nie politykę y náuczyłem ſię dowodu tego mowy moiey, w dźień S. Scholáſtyki w kośćiele uſtáwiczney Adorácyi Nayśw: SAKRAMENTU: kędy y proſzeni wymawiáli ſię áſſyſtowáć w proceſſyi, Euchárystycznemu JEZUSOWI. A y toż nie męká? Ey męká JEZUSOWI wielka. Ruſzy ſię Krol z Tronu ſwoiego, wyieżdża

ieżdża Xiążę, Pan z páłácu, co żywo do koni, inni pieſzo, iák kto może áſſyſtuie, nie uwáża czy błoto, czy pluſk, przyświeca choć widáć: JEZUS Euchárystyczny w proceſſyach ſwoich ledwie co w ręku Kápłánow y niektorych pobożnych ludźi, widźi świecę; więcey Appárencyi y Aſſyſtencyi nie widáć.

Nim ſię iednák tá Proceſſya ruſzyłá w Jerozolimie ná Kálwáryą, Piłat po nápiſaniu Dekretu ná śmierć JEZUSA (*Pilatus autem ſedit pro Tribunali, & Ieſum tradidit voluntati eorum ut crucifigeretur*) powiáda Hiſtorya męki Jezuſowey, że ręce umył, czyniąc ſię nie winnym krwi Zbáwićielá oſądzonego ná śmierć: *innocens ego ſum à Sanguine Iuſti hujus*. Dźiwował ſię Hiſtoryk Polſki Kochowſki, Sędźiom w nocy záſiádáiącym, ná ſpráwę Jerzego Lubomirſkiego Márſzáłká Wielk: Koron: że *judicium de nocte cæptum*. Dźiwuie ſię wielu SS. Oycow y Piłátowi, że po nápiſánym iuż dekrećie ná JEZUSA, y ſiebie y JEZUSA niewinnym czyni: *innocens ego ſum à Sanguine Iuſti hujus*: y czemu? czás niepotemu pytáć ſię. Zwyczáynie w Zákryſtyach (zkąd do Nayśw:

Ioannis 14.

Matth. 27.

SAKRA-

SAKRAMENTU przyſtęp) nád lawatyrzámi
Iſai: 1. piſzą te ſłowá: *lavamini mundi eſtote* (iákoż podobno *ſaltem ſub peccato veniali* umywać tám, *accedentibus ad miniſterium*, ręce potrzebá). Wczorá tydźień, czytał nam Kośćioł Swięty Ewángelią: *Math*: 15. kędy Chryſtus ieść chleb rąk nie umywſzy nie gánił; *non ſolîs manibûs*
Math: 15. *manducare, non inquinat hominem*; gdy żydźi ſkárżyli przed nim ná Apoſtołow, że nie umywſzy rąk, ſiadáli do Stołu: *non lavant manus ſuas, cum panem manducant.* Tá powierzchowna *mundities* czyſtość, większey potrzebuie ná duſzy przyſtępuiących do Chlebá Anielſkiego:
Iſa:ibid *lavamini mundi eſtote, auferte mala cogitationum veſtrarum.* A iák u wielu Kátolikow tylko ná ſámym uſtroieniu ſię, ugáchowániu záwiſłá! áby świeżą przynaymniey koſzulę oblec, gdy do ſpowiedźi, do Kommunii ten y ow idźie, ieżeli ſuknie nowey, álbo inſzey nie maſz. Ná tęż Ewángelią, piſząc Homilią S. Hiero-
Lib: 1mo Commẽ. in Cap: 15 Mat: nym, przytácza ten Text Piſmá, z S. Páwłá *Præsbyteri duplici honore honorandi ſunt*; Xięży, Kápłanow, Duchownych dwoiáko nád inſzych honorowáć powinniśmy. Day Boże! by záwſze

był

był ich honor, áby *ſemiduplex*, áby *ſimplex*, choć im należy *duplex 1mæ*, ábo *2dæ Claſſis*, mowiąc po kośćielnemu. O Spowiedniku S. O. Fránćiſzká Deáquázyuſie świádczą Hiſtorye, iż niżeli Kápłánem zoſtał, to przed nim Anioł chodźił; á iák Xięǳem zoſtał, to zá nim: dáiąc znáć, że Stan Kápłáńſki, ledwie nie Anielſką celuie kondycyą. A Bernard S. do ſwoich máwiał: ieżeli ſzánuiećie Grob w ktorym Ciáło JEZUSOWE leżáło, á czemuż bárdźiey tych niemaćie ſzánowáć ktorzy Ciáło iego piáſtuią. Day Boże więcey owych Sobieſkich (iáki był Oćiec Królá Janá trzećiego) nigdy nieſiadł do ſtołu bez Kápłáná, Plebáná, lub inſzego, y nie wprzod iák Xiądz; gniewáli ſię ná to Gośćie, Senátorowie, on odpowiádał czczę Chryſtuſa w Kápłánie: zá to też otrzymał w Janie od Chryſtuſá owo błogoſłáwieńſtwo *videbis unctum in domo tua*. A wiećieſz czemu to honor Kápłánom y oſobliwſzy należy? *duplici honore honorandi ſunt*; bo ſą *uncti Domini*, Chryſtuſá Oſobę ná ſobie noſzący. Nie dármo przeſtrzega Pan w Piśmie S. *nolite tangere Chriſtos meos!* Kto Xiędzá, Kâpłáná dyſ- *Pſalmo* 104.

N hono-

honoruie, ſamego łży JEZUSA. Daymyż ieno teraz oko y ucho, iák ich ſzánuią? Stáć muśi iák ná warćie godźinę y drugą przed Iegomośćią, Xiądz zá drzwiámi; á czáſem żyd, prędzey ma áudyencyą. Chryſtus to ćierpi nie Xiężą, ktorego codźiennie w Hoſtyi konſekruią, w ręku ſwoich piáſtuią. (*Parco nomini*), Swiádek żywy ieſtem, przed lat ſześćią ſtáć więcey iák godźinę z Nayś: SAKRAMENTEM przed pokoiem muśiał Xiądz w pewnym domu, do choruiącey przyſzedſzy Ieymośći, áż ſię według zwyczáiu y w chorobie, uſtroiłá.

Zábáwiłem ſię ná Proceſſyi y z Kápłánámi á Chryſtus iuż wiśi ná Krzyżu, iuż nie *quaſi pendens*, ále *verè pendens*: iuż nie *tanquam occiſus*, iákoby zábity, ále *verè occiſus*, prawdźiwie zámordowány. Stráſzna rzecz! ná co Węgierſkie pátrzáło Páńſtwo Jędrzeiá Krolá Sycylii włáſna Zoná Joánná Krolowa Sycylij, z Xiążęćiem Dyrrachium zábiłá okrutnie, iego ſobie obrzydźiwſzy przyiaźń: máło ná tym! uduſzonego w oknie kazáłá záwieſić; dowie ſię o tym Ludwik Węgierſki Krol rodzony zábitego Krolá; żeby ſię okrućieńſtwá zemśćił,

Deut: 28.

Summo tius in Hiſtor: Neap:

kázał,

kázał ná czarney Chorągwi Jędrzeiá Królá zábitego odmálowáć záwieszonego. Tę Chorągiew po Neápolim y Węgierskim Páństwie obnosić kázał werbuiąc ná zemstę: ktokolwiek tylko ná niewinnego Królá zábitego weyrzał, do zemsty się ánimował; zebráwszy lud obległ Neápolitáński Zamek, w ktorym się Krolowá z Xiążęciem Záboycą bronić chćiáłá: dobywszy Zámku dostáwszy winowáycow, w oczach ich Chorągiew stáwiwszy, y zábitego Obraz, podobnąż oboie śmierćią podusić kázał, y w tym záwiesić oknie, w ktorym niewinny wisiał Jędrzey. Ná żydow zemsty wołác, mśćić się nád niemi ktorzy JEZUSA ukrzyżowáli, (iák sprośnie, iák okrutnie! dość powiedźieć że ná Krzyżu *Crux truncus infamis*: sromotnieyszey śmierći wynáleść nie mogli, ná tę się zmowili: *morte turpissima condemnemus Eum*, *Sap*: 2do *Crucifigatur*: wszákże y S. Augustyn powiáda że nád táką śmierć nic gorszego, nic ćięższego bydź nie może: *illa morte nihil est pejus in omni generi mortium*: dość że ná Krzyżu wiśi przybity: *Crucifixerunt Eum*): mśćić się tego mowię nád Jerozolimą iuż nie wczás. My

Lelius.

Mat:27

Tract 36. *in Ion.*

Ioā:19.

N2 teraz

teraz obáczmy robotkę náſzę: ſtráſzne dość, ſtráſznieyſze niż Jędrzeiá Krolá Sycyliy w oknie ná oczách cáłego świátá ſtáwiliśmy widowiſko, y wyſtáwuiemy. Ná Kálwáryi záwieſzony JEZUS ná Krzyżu, tám gdźie Głowę Adámá pierwſzego ználeźiono (gdy tám był pochowány, według Piſmá Orygineſa: *venit ad me traditio quòd Corpus Adæ 1mi hominis ibi ſepultum eſt*) tám mowię ukrzyżowáno JEZUSA:
Luc. 23 *ibi crucifixerunt Eum*. Ná ktorymkolwiek mieyſcu obrażáłeś Człowiecze BOGA twoiego, wyſtáwiłeś ná niego Kálwáryą: *ibi crucifixerunt Eum*; y owſzem niemáſz podobno y iednego mieyſcá w nas Kátolicy gdźiebyśmy Kálwáryi JEZVSOWI nie fundowáli:(pominąwſzy wáſze niektorych Herbowne Krzyże, bo te *in honorem* JEZUSOWI erygowáne od dawnieyſzych Polákow) głowá wielu Kálwárya, gdźie krzyżuią JEZUSA, przez myśli ſproſne, dumne, ánimuſze, *ibi crucifixerunt Eum*: Kálwárya, oczy, gdźie Go krzyżuią dworne, nie przyſtoyne weyrzenia: Kálwárya uſtá y ięzyk, gdźie Go krzyżuią wielomowſtwá, obmowy, detrákcye, ſzemránia, ſproſne állegorye, koncepty, żárty, iák
mowi

mowi S. Augustyn: *non immanitate clavorum sed punctione linguarum*: Kálwárya serce niektorych, gdźie JEZUSA krzyżuią, przez ládáiákie chuci, żądze, áffekty: *ibi crucifixerunt Eum*: mśćić się sámi nád sobą powinniśmy, y wetowáć ták ćiężkiey sromotney y wielkiey JEZVSA męki. Ale ach máło ná tym! ieszcze nie koniec męki JEZUSA. Gdyby można áby ná cáłą záwołáć Wárszáwę: *Rursus crucifigentes Filium DEI*, y S. Dámiáná powtorzyć zdánie (iuż rozumiem u wszystkich was w pámięći dobrey nánotowáne) *qui Dominicum Corpus pollutîs manibûs tractare &c.* Ciężki był Zbáwićielowi moiemu ieden Krzyż ktory niosł ná gorę Kálwáryą, bo ná piętnaśćie stop długi, to iest ná połosmá łokćiá, z czworákiego drzewá zrobiony, iáko pisze Cassonasius, to iest z Cedru, Cyprysu, Palmy, y Oliwy: *Grets: de Cruc: lib: 1. cap. 7.*

Ligna Crucis Palma, Cedrus, Cupressus, Oliva.

Ciężki mowię bo pod nim ćiężko po trzykroć upadł. Nie lżeyszy w Nayśw: SAKRAMENCIE ile że nie ieden. Widźiał raz Swięty moy Oćiec FRANCISZEK páłac ieden pełen zbroi rozmáitych y Chorągwi Zołnierskich, á ná *in Catalog: Gloria mundi p. 12.*

każdey Krzyż: widźiał y S. Ignácy w Rzymie Páná JEZUSA z Krzyżem: S. Xáwery widźiał krzyżykow bárdzo wiele: X. Mikołay Lancycyus Jezuitá Polak, máiąc pewnego dniá Mſzą Swiętą, będąc Rektorem (zdami ſię w Káliſzu) obroćiwſzy ſię do ludźi ná *Dominus vobiscum* czyli ná *orate Fratres*, obáczył cáły Kośćioł pełny máłych y wielkich Krzyżow. Przy Konſekrácyi Ołtarzá ſtoiącego, czyni Biſkup 64. Krzyżow: przy Konſekrácyi *Altaris portatilis* 45. przy Konſekrácyi Kielichá y pátyny 22 przy Mſzy S. wiele ich Kápłáni czynią, ſpytayćie ſię ktorego z nich, ábo ſami uważáyćie (ieżeli nábożnie Mſzy S. z áttencyą iák náleży ſłuchaćie): á iákże ich wiele w Nayświęt: SAKRAMENCIE podyimuie? nie bez rácyi, nie bez fundámentu rzádko ktorą Hoſtyą z inſzą figurą, ábo táiemnicą męki JEZUSOWEY widźiemy, tylko ábo pod figurą Báránká ná Krzyżu leżącego zábitego, ábo (y owſzem nayczęśćiey) ná Krzyżu wiſzącego: *ſub Cruce Sanguinea niveo* *Paulinus.* *ſtat Chriſtus in Agno.* Czynią niektorzy do Kośćielnych Ceremonii náleżącyły ich świádomi tę reflexyą, ieżeli też Chryſtus JEZUS konſe-

kruiąc

kryiąc naypierwszy razChleb przy ostátniey Wieczerzy, uczynił znák Krzyżá S. nád nim (iák my teraz Kápłáni zwyczáynie czyniemy mowiąc te słowá: *accepit Panem ac benedixit*) ponieważ ieszcze przed śmierćią Iego Krzyż nie był tey co teraz obserwáncyi; y zgádzáią się niektorzy że nie: (luboć insi mowią: że *intentione* miał to uczynić) bo dopiero wstępuiąc do Niebá, przeżegnał tym znákiem Krzyżá *S.* y pożegnał Uczniow swoich. Przy pierwszey Konsekrácyi, Krzyżá nád ćiáłem swoim Przenayśw:, nie czynił Chrystus, bo w Nayśw: SAKRAMENCIE w każdey práwie Hostyi Krzyż Go czekał. Y tu pierwey przy Ołtárzu w Niebowstąpienia JEZUSOWEGO Nayświętszy SAKRAMENT zostáwał, Krzyż przy nim zostáwił, y znowu blisko Krzyżá będąc, ćierpi krzyż y nie ieden: *qui Dominicum Corpus* (chćiałbym żebyśćie y syllab y liter wiele w tey iest sentencyi dla lepszey pámięći wiedźieli, przeto ią część powtárzam) *qui Dominicum Corpus pollutîs tractare manibûs* (*ac polluto sumere ore*) *non veretur Crucifigentium IESUM particeps esse convincitur.* Zmawiáli się y dáwno iák posłyszał *Dict: Sacrum Macri Melit:*

Jere-

Jeremiaſz záwſze záwźięći ná JEZUSA Izráelitowie, áby go koniecznie ná drzewie umorzyli: *mittamus lignum in panem Ejus, & eradamus Eum de terra viventium:* y dokazáli tego. Uczony Calamata, te ſłowá, do Eucháryſtycznego Chlebá ákkomoduie y ſłuſznie. Nam, że nie kośćią w gárdle (iák Judáſzowi bies, & *poſt buccellam panis introivit in Eum ſatanas*) ſtáwa niegodnym Nayświęt: SAKRAMENTU, miłość to Boſka ſpráwuie: ále my Iemu Krzyżowym Drzewem ſtáiemy ſię, *mittimus lignum in panem*, gdy *mittimus panem in linguam*. We Lwowie w Ogrodźie doſtátniego Ormiániná; rodźiłá kiedyś Iábłoń, iábłká Krzyżowe, w każdym iábłku krzyż we śrzodku. Ná Cmentárzu Kośćiołá Kámienieckiego Kátedrálnego pewnych czáſow rodźiłá tákże Iábłoń iábłká, ná ktorych trupie głowy widźiáno (nieda tám teraz gorſzey bo duſzney śmierći czułość Páſterſka y Herbowna Hozyuſzow nogá, áni przyſtąpić, ma y *Patrios Globulos*, zá ármátne kule). S. Jánowi Bożemu idącemu do Gránáty podobne Lwowſkim, dał iábłko Pan JEZVS; *Ioannes Granatæ Crux tua eſto.* w Nay: Hoſtyi codźień

Ierem: 11. Diſcur: in Feſto Corpor: Chriſti p. 58. Ioã. 13 27.

Stem: Epiſco: ad præſens Camenen:

codźień

codźień męki widźi, y ćierpi moy JEZVS. Dość śliczná (áż zgrozá y ſłyſzeć) JEZVSOWA Kompánia przy Krzyżu, Dyzmás y Gizmas łotrowie! á wieleż Gizmáſow około Eucháryſtycznego nie bywa JEZUSA? znaydźie ſię y wiele Grymáſow, nie potrzebney ceremonii y polityki, ieden z drugim częſtuie ſię, ktory wprzod ma przyſtąpić do tego Páná, ktory *non eſt acceptator Perſonarum*: tá y owá pretenduie żeby przed tym á nie przed innym Ołtárzem, z rąk tego á nie inſzego kommunikowáć Kápłáná: iák wiele mowię znáyduie ſię około Paná Tego Łotrow? *aliqui aperti latrones ab Altari arcentur, & quàm multi occulti admittuntur.* Ják wiele rázy y z nas, nie ieden ſtáwiamy JEZVSA między łotry, gdy Go przy Kommuniach Swiętych do ſercá, tyle łotrow ile grzechow pełnego przyimuiemy. Stáłá pod Krzyżem Jezusa Mágdálená y inne Márye, ſzlocháły, płákáły, gdźie mogły y w co mogły zbieráły krew Jezusa (ktora iáko pewny Autor piſze wdźień Wielkopiątkowy, w dźień Obrzezánia Jezusowego, y Náleźienia S Krzyżá tám gdźie ią konſerwuią, burzy ſię podźiśdzień). Wiele y dźiś

P. Skarga S. I. lib pro S. Euchariſt.

Engielgra. pag. 1185.

O do

do Krzyżá w Nayśw: SAKRAMENCIE zbliża ſię Mágdálen, ktoż wie, czy wſzyſtkie pokutuiące? Płákáć niewiáſtom idącym zá ſobą ná
Luc: 23 Kálwaryą nie kázał Chryſtus: *nolite flere ſuper me*: bodáyby dźiś z Nayśw: SAKRAMENTU nie záwołał ſłowy S. Páwłá Apoſtołá, ná te y owe; ieżeliś Mágdálená, *mulier in Civitate pec-*
Luc: 7. *catrix*, ieżeliś y ty wiárołomny iák Mnie, (iák dożywotney przyſiędze Małżeńſkiey) Piotr drugi, nie płáczeſz, nie żáłuieſz, y Mnie y zá grzechy twoie; przynaymniey w Kośćiele w-procesſyi nie gáday, nie śmiey ſię: *mulieres in*
1. Corint: 14 *Eccleſia taceant*. Słowá S. Páwłá. A záczym NN. com do tych czas ná tych pięći Kázániach raz y drugi, y więcey powtárzał, że powtorna P. JEZUSA męká w Nayśw: SAKRAMENCIE, *rurſus Crucifigentes Filium DEI & oſtentui ha-*
Homilia 6. *bentes*; z Swiętym Chryzoſtomem wyráźniey ieſzcze y rzetelniey dźiś mowić mogę, że ieſzcze ćiężſza tá powtorna, iák y ná Krzyżu: *quod in Cruce Chriſtus paſſus non eſt, hoc jam in oblatione patitur ac ſuſtinet*. Więc żebyśmy Go ták ſámego przynaymniey ná Krzyżu zámordowánego, y w tym Nayświętſzym SAKRA-

MEN-

MENCIE *tanquam occiſum*, nie odeſzli; pokażćie mi mieyſce gdźie Go pochowáć?

Máią ludźie ſwoich Antenátow groby, ná świátowych pogrzebach świec, lámp, ápparencyi, Spektátorow iák naywięcey, y nic więcey: rzádko kto áby ſię zá umárłego modlił przychodźi, tylko áby widźiał ápparencyą: dla tegoż Kápłáni przy Mſzach Swiętych nie od nas pomocy y rátunku, ále od ſámego Páná BOGA proſzą dla umárłych, od nas ſię obroćiwſzy do Ołtárzá gdy mowią *requieſcát in pace.* Xiędzá Stefáná Páez Jezuitę, gdy nieſiono do grobu, widźiáno S. Ignácego Loiolę ztępuiącego z Ołtárzá, ktory do Xiędzá Stefáná przyſzedſzy, obłápił go. Chryſtus z Krzyżá zdięty miał grob pod Gorą Kálwáryi (luboć cudzy) *in quo nondum quisquàm poſitus erat.* Joã: 18. Godny Káznodźieiá Laurentius Byſſi, ile Ołtá- Conc: de rzow, ile Cyboryá, ile Kátolikow, tyle Grob- Paſſio: Dom: p. 287. ſztynow dla Euchárystycznego JEZUSA pokázuie, y mowi: że co Ozyáſzowi Krolowi gdy nápadł ná grob pewnego Proroká w Bethel, odpowiedźiáno, że *ſepulchrum eſt Hominis DEI:* 4. Reg: to nád każdym Ołtárzem, nád każdym Cybori- 23.

um, nád fercem káżdego Kátoliká, piſáć ſię może, *ſepulchrum eſt Filij DEI*. A prócz tego, ma ſwoie Chryſtus Euchárystyczny w Polſzcze wielkopiątkowe groby, y właśnie ná niektorych mieyſcách ćiemne groby, bo bez náleżytey áppárencyi y świátłá. Dánielowicz Stároſtá Lubelſki w Kośćiele wioſki ſwoiey, grob ná wielki piątek wybudował koſztuiący 5. tyśięcy: á kiedy Krol Jan trzeći, niby niepotrzebnym dźiwował ſię expenſom; Stároſtá odpowiedźiał: Nayiáśnieyſzy Pánie, radbym w iednę lámpę, dla Tego Euchárystycznego Páná wſzytkę moię ſubſtáncyą wylał. Artemizya Krolowa Káryi, wypiwſzy w Winie prochy zmárłego Máuzolá Przyiáćielá ſwego, grob mu nieiáko w ſercu ſwoim záłożyłá: (ztąd y groby názywáią ſię Mauſolea). Menárdá Krolá ſwoiego, Báktryáni ták uczćili, że ćiáło iego ná proch ſpáliwſzy, ile Miaſt mieli, do káżdego porozbieráli y iedno nád drugie ſádząc ſię, wyſtáwiáli Krolowi groby y Epitáfiá; *ut illius viri monumentum* (mowi Plutarchus) *apud omnes pariter cum veneratione exiſteret*. Xiążká ádorácyi uſtáwiczney Nayświęt: SAKRAMENTU

w oſtá-

w ostátniey Antyfonie officium swoiego ná Kompletę, pyta się: powiedzmi? gdźieś Nayś: SAKRAMENT podźiał? czyś go nie zániosł do gromády szátáńskiey? podobno w ognisku iákim, ábo w smrodliwym twoich pierśi grobie leży bez chwały? Fáryzeuszow S. Máteusz grobámi málowánemi názywa: *Væ vobis Hypocritæ! quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ foris patent hominibus pretiosa, intus autē plena sunt ossibûs mortuorum & omni spurcitia.* Math. 25. Był pewny niewieśćiuch *totus generis fæminini*, (iákich y teraz Maślausow, Sárdánápálow, Domátorow wiele, z ktorych práwie każdy *hic mulier*) ustroił się porzućiwszy Mántę, w Zbroię Herkulesá, położywszy wrzećiono, wźiął buławę Hetmáńską, áż mu Dyogenes rzecze; *noli virtutis stragulas patefacere*: Laertius. Nieszpeć niewieśćiuchu godnego Mężá ornámentu; twoiá rzecz do przędlice, nie do buławy, do számerluká, nie do Zbroi. Pomieniony Xiądz Piotr Kotonus, wielkiego Hypokrytę Gáufrydá, gdy w ogień wrzuconego widźiał, nie człowieczą głowę, ále strászznego bufoná psá widźiał. Każdy grzesznik Fáryzeusz, Hypokrytá, ktory się nieszcze-

ſzczerze z Bogiem obchodźi. Poczym że poznáć utáionego grzeſzniká? ieſt *ſepulchrum dealbatum* ná pozor człowiek piękny, każdemu miły, á *intus plenus oſſibûs mortuorum*: w ſercu niemáſz nic, tylko obmierzłe Bogu fetory. Wymálowáno niegdy grob Wenery, ná nim roże, lilie, hiácynty, nárcyſſy, tulipány, y inne naywdźięcznieyſze kwiáty, ktorym prezyduie Florá: záprośiłá Láchesis Bogow ná widzenie grobu, áż y przy páchniących bukietach, iáki táki z Jowiſzem odchodząc Bożek, mowi: *intus fætet*. Ták każdy utáiony grzeſznik, przy pozorze powierzchnym, *ſepulchrum dealbatum, intus fætet*. A iák mowi S. Chryzoſtom: *plurimi hodie ſimiles ſunt Phariſæis, qui ornatûs exterioris curam gerunt, animæ verò decoris nullam, quinimò cupiditatibûs abſurdîs atq; improbîs animam replent*. A y ćiż będą grobem Eucháryſtycznego JEZUSA? *ſepulchrum hominis DEI*; y u tych że w ſmrodliwym pierśi grobie, leżeć będźie bez chwały? Ey Kátoliku, *jam parce ſepulto!* áby w grobie nieruſzay leżącego: iák z wierzchu *ſepulchrum dealbatũ*, ták y ná ſumnieniu, ná ſercu twoim, iednákim

Svetonius.

Ex eo Titus & Conell:

kim

kim ſię pokaż dla JEZUSA! pámiętay co ućierpiał dla ćiebie, raz przy męce ſwoiey ná Krzyżu; co ćierpi y w Nayśw: SAKRAMENCIE od wielu: áby Go ty nie męcz: *iam parce ſepulto.* Ja kończę.

Do Sąſiedzkiego Kośćiołá Soc: Jesu, Krucyfix z Lubeku niżſzey Sáxonij Miáſtá, Roku 1648. dniá 14 Wrześniá przyprowádzony, przy ktorym támże ten Cud ſtał ſię, iák pod nim ná Tablicy nápiſáno: Roku M CCC LXX III. prowádzono Młodźiáná iednego ná obwieſzenie, ſkoro przed tym Krucyfixem klęknąwſzy modlitwę ſkończył, podnioſł Głowę ukrzyżowány JEZUS, ktora ku rámieniu nákłoniona byłá; y ná owego ktorego ná ſzubienicę prowádzono oczy otworzył. Ja zá wſzyſtkich ſtáwam przed Tobą y tu Cudowny Ukrzyżowány Pánie, złoczyńca godny ſzubienice: Więc zá nim ći w przyſzłą Sobotę (gdźie *velantur Cruces*) oczy záſłonią, weyzrzyi ná mnie, y ná tych Ludźi miłośiernie, *oculos tuos miſericordes ad nos converte*, ábo y z pod tego welonu czyli umbráculum przymiotow Sákrámentálnych, weyzrzyi: wſzák żeś y ná Xiędzá Sálwátorá

In Eccl. Varſavienſi S. Ieſu.

Anno 1373.

Rub: Miſſ.

torá Pifkwedá Jezuitę, w Nnayśw: SAKRAMENCIE w Ofobie Krolewfkiey pátizał: y ieżeli niegdy tegoż Zákonu Xiądz Andrzey Ortyfz już w trunie leżący umárły, Krucyfix ktory w ręku trzymał częfto do uft przytuláiąc cáłował: ile rázy w Nayśw: SAKRAMENCIE (iákby y ná Krzyżu) obaczę Cię w uśćiech moich, w fercu moim, iák w trunie, iák w grobie, niech że mam ten áffekt do Ciebie y po ufáłość, bym fię tobą ćiefzył, delektował; á ty do mnie, ábyś mię z oká fwoiego nie fpufzczał. O Swiętym Regulufie Bifkupie dniá wczoráyfzego wfpominał Kálendarz b;m: że pod czás Mfzy S., trzy Gołębice przyniofły mu wiádomość o śmierći S. Dyonizego y Socyufzow iego dwoch Męczennikow. W Kośćiele S. był dáwno zwyczay, (iák widźieć iefzcze podźiś dźień w Fráncyi, ofobliwie w Páryżu), iż Nayświętfzy SAKRAMENT w złotych ábo śrebrnych gołąbkach chowáno. W poftáći Gołębiá, Duchá Przenayśw: mámy, ieżelibyś kiedy Kátoliku zápomniał ze ten Nayświętfzy SAKRAMENT ieft *memoriale mortis Domini*, męki y śmierći JEZUSOWEY pámiątká; proś
że

że Duchá Przenayś:, by ći poſzepnął do ucha, y przypomniał, ábyś pámiętał ná powtorną mękę JEZUSA w Nayświęt: SAKRAMENCIE. Zá czáſu Grzegorzá Wielkiego, ſkruſzony grzeſznik zwyczáynym Swięt: Kommunij Aktem: *Domine non ſum dignus*, uſłyſzał z Nay: Hoſtyi te słowá: *Salvabitur anima, ſi bona abhinc egerit*: będźie zbáwiona duſzá, ieżeli odtąd żyć będźie lepiey. Co podobnego do iákiego tákiego grzeſzniká przemow uchá, Chryſte JEZU; do tych czás po Iudáſzowſku przyimowáłeś Mię, do tych czas, żádney od ćiebie nie miałem w Kośćiele rewerencyi, w proceſſyach áſſyſtencyi, áppárencyi, już że odtąd, ieżeli ſię poprawiſz, zbáwion będźieſz. Nayśw: SAKRAMENT názywa ſię też *Synaxis* to ieſt *adunatio, quia ubi eſt hoc Sacramentum, ibi Catholici tanquam Aquilæ congregantur*. By komu, to nam Polákom, iáko orlętom, do Ciáłá Tego bráć ſię potrzebá z więkſzym áffektem y obſerwáncyą. Przyſzłá Sobotá názywa ſię w Kośćiele S. *Sitientes*: bądźmyż wſzyſcy prágnącemi, więkſzego honoru Nayświęt: SAKRAMENTU. Dźień jutrzeyſzy *1ma Aprilis*, ieſt

Dict: Sacr: Macri Melit: ſub hoc ver: Synaxis.

Dźień národzenia Judáſzowego, y kto ſię w ten dźień rodźi (iáko S. Hieronym świadczy) ieżeli nie w żyćiu, to przy śmierći nieſzczęśćiá iakiego ſpodźiewáć ſię ma: áby nas tedy wieczne nieſzczęśćie, ábo kárá wieczna minęłá, niechże *nemo Iudas accedat*, żaden Judaſz niech ſię nie rodźi, niech niebędźie przy Stole Eucháryſtycznego Páná. Pewnego Aſcety, *ad Completorium* Boſkiego obrządku modlącego ſię, przy dokończeniu piątego o powtorney Męce Kazánia, ſupplikuię Ci Boże ſłowy y áffektem; *da per Tuam Sanctiſſimam Paſſionem, ut peccata mea lachrymîs compunctionis deplorem, nec ea, per quæ iterum Crucifigaris, admittam.*

A wy N.N. iák niegdy Stefan Bátory, zbiwſzy Gdanſzczánow, ná Krzyżach erygowánych piſáć kázał, *non nobis Domine, non nobis, ſed Nomini Tuo da gloriam:* piſzćie ná ściánach wáſzych, *Laudetur Sanctiſſimum SACRAMENTUM.* Amen.

KAZA.

KAZANIE VI.

Ná Dyſcyplinie ſzoſtego Czwártku przed Kwietnią Niedźielą.

7. April:

Faſciculus Myrrhæ dilectus meus. Cant: 2.
Snopek Mirry Ukocháný moy.

Słowá z Xiąg Pieniá Sálomonowego, ná dźiśieyſzym Nieſzporze jutrzeyſzey Solennizácyi MATKI Boleſney, wſpomnione.

WŁáśnieś mi ná celu, ná oku, ná terminie mowy moiey ſtánęłá, po zákończonym dźiś tydźień, piątym o powtorney męce Zbáwićielá moiego w Nayśw: SAKRAMENCIE Kázániu, á przy záczynáiącym śię ſiedmi boleśći twoich feśćie, Boleiąca Mátko MARYA Pánno, w tym ołtárzu wędle Káplicy Nayśw: SAKRAMENTU. Powiedzże mi? twoyże to ukocháný Syn, raz zdradźiecko od Judáſzá wydány, y dość licho záprzedány, á práwie co dźień w Nayśw: SAKRAMENCIE? iák S. Woyciech ſam od niego ſłyſzáł *Ego iterum vendor infidelibus*; y iák Xiądz Káſper Drużbicki nápiſał; *eſt & oſculum Sacrilegij eorum, qui indignè Euchariſtiæ communi-*

Imago Mariæ Dolor: expoſita erat ibi.

municant. Twoyże to Iedynak, u Annáſzá, Herodá, y Piłátá, á oſobliwie w ćiemnym owym przez cáłą noc wieźieniu, raz wyśmiány, naigráwány, zdeſpektowány, policzkowány; á codźień w Cyborium Kośćielnym iák w więźięniu? (ták ie názwał X. Stefan Wierzbowſki Biſkup Poznáńſki powiedźiáłem tu iuż), Tenże *Captivus amoris*, to od Heretykow, to od złych Kátolikow też zniewagę ćierpiący? *tunc quisquis conculcat Filium DEI, quando Eo indignè participat in Sacramento, non ne Illum contemnit?* A twoyże to Iedynak, niegdy pod pręgierzem w oczách ſwywolney Jerozolimy obnáżony, á teraz bez wſzelákiey áppárencyi y áſſyſtencyi, bez należytey ozdoby ſwoiey, (dla Heretykow, ách kto ich tu wprowádźił!) po ulicach tuteyſzych Nayśw: SAKRAMENT noſzony? Twoyże to Ten Syn, raz w Jerozolimie ćiężko okrutnie ubiczowány, á codźień w Nayś: SAKRAMENCIE? *ſic Eum laniari à tractantibus & ſumentibus indignè Euchariſtiam:* (mowi S. Wikterpus) Twoyże to Kochánek, ták ſrodze ná gorze Kálwáryi Ukrzyżowány raz, á teraz ledwie nie w każdey Przenay: Hoſtyi?

S. Ambroſ: in cap:10. ad Hebreos.

(wſpo-

(wſpomnię ieſzcze áby raz S. Dámiáná zdánie, bo rzetelne, bo práwdźiwe: *Qui Dominicum Corpus pollutîs mánibûs tractare, ac polluto ore ſumere; non veretur, Crucifigentium IESUM particeps eſſe convincitur*). Powiedz nam niegodnym ſupplikuię, czy to Ten twoy Syn, ták ſrodze niegdy w Jerozolimie raz, teraz ledwie nie codźiennie w Kośćiołách umęczony? żal mowić nie pozwála, *vocem demit dolor*: áleć śię ſámi domyślić możemy. Z tych Ducha Przenayśw: konceptu pełnych słow, *Faſciculus Myrrhæ Dilectus meus mihi*, że to ley Syn ukocháný. Wſzákże Mirrá od trzech Oryentálnych Krolow Národzonemu w Betleem JEZUSOWI ofiárowána, mękę Iego znáczyłá: *Myrrhaq; deſignat Paſſionem*. Ten text Piſmá Swiętego, *Faſciculus Myrrhæ &c*: Uważáiąc Rupertus Opát, mowi Imieniem Nayś: MARYI Panny: *cùm talem Filium in Sinu meo foverem, ulnîs geſtarem, uberibûs lactarem, & talem Ejus futuram mortem, præ oculis haberem, qualem quantamq; putas me, Materni doloris pertuliſſe Paſſionem? hoc eſt quòd dicit Faſciculus &c*. gdym Syná Tego ná Łonie moim trzymáłá, ná ręku

 nośiłá,

nośiłá, pierśiámi karmiłá, y táką mękę Iego przyszłą y śmierć záwsze w oczách moich miáłá, coż rozumiesz Katoliku iáką ćierpiáłám mękę y boleść? á dopieroż gdy rzeczywiśćie mękę Jego widźiáłá, co zá męká y boleśc Jey sámey bydź muśiáłá? *nec lingua loqui, nec mẽs cogitare valebit, quanto dolore tunc tenebatur Anima MARIÆ*: áni ięzyk wyráźić, áni kto pomyślić może, iákie boleści podczás męki Syná swoiego ćierpiáłá Nayś: MARYA Pánná. Máło śiedm mieczow boleśći, w Sercu Jey ná tym Kazániu ráchowaćby przyszło, bo od setnych, przechodzą rány. A ponieważ że ták, to ia y iednego, choć tylko z tych śiedmiu ktore w Sercu Jey liczemy nie kłádąc w osobnośći, w tym szostym Kazániu *Epithome* czyli *Compendium*, á ráczey Fáscykułem, to iest Zebrániem y Epilogiem męki JEZUSOWEY, (o ktorey ná przeszłym mowiłem Kazániu) názwę Nayśw: MARYĄ Pánnę. O tym mowić chcę pod háfłem sąśiedzkim, áby dźiś ieszcze.

S. Augustinus.

Chcę wyráźić bole twoie,
Utwierdzay że mowę moię.

Eja

Eja Mater Fons Amoris,
Me sentire vim doloris;
Fac. - - - - -

MAło śiedm Mieczow w Sercu Nayświętszey MARYI Panny, pod Krzyżem stoiącey y boleiącey ráchuiemy: bo inszych wszytkich, przez cáłe iey żyćie wyráchowáć nie podobna. Stáwa przy tym zdániu *Dyonisius Carthusianus*, ktory mowi: iż tego záraz momentu kiedy usłyszáłá Nayśw: MARYA Pánná od Aniołá Gábryelá, do Jozefá mowiącego *Ipse salvum faciet populum à peccatis eorum*; on zbáwi ludzki národ, to iest zá ich grzechy śmierćią swoią okup uczyni; żádnego dniá, żadney godźiny nie było, żeby wspomniawszy sobie ná przyszłą śmierć ukochánego Syná, w Sercu z Nim oraz nie boláłá. S. Augustyn o owych Mátkach, w Betleem zábitych dźiatek, stá czterdźiestu czterech tysięcy, powiáda, że iedne od żálu włosy z głow swoich rwáły, inne sáme się pod miecz kłádły; inne ledwie się z owymi zá bárki nie bráły mordercámi: *pugnabat Mater & carnifex, ille trahebat, illa tenebat.* W Kártáginie podczás Idololátryi, co rok iednego

In Cant. cap: 3.

Mat: 1.

Ser: 1. de Innocent:

dnego

dnego dniá trzystá dźiátek *tentato idolo* zábijáno ná ofiárę. w Látium Jowiszowi dźiesiąte dźiećię, tákże ną ofiárę zarzynáno. W Mexyku Mieśćie Indyi, dwádźieśćiá tysięcy dźiećinnych serc diábłu oddáwáno; á ukogo temuż upodobał się urodliwy Synáczek ábo Coreczká, záraz mu ich kłádli w miedźiány rospálony Moloch; á żeby záś Rodźicy z przyrodzoney miłośći nie żáłowáli dźiátek swoich bolu y śmierći, bito w huczne kotły, trąbiono, gráno ná rozmáitych Instrumentach: iednákże znáydowáło się tákich Mátek wiele, ktore od żálu oraz y bolu, szły rázem z dźiecmi ná mękę: y owszem zá Tyberyuszá Cesárzá choć wydány był edykt pod gárdłem, áby nikt nie płákał nád umárłemi, nie mogąc zćierpieć Mátki niektore, śmierći Synow swoich, płákáły á szły pod miecz. S. Felicitas Rzymiánká

Brev: Rom: 10. Iulij śiedmi Synow swoich do męczeństwá ánimowáłá. S. Symforozá Tiburtina, śiedmi tákże

Idē 18. Iulij. Synow do męczeństwá poprzedźiłá. Bolálá serdecznie y Oyczyzná nászá Polská, w Roku 1241. dniá 9 tego Miesiącá, kiedy ták wiele

Longin. l. 7. Biel ski l. 2. Synow swoich, (więcey iák niegdy Rzymiánie

ad

ad Cannas) ná mieyſcu źle názwánym Dobrę, ſtráćiłá w ręku Tátárſkich; że po iednym uchu od każdego głowy urzynáiąc, dźiewięć wielkich worow nápełnili: czego był prognoſtykiem, ow kámień ktory ſpadł tegoż Roku dniá jutrzeyſzego (to ieſt oſmego Kwietniá) ná wychodzącego z Kośćiołá Henryká, Syná S. Jádwigi, á Wodzá y Hetmáná Woyſká tego przećiw Tátárom. Co rozumiećie NN. co zá bol! co zá żal! muśiał bydź Nayśw: MARYI Pánny, kiedy przez cáłe życie iedynego Syná ſwoiego, ná mękę, y śmierć Jego pátrzáłá? Oświádczyłá ſię z tym S. Brygidźie: *Ego nullam horam ſine tribulatione transfixi cordis habui.* Ledwie co wydáłá ná świát ten Przenayświęt: Owoc, zá pierwſzym Jego w dźiećinnych drobnych członkách widzeniem, mieczem żálu przebita ná Sercu, práwie umieráłá; uważáiąc iakoby iuż ná Krzyżu nie w żłobie JEZUSA złożyłá, iákoby Go łáńcuchámi nie pieluſzkámi powijáłá, iákoby w więźieniu Káifáſzowym, nie w ſtáience Betleemſkiey widźiáłá, iákoby owo pieſzczone y delikátne Ciáłko zránione, rozgámi ſieczone, nie w śianku ále w ćierniu, nie

Revel: l. 6. c. 9

welonem głowy swoiey (ktore podziśdźień Bázyliká Zákonu moiego Assyska, *caput & Mater Ordinis Minorum*, konserwuie,) okryte, ale Krwi Przenayś: Purpurą powleczone, ná Łonie swoim piástowáłá. Jey to sámey zeznánie w obiáwieniach S. Brygitty: *quoties aspiciebam Filium meum, quoties involvebam Eum panîs, quoties Ejus videbam manus & pedes, toties animus meus quasi novo dolore absorptus est, quia cogitabam quomodo Crucifigeretur*: ile rázy poyrzáłám ná Syná mego Jedynego, ile rázy powijáłám Go, w Sukienkę obłoczyłá, ile rázy ręce y nożki pieluszkámi śćiskáłám, tyle rázy we mnie Duszá żalem obumieráłá, bo mi záraz przychodźiły ná myśl kátownie, ktore miał ponośić Syn moy ná Krzyżu. Słowem ile dni żyćia MARYI z JEZUSEM przed śmierćią Jego, tyle mieczow, tyle sztyletow, Serce Jey rániących: *Anni dolorum*, Zyćie MARYI iedná śmierć. A iák Taulerus mowi: *Beatissima Virgo, pro tota sua vita fecit professionem doloris*: Błogosłáwioa MARYA Pánna, Profeská práwie przysiężna, żálu y boleśći, ná cáłe żyćie swoie.

ex Bull: Summ: Pontificum.

Lib: 6. cap: 57.

In Vita Christi cap: 1.

Coż

Coż Rozumiećie NN. ieżeli ſámá imáginácya ták ćiężka (bo y długa, gdyż od urodzenia Jezusowego) MARYI byłá, iákże bez bolu tym większego znieść mogłá czytány przy ſobie Dekret JEZUSOWEY śmierći? iák tym bárdźiey boleć nie miáłá? kiedy Krzyżem obćiążonemu drogę záſzłá; á naywięcey, á naybárdźiey, pátrząc ná JEZUSA záwieſzonego ná Krzyżu, y iuż umárłego. Zoná Phineáſzá uſłyſzáwſzy o śmierći męża ſwego, trupem pádłá. Mátká pewna Rzymiánká powźiąwſzy wiádomość, iákoby iey Syn miał w okázyi zginąć, żalem wielkim ták byłá opánowána, iż kiedy Syná powrácáiącego obáczyłá, niby nie dowierzáiąc oczom ſwoim (boć *ſæpè falluntur ſenſus*) pádłá, y bez duſzy zoſtáłá. Odſkoczyłá iák ná ſtrzelenie łuku Agár dla żálu, widząc konáiącego Syná Izmáelá á wołáiąc, *non videbo morientem Filium*, pátrząć niechcę ná umieráiącego Syná ſwego. Mátká młodego Tobiáſzá nieznośny ná ſercu żal czułá, że go ná oczu mieć nie mogłá, kiedy w cudzych Kráiach zoſtáwał, oko iey nigdy oſchnąć z łez nie mogło: *flebat irremediabilibûs lachrymîs.* Y wy

1\. Reg. cap:4.

Valer: Max:l. 9.c.12.

Tobia. 10.

Mátki, co Synáczkow máćie, iáko wy śię w nich kocháćie, kiedy wam z nich ktory umrze, srogi bol trápi wásze serce. Ze tylko z kilku ieden umrze Syn Mátce, że tylko Mátká nie widźiáłá Tobiászá, choć o procederze iego dobrym słyszáłá, że o śmierći Rzymiánká owá Syná swoiego, á żoná o Phineászá słyszáłá, boláły, umieráły. Zważćież NN. iáki był żal bolesney MARYI Panny, kiedy w oczach Jey iedynie ukochány Syn, á iesżcze iedynak, od kátow Jerozolimskich szárpány, po źiemi włoczony, á co naywiększa ná Krzyżu rozpięty umierał: *intensissimus dolor quia præsens erat, quod enim oculus non videt, cor non dolet:* nie ták śię żal śili, gdy oko nie kwili: bo czego oko nie widźi, tego sercu nie żal. Przypátruiąc śię stoiącey pod Krzyżem Mátce Bolesney Bernard S., ták ią opisał; *summitatibus pedum innitens, manus levabat in altum, complectens rubricatam Crucem, atq; in oscula ruens, ea parte quâ unda pretiosissimi Sanguinis deflu-ebat*: Stáłá pod Krzyżem MARYA, nágo wiszącego JEZUSA widźiáłá, coż? nie godźiło śię Jey Go okryć: prágnącego słyszáłá (*sitio*), nie

Ex Cã-tio: Pol.

Ioã: 19.

nie mogłá nápoić; widźiáłá zwieſzáiącego z Krzyżá głowę, iákże Jey było popráwić? umieráł, áni *ultimum oſculum* dáć, áni Mu oczu záwrzeć nie mogłá: więc tylko unoſząc ſię ná pálcach nog ſwoich, podnośiłá ręce ku Swiętym Stopom, śćiſkáiąc Krzyż y mile á częſto cáłuiąc z tey ſtrony, po ktorey zćiekáłá Krew JEZUSOWA. Widząc to w duchu, tenże S. Bernárd záwołał; *ô grave Martyrium! ô freques ſuſpirium! ô languens pectus Virgineum!* O ćiężka męczárnia! o częſte wzdychánia! o zemdlone MARYI Serce! *Crucifixa Crucifixum dilexit*, mowi tenże; wſpoł ukrzyżowána z Chryſtuſem, MARYA boleſna. A *Albertus Magnus* práwie do ſenſu mego ták ubolewáiącą MARYĄ Pánnę widząc, rázem umęczoną z Chryſtuſem názwał, *per ſe Paſſio Matris, ex compaſſione Filij Patientis*. Ná Gáleryi czyli w Skárbcu Xiążąt Florentſkich znáydowáć ſię ma Zwierćiádło oſobliwego kunſztu, á práwie cud ręki ludzkiey, ktorego używał Coſmus Xiążę Wielkie Hetruryiſkie; to reprezentuie żywy portret pomienionego Xiążęćiá, ták iákoby przytomny w nim ſię przeglądał: podobne coś to zwierćiá-

Tom. 3. de Ser: 6to.

De Be: Virgine Ca. 187.

Laurět. Iuſt. lib. de Triu. Chriſti agone.

3. Reg: 13. ćiádło owemu Sálomonowemu, ktore Krolowey Sábbie dárował, w ktorym gdy się Krolowa przeglądáć chćiáłá, nie siebie ále Salomoná twarz widźiáłá. Tákie zwierćiádłá názwałbym ia: *specula nativitatis*, Zwierćiádłá urodzenia nászego, á podpisałbym pod káżdym: *nosce te ipsum*. Swiátowe dámy, málowáne twarzyczki, nie życzę wam po Fráncuskich butykach, po Cudzoźiemskich kramách, szukáć zwierćiádeł, ktore tylko podchlebuią urodźie wászey, y nie pokázuią prawdy; *nunquam sincerum detegit ora vitrum*: táią zákáły, zdrádne krysztáły. Zwierciádłá prawdźiwe wy sámy tylko się przypátrzćie, wspomnieyćie sobie iákiemiśćie się porodźiły: *considerate vultum nativitatis vestræ*, uznaćie prawdę. Do tákiego Zwierćiádłá záprásza nas wszystkich y Nisseński Grzegorz, *ostendam tibi tanquam in speculo, quis & qualis sis. Non vidisti in loco publico, sepeliendis hominibus destinato, naturæ nostræ mysteria, non vidisti Calvarias, carnibûs nudatas; terribilem quendam ac deformem aspectum, exhaustîs oculîs præbentia: Si illa vidisti, te ipsum in illis spectasti.* Pokáżę ći iáko w zwierzciedle, kto y

Ierem: 20.

iakim

iákim ieſteś. Nie widźiáłeś ná mieyſcu publicznym, ludźiom umárłym náznáczonym, nátury náſzey táiemnic, nie widźiałżeś Kálwáryi, z mięſá odártych, ſtráſzne y brzydkie weyzrzenie, po ſtráconych oczách wydáiących, ieżeliś te widźiał, ſameś ſię w nich dobrze widźiał.

Prokop Sieniáwſki Márſzáłek Koronny, poki zdrow, w urodźie y śile, *Cæſar ex utroq;* záchorzał śmiertelnie, *ex utroquè nihil*; weźmie drzącą ręką zwierćiádło, ſpoyrzy, oćiera kryſztał, przećiera y oczy, y długo wierzać nie chce, że ſiebie widźi: więc ſerdecznie weſtchnie, o gnoiu! gnoiu! iák nie rychło ſzpetnośći otwieraſz twoie? o urody, pod śniegiem ukryte ſmrody, pod kwiećiem węże y żáby. Co nábożne wzdychánia Márſzáłkowſkie ſłyſzeli, płákáli; y wielu Márſzáłkiem był do zákochánia prawdźiwey urody y pięknośći, ktorą Bog ieſt. Serce Nayśw: MARYI Pánny coż inſzego ieſt? ieżeli nie podobne Xiążęćiá Florentſkiego ábo Sálomonowemu zwierćiádłu? żywy w nim obraz, Obraz ukrzyżowánego JEZUSA, bo cáłey męki Abryś, y *compendium*: *MARIA longè mirabilius ſpeculum eſt, quod viventem, morien-*

rientem, *&* *demùm mortuum refert Christum*; mowi pomieniony *Lauren*: *Iustinianus*. Szukał niegdy w duchu S. náſz Bonáwenturá Nayś. MARYI Pánny po śmierći JEZUSOWEY ná Kálwáryi, áż zámiaſt Iey, ciernie y gwozdźie ználazł; ſzukał mowię, áż rány, bicze obáczył, bo cále cáła zámieniłá ſię w cáłą Syná ſwego mękę: (ták mowi ten S. Purpurat) *quæro Matrem DEI*, *&* *invenio clavos & ſpinas*, *quæro MARIAM & invenio vulnera & flagella*, *quia tota converſa eſt in iſta*. Ani mow kto! że żadney nie ćierpiáłá męki y rány ná ćiele, bo ieſzcze ćiężey, że tylko ná Sercu: *major eſt dolor Cordis*, *quàm corporis*: owſzem powiem z S. pomienionym Fránćiſzkánem Bonáwenturą: że ledwie nie więcey iák Chryſtus cierpiáłá Mátká boleſna: *MARIA majorem dolorem habuit*, *quàm Salvator*. Táć to zebránie, Tá *Compendium*, Tá *Epithome* cáłey Zbáwićielá moiego pierwſzey w Jerozolimie męki: *ſingula vulnera in Chriſti Corpus ſparſa*, *in Corde MARIÆ fuiſſe unita*: mowi tenże.

A ná powtorną, á práwie codźienną Zbáwićielá moiego mękę w Náyś: SAKRAMEN-

CIE,

CIE, boleiesz co tá bolesna Mátká? X. Ambroży Nieszporkowicz godny w Zákonie S. Páwłá Pustelniká Doktor, w swoich Emblemátách Nayśw: SAKRAMENT názywa cząstką MARYI Pánny, *Eucharistia, pars MARIÆ.* A S. Augustyn *in Psalm: 98.* mowi: *de Carne MARIÆ Carnem Christus suscepit, & ipsam Carnem MARIÆ nobis manducandam ad salutem dedit.* Pozwolćież mi NN. podobney iák w pierwszym Kazániu nád Kálwáryą męki JEZUSOWEY w niektorych Ołtárzach uczyniłem reflexyą, uczynić y nád temi wszystkiemi ktore widźićie, (tylko że záfłonione) ále pámiętaćie, począwszy od Káplice Nayświętszego SAKRAMENTU z obudwu stron, ná práwey stronie Kośćiołá, niemász Ołrarzá (procz Iednego Sálwátorá) w ktorymby Obrázu Mátki Nayśw: nie mieliśćie. Pobożná y dobrá Ołtárzow, czyli Obrázow tych MARYI Pánny, dyspozycya: Idźiesz do Nayś: SAKRAMENTV, czyli od Niego powrácasz Kátoliku, gdy pobożnie ná tę y owę stronę po Ołtárzach, po Obrázách, (byle málowánych) weyzrzysz, przypominasz sobie że to Ciáło Syná tey Mátki,

Cent: 1. deca: 3. Embl: 1

áſſyſtuie iemu w Sercu twoim, iák pod Krzyżem *ſtabat juxta Crucem*: y tylko uważáymy, ná weyśćiu y wychodźie Kośćiołá tego Boleiąca ná iedney ſtronie ná łonie ſwoim zmęczonego, ná drugiey ſtronie w tákiey pozycyi ſtoiącego przed ſobą, przed iákim Błogosłáwiony Jan Kánty w Collegium wielkim Akádemii Krákowſkiey, przy drzwiách modlił ſię, (ktory Obraz raz y drugi do Kośćiołá przenieſiony, raz y drugi czyli więcey Anieli ná pomienione mieyſce odnośili) w tákiey mowię reprezentácyi ſtoiącego, iednákże ſkáleczonego pokázuie; pewnie że nie iednemu z Kátolikow od ktorego powtornie w Nayś: SAKRAMENCIE umęczony. A nieboleieſz y ná to Nayś: MARYA Pánná? kiedy Iey cząſtká ieſt Przenayśw: SAKRAMENT (*Euchariſtia pars MARIÆ*:) Słuchaymy co mowi S. Bernard *MARIA plus dolet ſuper noſtris peccatis, quàm ſuper ſui Filij corporalibus pænis.* Jákoż! ieżeliż tylko ápprehenduiąc mękę przyſzłą Syná ſwoiego, á ták ćiężko boláłá: *crucifixa Crucifixū!* iákże y teraz nád Tym że ſámym powtornie męczonym, krzyżowánym, (według tu moich

Lib: de Medit:

dowo-

dowodow) nie má boleć? Roku 1207 pokáześię S. Ludgárdźie Nayś: MARYA Pánná w száćie żáłobney, y podártey. Pyta śię z płáczem S. Pánná Krolowey Pánien, zkąd żáłobá znowu? odpowie: Heretycy y źli Kátolicy Syná moiego krzyżuią. Nie rozumiem Kátolicy, ieżeliby kiedy y kędy bárdźiey, iák w Nayś: SAKRAMENCIE? toć y tey powtorney męki JEZUSA moiego *Epithome*, zebráne, y Fáscykuł, MARYA Pánná: *Fasciculus Myrrhæ dilectus meus mihi.* *Pixis* to iest puszká Ołtárzowa, w ktorey Nayś: SAKRAMENT konserwuią, znáczy żywot Nayśw: MARYI Pánny; álbowiem *Canticorum 7mô* czytamy: *Venter tuus sicut acervus tritici, vallatus liliîs,* Zywot twoy iáko brog pszenice, ogrodzony liliámi: á przez pszenice Symbolizuie śię Sákrámentálny Chrystus: *per acervum tritici nonnisi Christus Sacramentatus intelligitur:* á y Grecki Text czyta: *venter ejus veluti pixis.* Jákoż ná wielu mieyscach (przypomniyćie sobie com tu powiedźiał:) z Ołtárzowych wyrzucony puszek ná źiemię w śmieći, w gnoie, Euchárystyczny JEZUS; nie boleść że to? nie smutek? á oraz y męká Nayświęt-

Dict. S: Macri. Melit: sub nomine, Pixis.

Idem, Ibidem

świętszey MARYI Pánny Symboliczney *pixidis?* w Krákowie podczás Szwedow zá nászych czásow Piperowi Generáłowi, przynośi w Kontrybucyi Monstráncyą Przeor OO. Kármelitow názwánych *Antiquistæ:* więc gdy gołemi rękámi, tám gdźie Nayśw: HOSTYA bywáłá dotykáć się poczżnie, zemdlał pobożny Zákonnik. A záczym ukocháni Kátolicy, ieżeli iuż dotych czas wzruszył się kto zwas nád ćierpiącym powtornie JEZUSEM, ten y ow pomyślał o większey Jego rewerencyi, Adorácyi, áppárencyi: (iákoż potrzebá żeby nie dáremna byłá moiá, luboć tu gośćiá y ná te sześć rázy Káznodźieie á bliskiego ustáwiczney Nayświętszego SAKRAMENTU Adorácyi Sąśiádá y Konfrátrá perswázya:) ulżyiże boleśći y Nayś: MARYI Pánnie. Máſsyniſsa Krol Numidyiski, że mu Scypionowie dopomogli w Senáćie Rzymskim do Korony, w tákiey pámięći owę łáskę konserwował, iż z Ust iego Imie Scypionow nigdy nie wyszło; náwet umieráiąc Emiliuszowi Młodemu ieszcze Scypionowi, w opiekę oddał swoie Páństwo, żeby iáko chćiał między Synow iego, Prowincye podźielił. Pámięt-

M. S.

tniey-

tnieyſza będźie Mátká Boleiąca, ieżeli Jey kto ulży ták wielkich boleśći? á ktoż by? ieżeli nie ten, kto ich dodał. Błogosłáwioná Máłgorzátá z Kortony Zákonu Fránćiſzkáńſkiego Penitentká, te wſzyſtkie ćierpiałá boleśći, ktore Boleiącá Mátká przy męce Syná ſwoiego: *meruit doloribûs affici, quos Beatiſſima Virgo in paſſione Filÿ perpeſſa fuerat.* Podobnych tey Penitentce w grzechách wiele nas, w pokućie niewiem! toć áby w kompáſſyi nád Mátką Boleiącą w czymkolwiek, gdyby ieden! Xiędzu Piotrowi Aráozyuſzowi Jezuićie ſwemu krewnemu, S. Ignácy Lojolá, ow Obraz (od ſiebie mile ukocháne z iákim go nayczęśćiey máluią) Boleiącey MARYI Pánny, gdy dárował, w iákiey obſerwáncyi miał go Piotr, czytáć w żywoćie iego. Gdyby więcey tákich Piotrow nábożnych do tey Mátki Boleſney! ábo tym czáſem, ſpoyrzyimy ná ten Jey tu Obraz, á pod Krzyżem ſtoiącą, y bliſko Nayświętſzego SAKRAMENTU, ſtawmy ſobie w oczách. S. dźiśieyſzy Hermanus od ſámey Nayś: MARYI Pánny názwány Joſeph, w oczach Jeyże z JEZUSEM y z S. Janem w poſtáći máłych dźie-

Brevi: Romã: Franc: 23 Feb:

Laur: Poetica 30 Jan.

Calendarium bonæ mortis.

ći, báwił śię iák dźiećię, z wielką MARYI Pánny konsolácyą. My kontemplácyą, nabożeństwem, z tą Mátką, y z Jey Synem zábawmy śię. O X. Jánie Econtrá Jezuićie czytáłem, że
Laur: Poet: 6. Aprilis
ták był przećiwny, swywolnym, y niespokoynym ludźiom, w swoiey modestyi, iż gdy stánął iák wryty na iednym mieyscu, częstokroć iáskułki (dość płoche) ná głowie iego śiádáły. Rzekę, *Columna immobilis*, iák słup w źiemię wsádzony, wkopány, Mátká Boleiąca pod Krzyżem stoiąca, á w Sercu Jey miecz: skocz czyiá łáská, czyiá ochotá; skoczmy y wszyscy, wydrzyimy go, zkieruymy do sercá nászego. *Armiger*
1. Reg: 30.
Sáulow, obáczywszy Páná przebitego mieczem, sam śię ná ow miecz rzućił: *irruit super gladiũ suũ.* Ktoryś z nas mieczá ná Mátkę y Syná Jey dobył
Psalmo 36.
grzeszniku, *gladiũ evaginaverũt peccatores*, á ná Nay: SAKRAMENT ięzyká iák mieczá, *lingva*
ex Psalmo 56.
gladius acutus; á iák mowi S. Augustyn, *nõ immanitate clavorum, sed punctione linguarum*, powstawszy; ná śiebie go obroć, byś pod miecz Sprawiedliwośći Boskiey nie przyszedł. Fránćiszek Sákcyusz Kápucyn, w Mieśćie Bocherium káżąc, á chcąc záſtrászyć Audytorá swoiego,

á

á osobliwie, w grzechowych nałogach leżących, weyrzeć im ná ukrzyżowánego JEZUSA kázał, z tą do nich ádhortácyą: *cave tibi peccator, à cælesti DEI viventis ira: nam Christi manus, quas in Cruce confixas cernis, nisi DEUM pænitentiâ placaveris, à Cruce solutæ, clavos deserent, ac pro clavis gladium apprehendēt.* Strzeż się grzeszniku od gniewu żyiącego Boga, álbowiem Chrystusá ręce, ktore ná Krzyżu przybite widźisz, ieżeli Boga pokutą nie ubłágasz, od Krzyżá oderwáne, gwozdźie opuszczą, á miásto gwozdźi mieczá dobędą. Rzecz strászna, skoro to wymowił, oderwáwszy od Krzyżá práwą rękę ukrzyżowány JEZUS, pogotowiu z Sercá stoiącey pod Krzyżem Mátki chce dobyć mieczá; niechce go Miłośierna Matká puśćić ná nas. (O zbytnie łáskáwa Mátko! dość Ci się Sercá twoiego náránił ten miecz, puśćić go było; niech y dłużey przebija, ieszcze nie dam go ná grzeszników. Ták Oná záwsze ná nas miłośierna, *Mater misericordiæ.* Márya Egipcyáká, w dźień Podwyższenia S. Krzyżá, trzy rázy od Kośćiołá Jerozolimskiego odepchnięta, do Mátki Nayś: ućiekszy się, weszłá

Flores Seraph. Sancti.

Calend. b. m. 9. Aprilis.

wefzłá wolno). Widźieli to ná ten czás wfzyfcy cofię dźiáło, przy Exhortácyi pomienionego Kápucyná, y przeftráfzeni poczęli wołáć: *Miſericordiam*, *Miſericordiam*, Miłośierdźiá &c. Pozwolił Bog miłośierdźiá, wftęcz wśćiągnął y cofnął do gwozdźiá rękę. O cudownym Krucyfixie w Sąśiedzkim OO. Jezuitow Kośćiele powiedźiáłem w przefzłym dźiś tydźień Kazániu, że w Lubeku Mieśćie Sáfkim, ná dekretowánego ná śmierć weyzrzał złoczyńcę. Szukáć że więkfzego Pánie moy, iák ia ftoię w oczách twoich? kto wie czy między námi y tu niemáfz tákich ktorzy náleżą do owych, o ktorych mowiącego S. Dámiáná wfpomniáłem wiele rázy, że znowu męcząc JEZUSA w Nayśw: SAKRAMENCIE, náleżą do tych ktorzy go krzyżowáli. Nie godniżmy mieczá? bá nie iednego. Więc ich uymieymy Nayśw: MARYI Pánnie, á ná śiebie obrácaymy, ábyśmy ná Sądźie ftráfznym oftátecznym, ufzli mieczá káry wieczney, *gladium utraq; parte acutum*; ile pewnie ná tych wyoftrzonego, ktorzy niegodnie Nayśw: SAKRAMENT pożywáiąc, gotowy Dekret ná śiebie pożeráią, *qui*
mandu-

manducat & bibit indignè, judicium ſibi manducat & bibit. Záboycy, winowáycy Eucháryſtycznego JEZUSA: *reus corporis & Sanguinis Domini: Sanguis ejus de manibus veſtris exquiretur* mowi S. Chryzoſtom do iákiego tákiego z nas, Krwi Jego Przenayś: z ręku wáſzych requirowáć będą. Zmiłuy ſię y ty Pánie nad námi, *dimitte*; wſzákże y zá twoich pierwſzych modliłeś ſię Krzyżownikow: *Pater dimitte illis.* Już tedy y po ſzoſtym Kazániu powtornie tu (á o powtorney męce JEZUSA moiego pierwſzy raz) kążącego Fránćiſzkáná. Dayże Boże áby iák ſześć świec zwyczaynie przy Nayśw: SAKRAMENCIE nayczęśćiey pálących ſię bywa, záwſze w pámięći twoiey Wárſzáwo y w oczách, oſobliwie gdy ná Nayświęt: SAKRAMENT weyzrzyſz, ſtáwáły te ſześć Kážań moich. O ſześć świecah ná Ołtárzu wſpomniáłem, niechże mi ſię godźi, wroćić do owey iedney pochodni, ktorą B. Jań Lobedau, nie ſzánuiącym w Kośćiele Nayś: SAKRAMENTU pogroźił: by y z tych ſześćiu świec, nie byłá ktora ná wieczną klątew czyli exkommunikę, ile niegodnie kommunikuiącym! przeſtrzegam:

1. Cor: cap: 11.

Homil: 60.

Luc: 23.

y *intra parenthesim* o wspomnionym Lobedáwie tę czynię relácyą. (Lobedau Toruńczyk Fránćiszkan, ktory wstąpił do Zákonu S. FRANCISZKA *Minorum Conventualium* w Toruniu, gdźie Fránćiszkáni Roku 1239 od *Pompona de Hosterno* szostego Mágistrá fundowáni byli przy Kośćiele Nayśw: Pánny; zkąd w kilkáset lat, *tam Lutheri quàm Calvini inundante hæresis lue exturbati* zostáli; (o Luterya! o Toruniu! *rupella Polona, duræ cervicis* Miásto! y przed kilką lat iák bezbożnie y ná Nayś: SAKRAMENT porwáłeś się! gdy procz wielu Swiętych Obrázow, Nayśw: SAKRAMENTU osobliwych Dewotow, Tey Obraz, ktoreysię Cząstką názywa Nayś: Euchárystya, *Eucharistia pars Mariæ*, spáliłeś): Umarł tenże Lobedau w Chełmnie Roku 1264., támże u bráći swoich dniá 9. Pázdźierniká pochowány. Ten to iest Błogosłáwiony Lobedau, ktory czyli ná wiśle, czyli ná inszych rzekach w nocy błądzącym, gdy Jego pomocy wzywáli, z iásną pochodnią przodkuiący, pokázował się, *viam demonstrãs*. Ten to iest B. Lobedau, ktoremu w Kośćiele nászym Chełmińskim wystáwił Ołtarz J. W. Jmć

Miech: l. 3. c. 39 Rodul: L. 2. p. 2. 9. 1. Chwalkowski in Chrõ: Prussiæ Magist: sub n. 6

Jmć X. Jan Lipſki Biſkup Chełmińſki, tę *ad latus dextrum* dáwſzy inſkrypcyą: *D. Ioanni Torunenſi Minoritæ Præſulis Ioannis Lipſki pietate in honoribus inſtaurandis redivivo S.P. Q.C. ſuo Tutelari antiquo gratulatur exultans.* A záś *ad ſiniſtrũ* te położywſzy słowá: *Divo Ioanni Prutheno Ord: Min: antiquos honores à perfidis profanatos, piè reſtituens Ioannes Lipſki Culmenſis & Pomeſaniæ Antiſtes: ejus patrocinio ſe ſuasq; oves Paſtor indignus ſupplex cõmendat.* Przy ktorym Ołtárzu naypierwey ſąm pobożny Biſkup *ſolenniter* celebrował). Gdy dla dźiśieyſzego Xiędzá Edwárdá Hállá Jezuity, w Anglii ſtos náłożono, aby mu boki pálono, zápálony ſtos, ſzeſnáśćie dni rzęśiſtą wodą zálewány, ugáśić ſię nie dał. Niech ſercé wáſze raz zápálone Káznodźieyſką moią niegodną perſwázyą, do Nayś: SAKRAMENTU, nigdy nie gáśnie, *locô lampadum ardeat cor veſtrum.* Sześć ſtągwi pełne winá w Kánie Gálileyſkiey ráchowáno. Wſzyſcy ieſteśmy *vas fragile, vaſa lutea,* iák mowi S. Páweł: nápełnieymyż ſię *vinô compunctionis* pokuty, żálu, *lachrymâ Chriſti,* (byle nie z piwnic wáſzych) kompáſſyi, nád zmęczonym od nas y nie raz w Naysw: SA-

L: Po: hâc die

Ioan: 2.

Psalmo 89. KRAMENCIE JEZUSEM: *Cibemus nos & pane lachrymarum*: pośilmy śię y chlebem łez: wſzák według S. Ewángelii, y Mágdálená grzeſznicá łzy láłá podczás bánkietu, *inter epulas,* S. Greg. Homil. 33. *lachrymas obtulit*. Jedną ieſzcze czynię wſzyſtkim przeſtrogę y reflexyą z S. Ambrożego: *Margarita nonniſi auro convenit; & vos aurum eſtote, & aurum optimum, ut poſſit in vobis Margarita Spiritualis Chriſtus* (*Euchariſticus*) *includi*: Aże ták Rok, po zmárłym ná Krzyżu JEZUSIE, (kto pámięta), ná inſzym mieyſcu rozdałem komu náleżáło puśćiznę; więc y dźiś ćo Eucháryſtycznego JEZVSA bydź może ná doręczu ſprzętow, oddáię.

Tobie tedy naypierwey luboć tu nie obecny, záwſze iednák ná Zákon moy pámiętny (iákoż y my w wieczney tobie ieſteśmy obligácyi) J. W. Nayprzewielebnieyſzy Páſterzu náſz, oddáię *Corporale*, ktore że Iſidorus Pelu- lib. 1. c. 123. ſiotá názywa *Syndon*, to ieſt prześćierádłem, ná pámiątkę owego, w ktore Nikodem z Jozefem (był przy tym y S. Jan Ewángeliſtá) uwinęli Ciáło JEZUSOWE, więc tobie iáko Janowi toż náleży. Grecki Kośćioł ná Korporáłach

ráłach ſwoich, we śrzodku, wyſzytą Kálwáryą prezentuie ná ktorey Krzyż, pod Kálwáryą leżący JEZUS między Aniołámi, á ná czterech rogach tegoż Korporáłu cztery zwierzętá, czterech S Ewángeliſtow znáczące. Ná te ſześc Kázań moich (z roſkázu twego) ruſzyłem czterech Ewángeliſtow, á nayczęśćiey zdami ſię S. Pátroná twoiego. Zámiaſt záś Kálwáryi pod Páſterſkim Krzyżem Twoim, tegoż deponuię JEZUSA: zámiaſt pilnuiących Jego Aniołow, niech Go Herbowna ſtrzeże *Bipennis*: á w niey Mieśiąc, niech twoiemu w pełni záwſze bez záćmienia y kwádry, przyświeca, Imieniu. Topor połáćinie *Bipennis*, według Flodoárdá, názywá ſię zdami ſię u Fránkow, *Franciſca*: *Rex ergo Franciſcam projecit in terram.* Fránćiſzkan każdy obligowány Toporowi twoiemu y ztąd, że ieſt *Franciſca*. Więc tę czynię ia appreкácyą: *in ſecuri & Aſcia, deijcies, hoſtes tuos.* Dictionarium Sacrum ſub verbo Corporale. Dictio: Sac: ſub verbo Franciſca. ex Pſalmo 13.

Wielmożnym y Nayprzewielebnieyſzym *hujus Inclytæ Collegiatæ* Práłátom, Kánonikom, oddáię ſprzęt Eucháryſtycznego JEZUSA, Pálę: tá názywa ſię *à palliando*, od pokryćia; názywa ſię też *Animetta*, coś od duſzy, bo według zwyczáiu Rzymſkiego, w Korporále, iák Dictio: Sac: ſub verbo Palla:

duſzá w ćiele, chowána bywa. Pokrywaćie wielmożnośćią Wáſzą á ráczey zdobićie, wielkiemi Imionámi, záſługámi, inni náuką, inni *activitate*, tę Przeświętną Bázylikę, duſzą ieſteśćie, przykłádem pobożnym, y náuką, nie iednego ożywiáiącą. Niechże zá wáſzą promocyą, wſtąpi w iákiego tákiego duch nábożeńſtwá, wenerácyi, obſerwáncyi Eucháryſtycznego JEZUSA. A záto ábo Pálliuſzow Arcybiſkupich, Mucetow Biſkupich, ábo inſzych więkſzych á więkſzych *palam* cáłemu świátu, ſpodźiewayćie ſię Honorow. Wielu z was z Imion ſwoich pamiątkę męki JEZUSOWEY noſzą, inśi w Herbach, inśi w godnośći, inśi w przezwiſku: niechże y należytey wenerácyi dálſzey, Eucháryſtycznego BARANKA, będźie w was pámiątká.

Przeświętnemu Duchowieńſtwu tey Bázyliki, *cujuscunq; Ordinis*, (*prævia veneratione*, honoru, urzędu, *meritorum*) oddáię burſę, náżwáną *in Chronica Mogontina*, *pera* od inſzych *loculus*, *Marſupium*; w ktorey zwyczáynię Korporał konſerwuią, áby z Kielichá ná źiemię nie ſpadł. Wy ieſteśćie *Conſervatores*, ták ſprzętow

Eu-

Eucháryſtycznego JEZUSA, iáko też y ſámego Nayś: SAKRAMENTU. Od tego słowá *burſa*, *ſeminariſtæ* wſzyſcy, iáko notuie *Dictionarium Sacrum*, *Seminariorũ alumni*, názywáią ſię *Burſarij*; *nam eos Epiſcopus de Eccleſiæ burſa ſuſtentat.* Toż słowo *Burſa*, notuie *Diction: Sacrum* pod tym słowem *Presbyterium*: y piſze że *ob eam rationem*, *Presbyterium*, *dicitur ſerica burſa illa*, *in qua* 24 *ántiquæ monetæ Iulij*, *incluſi*, *præſentari ſolent ab Archipresbytero Vaticanæ Eccleſiæ Pontifici*, *quando ibi ſolenniter celebrat*, *pro Miſſa benè cantata*: (*ut in Cæremoniali dicitur*): do ſámych to Duchownych należy, więc po Polſku nie tłumáczę. Tęż burſę z pieniędzmi oddáie Pápież Dyákonowi Kárdynáłowi, ktory śpiewa Ewángelią tám że ná Mſzy iego Solenney, á ten oddáie komu inſzemu, ktory ſię názywa *Caudatarius*. Zwyczáynie powiádáią: że *ingratus ille labor*, *quem præmia nulla ſequuntur*; á po Kośćielnemu mowiąc: kto Kośćiołowi czyli Ołtárzowi służy, z Ołtarzá żyie: *qui Altari ſervit*, *ex Altari vivit*, zá wáſze około Ołtarzá Chryſtuſowego práce, náleżytey godniśćie płace. Więc wam *in Hiſt: Eccleſ:*

Burſę

Burſę oddáię, ále bárdźiey ná owę w Niebie rekompenſę: *ubi eſt Theſaurus indeficiens.* *ex Mát. cap. 6.*

Sanctiſſimæ Societati IESU że tu ma ſwoie mieyſce, oddáię Kielich, *Calix* názwány, ktory názywa ſię *à calida potione*, bo iáko zwyczáynie Kielichy, puháry, (według zdánia Autorá teyże Xięgi) zágrzewáią człowieká, ták ten Eucháryſtyczny Kielich, zápála duſzę náſzę. *Ignatiani* ieſteśćie, ogniem tchnący, wam tedy należy. Dawnemi czáſy Kielich ná Ołtárzu, ná práwey ſtronie Pátyny z Nayś: Hostyą, ſtáwiáno; ná pámiątkę z práwego Boku JEZUSA upuſzczoney Krwi z wodą: *Calix cum Vino & aqua in dextera locatur, quia Sanguis & aqua de latere Christi emanaſſe prædicatur.* Niech kto chce, choć uſzczypliwym ięzykiem ſzárpie wáſz Honor (iákożeśćie tego świádomi, bo odwáżnego Wodzá Jgnácego Káwálerya ieſteśćie, bez nieprzyiáćielá bydź nie możećie: *niſi fuiſſet Heros Ignatius, caruiſſet hoſtibûs*: y owſzem zá tákowych częſto ſię modlićie nieprzyiáćioł: *famæ Crucifixoribus inclinato etiam capite annuimus*: ſłowá iednego z was Jezuity): Niech mowię kto chce ſzárpie wáſz Honor,

Ex dict: Sacro ſub verbo Calix

Gemmæ l. 1. c. 46

P. Caſt: Wieruſzewſki in libr: Illuſtr: Hæres umbræ p. 299.

Honor, żeśćie bok práwy S. Janowi w tym Kośćiele przebili: bok ten wáſz práwy, znáczy JEZUSOW, z ktorego Swięte Sákrámentá wypłynęły. Nayświęt: SAKRAMENT názywa ſię wáſz Sákráment: *Sacramentum Societatis*: Wam tedy y z tąd Kielich Euchárystyczny należy, iáko codźiennie, á oſobliwie przy mieſięcznych Spowiedźiach Szláchetną młodź częſtuiącym, Chlebem Anielſkim: *cibatis illos ex adipe frumenti*. Dałby BOG áby y wſzyſcy Kátolicy, do tego Chlebá zá powodem wáſzem, y częśćiey przyſtępowáli, byle po Jezuicku! *ut ſit Sacramentum Societatis*, iák Jan, Jákob, y inſi w owey Apoſtolſkiey JEZUSA Kompánii, ále nikt niech Judaſz nie będźie! *nullus Iudas hăc menſam petat, nullus Simon!* przeſtrzega Swięty Chryzoſtom. Algier: l.1.c.2. ex Pſal: 80. Homil: 60.

Szláchetnemu Miáſtu, doſtáie ſię *Patina*, od S. Jákobá *in Liturgia*, názwána *Diſcus*. (S. Jáná Chrzcićielá, Goſpodárzá y Pátroná Miáſtá tego głowę, podobno ná podobney Herodyánná nośiłá pátynie, czyli tácy, *in diſco Caput Ioannis Baptiſtæ*). U Grekow ná Pátynie, do przykrywánia Ciáłá Chryſtuſowego, kłádą złotą, Mar: 6.

ábo z inszego Metálu gwiazdę, y názywa się *Asteriscus*: á to ná znák gwiazdy prowádzącey, trzech Krolow do Nowonárodzonego JEZUSA: ták bowiem mowi Kápłan Grecki, gdy ią kłádźie ná Pátynie, *& veniens Stella, astitit supra ubi erat Puer positus.* Krolewską Stolicą nazywasz się Wárszáwo, bądźże powodem (wszák że *ad exemplum Regis totus componitur Orbis:*) ieden drugiemu, bądź gwiazdą przyświecáiącą iák owá ná Niebie trzemá Krolom do Betleem, do JEZUSA Euchárystycznego, bądź mowię powodem do Chlebá Niebieskiego, *Bethleem domus panis.* S. Nászey Zákonnicy Kolećie, sam Chrystus, S. Bonáwenturze, S. Stánisłáwowi Kostce, S. Mechtyldźie, Przenayśw: SAKRAMENT Anieli przynośili. Anioł Máteuszow był tu kiedyś przywodzcą do náleżytey áppárencyi, y ássystencyi, po ulicach chodzącemu Euchárystycznemu JEZUSOWI. Poda y teraz sposob, do tegoż pobożnego y Kátolickiego uczynku, cáłemu Miástu ták rozumiem, tylko y wy sámi, mieyćie się do tego, według *dicterium* owego, *Rex velit honesta, nemo non eadem volet.* A ták, iákby Aniołowie sámi

Dictio: Sac: sub verbo Patina.

De hoc nomine in prima Concione.

Nayś:

Nayśw: SAKRAMENT, do domow wáſzych z pobożnemi Kápłánâmi, przynośić będą. A ia was wſzyſtkich, ćiebie iednák oſobliwie Stołeczne Miáſto, dla znácznie nábożnego ku Nayświętſzemu SAKRAMENTOWI teráźnieyſzego Prezydentá, iáko niegdy Eucháryſtyczny Chryſtus w ręku S. Klary pierwſzey Zákonu S. O. Franciszka Pánny, Miáſto Aſſyż (Oyczyznę iegoż y iey) áſſekurował; *ego vos ſemper cuſtodiam*, iż was záwſze od wſzego złego bronić będźie, áſſekuruię: *ſemper vos cuſtodiet.*

Ubolewáiącey Archikonfráternii Nayś: SAKRAMNTU, zá te ſześć kompáſſyi (gdyby nád powtorną pomienioną JEZUSA męką!) oddáię Puryfikáterz, ná otárćie łez z oczu, y krwi z ćiał wáſzych. Ná owey tuwálni Weroniki, cáła Twarz JEZUSA gdy Ją otárłá, wyrážona zoſtáłá; iáko podźiśdźień w Rzymie ná Wátykánie widźieć. Otárte łzy, y krew wáſzą, przed ſámym tymże JEZUSEM, w ow oſtátni dźień Sądu Uniwerſálnego, w oczách cáłego Swiátá, prezentowác ná tym Puryfikaterzu będźiećie. *Andri- hom: fol 154.*

Pániom, Dámom, Pánnom, ſwywolnym nie-

wſtydliwym Niewiáſtom, według Dekretu Innocentego XI. y dźiśieyſzego J. W. Biſkupá Płockiego, ná pokryćie niewſtydliwych czáſem pierśi, do Nayś: Kommunii, bá y do Kośćiołá idącym, oddáię Velum: wſzák y procz tego, y głowy náleżycie pokrywáć roſkázuie im S. Páweł *velari capita in Eccleſia, fœminarum.*

Hieron: l. 3. Cōmētari: in c. 16.

Wſzyſtkim oraz grzeſznikom, ile powtornym JEZUSA moiego krzyżownikom, oddáię *Ciborium*, názwáne odemnie, y od wielu więźieniem Euchárystycznego JEZUSA. Już że nie iák więźienie, ále iák Dom, iák upodobána JEZUSOWI rezydencya, niech będźie ſerce wáſze, prośi ſam: *præbe mihi Cor tuum.* W Gołąbkach złotych ábo śrebrnych, w wielu Kośćiołách konſerwowáno Nayś: SAKRAMENT dawnemi czáſy: niechże będźie y teraz Serce wáſze, ſumnienie wáſze, niewinnośći Gołębicy, dla Nayświętſzego: SAKRAMENTU: *eſtote ſimplices ſicut Columbæ.* A iák S. Auguſtyn mowi, *innocentiam ad Altare apportate*: z niewinnośćią przyſtępuyćie do Stołu Páńſkiego. Piſze *Lanfrancus*, iż był ten zwyczay w Kośćiele S., że Niedźielę przyſzłą názwáną *Dominica*

Prov: 23.

Math: 10.

Cap: 1. §. 4to.

minica Palmarum Niedźielá Kwietnia w Proceſſyi, nákſztáłt Tronu ábo Majeſtátu iákiego, dwoch Xięży ná rámionach ſwoich nośili pewną Máchinę, gdźie ſtał Nayświęt: SAKRAMENT: *portabatur ſuper humeros duorum Sacerdotum Machina, in qua triumphaliter poſitũ erat SS. SACRAMENTUM, ad denotandum ejusdem Chriſti triumphum.* Wſzyſtkich á wſzyſtkich nas *in genere*, w poſpolitośći, ſercá (ile przy záczętey Kommunii Wielkánocney:) podobnym Tronem gdyby uczynić! życzę: áby poták ſtráſzney powtorney męce (ják y po pierwſzey) z tryumfem powſtał kiedyż tedyż Euchárystyczny JEZUS.

Dictio: Sac: ſub verbo Palmarũ teſtũ.

Kátolicy moi zá te ſześć Kázań, w rekompenſę luboć lichey y niegodney prácy moiey, ſupplikuię, mieyćieſz ná pámięći powtornie tu w tych czáſiech Káżącego Fránćiſzkáná; ile ábo ná Nayś: SAKRAMENT, ábo ná Ukrzyżowánego JEZUSA, ábo ná zránionego weyzrzyćie S. FRANCISZKA: mieyćie proſzę ná pámięći te ſześć Słow Fránćiſzkáná: *Powtorna Páná IEZUSA męká w Nayś: SAKRAMENCIE:*

y te drugie ſześć:

Niech záwſze będźie pochwálony Przenayświętſzy SAKRAMENT. Amen.

E R R A T A
Sic Corrige.
In Proloquio.

Columna 1. *Versu* 11. Crifti *lege* Chrifti.
Columna 6. *versu* 21. Odorácyi, *lege* Adorácyi,
Do Czytelniká.
Colnmna 2. *in Concord:* pro Sacramentum *lege* pro Sacramento,
Pag: 2. *versu* 1. nárráeyi *lege* nárrácyi
pag: 2. *in Concord:* Ecclefiæ *lege* Ecclefia,
pag: 10. *versu* 17. z Chryftfem *lege* z Chryftufem
pag: 13. *versu* 7. clamorum *lege* clavorum,
pag: 15. *versu* 17. kiorzy *lege* ktorzy.
pag: 21. *versu* 16. Sławetna *lege* Szláchetna,
pag: 22. *ad Margines, ubi legitur* Kazánie II. *ex opposito, lege* Dniá 10. Márcá.
pag: 28. *versu* 13. choć *lege* chcąc, *ibid: ver:* 14. wyknąć *lege* náwyknąć,
pag: 31. *versu* 7. Heretykow *lege* dla Heretykow,
pag: 37. *versu* 22. nie doklęcza *lege* nie doklęczy,
pag: 38. *versu* 7. o Więźieniu *lege* o Więźniu,
pag: 46. *versu* 16. powtáizem *lege* powtárzam,
pag: 47. *versu* 1. kiedy *lege* kiedyś
pag: 61. *versu* 7. *qualibet & profana* lege *qualibet profana,*
pag: 62. *versu* 5. Lebedábá *lege* Lebedáwá, *ibidem Concord: ex Relatis, ad dicta de B Lebedau spectat.*
pag: 63. *versu* 15. 6.m. *lege* b.m *ibid: ver:* 17. że w fąm dźień *lege* że umieráiącemu w fam dźień,
pag: 68. *versu* 8. lofy *lege* lofow,
pag: 72. *versu* 19. Rzeczyp: *lege* záwfze w tym Domu Rzeczyp:
pag: 76. *versu* 12. nieznácznie *lege* nieznośnie,
ibidem versu 17. bluźnieć, *lege* bluźnić,
pag: 77. *versu* 13. Bo *lege* Po,
pag: 78. *versu* 19. częfto záś teraz *lege* częfto też u nas,
pag: 82. *versu* 21. iáką drogę *lege* iáką drogą,
pag: 87. *in Concord.* 21. Márcá, *lege* 31. Márcá.
pag: 100. *versu* 6. gdy *lege* gdyż,
pag: 105. *versu* 1. codźień męki widźi *lege* codźień Krzyże, codźień męki widźi,
pag: 114. *versu* 19. śćiánach *lege* Sercach,
pag: 116. *versu* 17. Nayś: Sákráment *lege* w Nayśw: Sákrámenćie,
pag: 118. *versu* 19. ná przefzłym Kázániu *lege* ná przyfzłych Kázániach,
pag: 123. *versu* 20. fwego *lege* mego, (śćiołá.
pag: 129. *versu* 9. podobney *lege* podobną, *ibid: ver:* 16. Kośćiołá *l.* tego Ko-
pag: 140. *versu* 22. Ewángellftá *lege* Ewángeliftá.

Bibl. Jag.

Ad Usum Fris Josephi Boczynski Augn

Filz Convens Cracovien

mpp

T. 5 T. 1-2